

ความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
เล่นิทานประกอบการวาดภาพ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษปฐมวัย
มกราคม 2555

ความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
เล่นิทานประกอบการวาดภาพ

ปฏิญานิพนธ์
ของ
จิรวรรณ นนทะชัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษปฐมวัย

มกราคม 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
เล่นิทานประกอบการวาดภาพ

บทคัดย่อ
ของ
จิรวรรณ นนทะชัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษปฐมวัย

มกราคม 2555

จีรวรรณ นนทะชัย. (2555). ความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
เล่นิทานประกอบการวาดภาพ. ปริญญาโท กศ.ม. การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์
ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์.

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย
ที่เป็นผลมาจากการจัดประสบการณ์เล่นิทานประกอบการวาดภาพ โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะ เพื่อศึกษา
และเปรียบเทียบระดับความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์
เล่นิทานประกอบการวาดภาพ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ชั้น
อนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนปัญญาทรัพย์ เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร
จำนวน 15 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงมาหนึ่งห้องเรียนจากนั้นใช้คะแนนจากแบบวัดความสามารถ
ทางการพูดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วเลือกเด็กที่มีคะแนนต่ำสุด 15 คนสุดท้าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แผนการจัดประสบการณ์เล่นิทานประกอบการวาดภาพ
และแบบวัดความสามารถทางการพูดที่ใช้การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับใช้สูตรได้ค่าเท่ากับ
.82 ในการวิจัยศึกษาครั้งนี้ใช้แผนการวิจัยแบบ One - Group Pretest - Posttest design และ
วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ t - test for Dependent Samples

ผลการวิจัยพบว่า

หลังการทดลองระดับความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
เล่นิทานประกอบการวาดภาพ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับ ดี ทั้งสามด้าน ได้แก่ การพูดคำศัพท์
การพูดเป็นประโยค และการพูดเป็นเรื่องราว ความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยหลังการจัด
ประสบการณ์เล่นิทานประกอบการวาดภาพ มีค่าสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติ .01 ซึ่งแสดงว่า แผนการจัดประสบการณ์เล่นิทานประกอบการวาดภาพ สามารถส่งเสริมให้เด็ก
ปฐมวัยมีความสามารถทางการพูดสูงขึ้น

VERBAL ABILITY OF PRESCHOOL CHILDREN IN FABLE STORY TELLING
WITH DRAWING

Presented in Partial Fulfillment of Requirements for the
Master of Education Degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

January 2012

Jeerawan Nontachai. (2012). *Verbal Ability Of Preschool Children In Fable Story Telling With Drawing*. Master Thesis, M.Ed. (Early Childhood Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Dr. Sirima Pinyoanuntapong, Assoc. Prof. Dr. Booncherd Pinyoanuntapong.

The purpose of this research was to investigate and compare the verbal ability of preschool children before and after use of fable story telling with drawing.

Samples used in the study were preschool boys and girls, about 4 – 5 year of age, of kindergarten 2 at Panchasap School under the jurisdiction of DinDang District office, Bangkok Metropolitan Administration, in first semester of 2011 academic year. One class was drawn, and then 15 children were selected by purposive sampling. By testing as an experimental group with lowest scores.

The instruments used in study were the plan fable story telling with drawing, and test of verbal ability. The reliability of the whole test paper was .82. The research followed one group pretest - posttest design. The data were analyzed by using t - test dependent sample.

The results of study revealed that :-

The verbal ability of preschool children after the use of fable story telling with drawing was at the good level both in general and in three individual areas of words, sentences and discourses. The verbal ability after the experiment was higher than the one before the experiment with statistical significance at the level .01. This showed that the use of fable story telling with drawing could make the verbal ability of preschool children higher.

ปริญญาบัตร

เรื่อง

ความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
เล่นิทานประกอบการวาดภาพ

ของ

จิรวรรณ นนทะชัย

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาบัตรศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่ เดือน พ.ศ. 2555

คณะกรรมการควบคุมปริญญาบัตร

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์)

(รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ)

..... กรรมการ

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เขาวพา เดชะคุปต์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความเมตตาจาก รองศาสตราจารย์ ดร. สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน เอาใจใส่ ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนให้กำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ คณะกรรมการสอบปากเปล่าทุกท่าน รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษยา ตันติผลลาชีวะ และรองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เตชะคุปต์ ที่ได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติม ช่วยปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์เรียบร้อยและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ คณะอาจารย์ภาควิชาการศึกษาปฐมวัยทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชา อบรมสั่งสอน ให้ความรู้ต่างๆ ด้วยความรักและเมตตา และเป็นกำลังใจช่วยในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ธิดิมา เรืองสกุล อาจารย์สมศรี ปาณะโตชะ อาจารย์กณิภาณ พงษ์พันธุ์สถาพร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นกตล กองศิลป์ อาจารย์สนอง ตรงเที่ยง อาจารย์นันท์ชพร จิรขจรชัย ที่กรุณาให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้บริหารโรงเรียน ขอขอบคุณอาจารย์และเจ้าหน้าที่ในโรงเรียนปัญจทรัพย์ ดินแดง กรุงเทพมหานคร ที่ได้ให้คำแนะนำ ประสพการณ์ที่ดี นักเรียนระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2/3 ทุกๆ คน ที่ให้การสนับสนุนและร่วมมือในการศึกษาทดลองเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อบรรจง พานูพันธ์ คุณพ่อผู้ให้โอกาสในด้านการศึกษจนสามารถนำมาพัฒนาตนเอง ให้คำแนะนำในด้านการดำเนินชีวิตในสังคม คุณแม่สอน-คุณพ่อไสว นนทะชัย นางสาวรุ่งฤดี นนทะชัย เด็กชายนิวัฒน์ธำรง เด็กชายอัศววิษญ์ เด็กชายวิสุทธิศักดิ์ โยธาศรี นายอภิชาติ โยธาศรี และ นายพลภัทร ถาวรานุรักษ์

ขอบพระคุณทุกท่านที่มีได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ที่มีส่วนช่วยเหลือในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คุณค่าและประโยชน์ของการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา ที่ให้ชีวิต ให้การอบรมเลี้ยงดู ให้โอกาสทางด้านการศึกษาแก่ผู้วิจัย ตลอดจนผู้มีพระคุณ และพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

จิรวรรณ นนทะชัย

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	4
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	4
ตัวแปรที่ศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
สมมติฐานในการวิจัย	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางภาษา	8
ความหมายของภาษา	8
ความสำคัญของภาษา	9
พัฒนาการทางภาษา	10
พัฒนาการทางความคิดกับพัฒนาการทางภาษา	11
องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางภาษา	16
แนวทางในการส่งเสริมภาษาของเด็กปฐมวัย	18
บทบาทของครูกับการจัดกิจกรรมด้านภาษา	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาของเด็กปฐมวัย	22
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการพูด	23
ความหมายของพัฒนาการทางการพูด	23
ความสำคัญของพัฒนาการทางการพูด	24
ทฤษฎีพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย	26
พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย	27
กิจกรรมที่ส่งเสริมการพูดของเด็กปฐมวัย	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการพูด	31

สารบัญ (ต่อ)

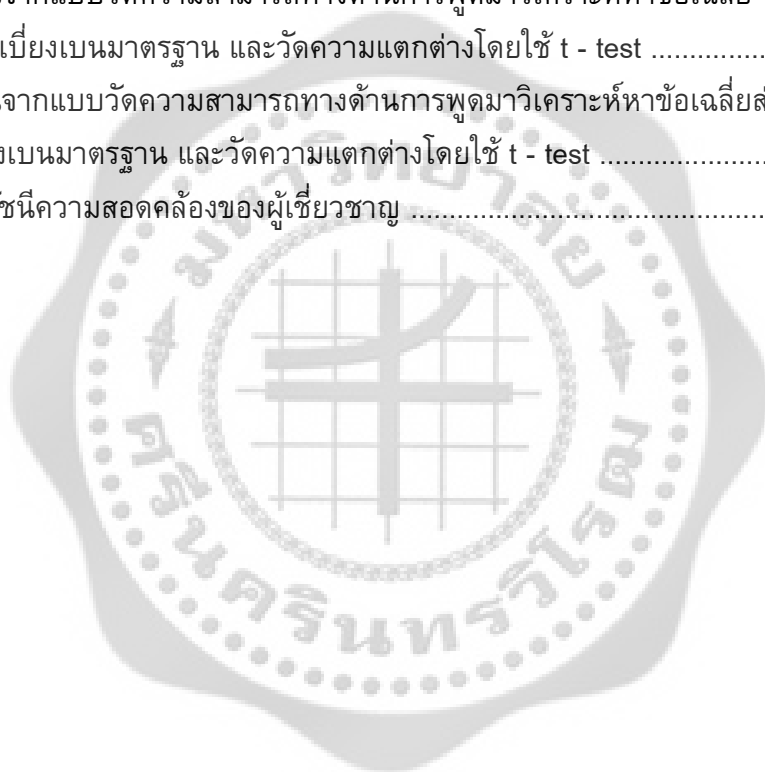
บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานประกอบการวาดภาพ	33
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิทานประกอบการวาดภาพ	33
ความหมายของนิทาน	33
ความสำคัญและประโยชน์ของนิทาน	35
ประเภทและองค์ประกอบของนิทาน	36
วิธีการเล่านิทานและการเลือกนิทาน	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน	42
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพของเด็กปฐมวัย	45
ความหมายและความสำคัญของการวาดภาพ	45
การวาดภาพกับการเจริญเติบโตของเด็ก	46
พัฒนาการทางการวาดภาพของเด็กปฐมวัย	51
องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพของเด็กปฐมวัย	55
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพ	55
3 วิธีดำเนินการวิจัย	58
การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง	58
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	58
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	58
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	58
วิธีการดำเนินการทดลอง	63
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	64
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	67
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	71
ความมุ่งหมายของการวิจัย	71
สมมุติฐานในการวิจัย	71
ขอบเขตการวิจัย	71
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	72
การวิเคราะห์ข้อมูล	72
สรุปผลการวิจัย	73
อภิปรายผล	73
ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย	75
ข้อเสนอแนะทั่วไป	76
ข้อเสนอแนะในการวิจัย	76
บรรณานุกรม	77
ภาคผนวก	85
ภาคผนวก ก.	86
ภาคผนวก ข.	101
ภาคผนวก ค.	109
ภาคผนวก ง.	118
ประวัติย่อผู้วิจัย	120

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 พัฒนาการทางภาษาและการพูดในด้านความเข้าใจและการใช้ภาษา	28
2 วันและกิจกรรที่ดำเนินการทดลอง	62
3 แบบแผนการทดลอง	63
4 ค่าสถิติพื้นฐานของแบบวัดความสามารถทางด้านการพูด ก่อนและหลังการจัด กิจกรรม	68
5 คะแนนจากแบบวัดความสามารถทางด้านการพูดมาวิเคราะห์หาข้อเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวัดความแตกต่างโดยใช้ t - test	68
6 คะแนนจากแบบวัดความสามารถทางด้านการพูดมาวิเคราะห์หาข้อเฉลี่ยส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน และวัดความแตกต่างโดยใช้ t - test	69
7 แสดงดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ	116

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
2 ลักษณะสำคัญของภาษา (ดัดแปลงจาก Fisher. 1992)	13

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษามีบทบาทสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาที่เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนามนุษย์ เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยแห่งช่วงการเจริญเติบโตของชีวิต ควรได้รับการอบรมเลี้ยงดูสั่งสอนอย่างถูกต้องเหมาะสม ตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อให้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต (สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. 2546: บทนำ) และจากพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้พระราชทานในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (สำนักราชเลขาธิการ. 2540) ทรงพระราชทานว่า

...บุคคลจะพัฒนาได้ก็ด้วยปัจจัยประการเดียว คือ การศึกษา การศึกษานั้นแบ่งเป็นสองส่วน คือ การศึกษาด้านวิชาการส่วนหนึ่งกับการอบรมบ่มนิสัยให้เป็นผู้มีจิตใจใฝ่ดีใฝ่เจริญ ละเอียดซื่อสัตย์วาบ ส่วนหนึ่งคือการพัฒนาบุคคลจะต้องพัฒนาให้ครบทั้งสองส่วน เพื่อให้บุคคลได้มีความรู้ไว้ใช้ประกอบการ และมีความดีไว้เกื้อหนุนการประพฤติปฏิบัติทุกอย่าง ให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควร การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะพัฒนาบุคลากรของประเทศโดยเริ่มพัฒนาตั้งแต่เด็กปฐมวัย ทั้งด้านความรู้ทางวิชาการ และการอบรมบ่มนิสัยถือเป็นบทบาทสำคัญของบ้าน โรงเรียน และชุมชน ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนา ศักยภาพของเด็กในการจัดกระบวนการอบรมเลี้ยงดู สั่งสอน และจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนา เด็กให้เต็มศักยภาพทางด้านปัญญา...

พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

สพริบท์ฮอลล์ (สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. 2546: บทนำ; อ้างอิงจาก Spribthall. 1998) ได้กล่าวถึงพัฒนาการทางสติปัญญาว่า ความสำคัญของความเป็นมนุษย์อยู่ที่มนุษย์ มีความสามารถในการสร้างความรู้ผ่านการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ซึ่งปรากฏในตัวเด็กตั้งแต่แรกเกิด ความสามารถนี้คือ การปรับตัว (Adaptation) เป็นกระบวนการที่เด็กสร้างโครงสร้างตามความคิด (Scheme) โดยมีการปฏิสัมพันธ์ ชี้นำประสบการณ์ (Accommodation) ตามสภาพแวดล้อม เพื่อให้เกิดความสมดุลในโครงสร้างความคิดความเข้าใจ (Equilibration) ความสามารถนี้ เป็นส่วนสำคัญของโครงสร้างทางสมอง ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ศักยภาพด้านสติปัญญาเป็นพัฒนาการที่สำคัญที่ควรพัฒนาให้กับเด็กปฐมวัย ซึ่งหนึ่งในพัฒนาการทางด้านสติปัญญาที่สำคัญคือ พัฒนาการทางด้านภาษา ภาษามีหน้าที่สำคัญ ดังที่ฮอลิเดย์ (Holiday. 1997) กล่าวว่า หน้าที่ของภาษา คือ สิ่งที่ใช้ในการแปลความหมายตั้งแต่เล็ก โครงสร้างทางภาษาเป็นการเริ่มต้นสมมุติฐานของโครงสร้างในการออกเสียงของเด็ก ซึ่งเป็นพัฒนาการ

ทางภาษาในเบื้องต้น โครงสร้างภาษาคือเครื่องมือ หมายถึง สิ่งที่ได้ใช้ทำให้เกิดความพึงพอใจที่จะได้สิ่งต่างๆ ตามความต้องการ โครงสร้างภาษาคือ การทำซ้ำ หมายถึง หน้าที่ของภาษาที่ได้ใช้ในการควบคุมพฤติกรรมของผู้อื่นให้ทำอีก โครงสร้างภาษาคือ การปฏิสัมพันธ์ หมายถึง หน้าที่ที่ได้ใช้ภาษาเพื่อติดต่อผู้อื่น โครงสร้างทางภาษา คือ หน้าที่ของแต่ละบุคคลที่ได้ใช้ในการแสดงออกถึงการตระหนักในตนเองและแสดงความรู้สึก โครงสร้างภาษา คือ จินตนาการเป็นหน้าที่ของภาษาที่ได้ใช้ในการสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง บทบาทสมมติและการเล่น โครงสร้างภาษา คือ ข้อมูลเป็นหน้าที่ของเด็ก ภาษาที่ได้ใช้ในการสื่อสารข้อมูล

การพูดนับเป็นทักษะหนึ่งของภาษา การพูดเป็นทักษะในการสื่อความหมาย ซึ่งเป็นทักษะการคิดพื้นฐานที่บอกแน่นอนว่า จะพูดเพื่อถ่ายทอดความคิดเกี่ยวกับอะไรและเพื่ออะไร การจัดการโครงสร้างของสิ่งที่พูดได้ถูกต้อง ครบถ้วน การจัดลำดับความคิดของเรื่องที่จะพูดได้ต่อเนื่อง และสอดคล้องกัน การเลือกวิธีนำเสนอและสำนวนภาษาให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการพูด การเรียบเรียงความคิดทั้งหมด แล้วถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูด การใช้เทคนิคต่างๆ ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการนำเสนอความคิดด้วยการพูด เช่น น้ำเสียง สีหน้าท่าทาง จังหวะ การพูดตามที่เรียบเรียงไว้เพื่อนำเสนอความคิดของตนออกมาตามลำดับอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมประเด็นสำคัญและมีรายละเอียดครบถ้วน โดยใช้วิธีที่เหมาะสม ทำให้ผู้ฟังเกิดการตอบสนองตามที่ผู้พูดต้องการ ความสามารถทางด้านการพูดของเด็กคือความสามารถทางภาษาที่เด็กแสดงออกด้วยการใช้ถ้อยคำ ถ่ายทอดความรู้สึก ความต้องการออกมาเป็นภาษาพูด เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ และสื่อสารได้อย่างถูกต้อง แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ความสามารถทางด้านการรู้จักคำศัพท์ ความสามารถทางด้านการพูดเป็นประโยค และความสามารถทางด้านการพูดเป็นเรื่องราว ผู้ใหญ่ควรส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถทางด้านการพูดสูงขึ้น ซึ่งนับเป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาที่จำเป็น เพราะเมื่อเด็กเติบโตขึ้นภาษาจะแสดงให้เห็นว่าบุคคลที่พูดเป็นอย่างไร ดังที่ นนทพันธ์ ภักดีผดุงแดน (2546: 88) กล่าวว่า คนดีนั้นคือ ดีด้วยการมีวิชาความรู้ศิลปะศาสตร์ต่างๆ และประพฤติดีไว้ พร้อมทั้งกาย วาจา ทั้งอริยาสัยใจคอ สุภาพเรียบร้อย สมกับหน้าที่ของตน การปลูกฝังให้เด็กดีด้วยวาจา หรือการพูดดีพูดอย่างมีศิลปะ นับเป็นหนึ่งในปัจจัยของการเป็นคนดี ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องฝึกฝนตั้งแต่เยาว์วัย เมื่อมีศักยภาพทางด้านสติปัญญา ในส่วนของภาษา คือ การพูดแล้ว การปลูกฝังให้พูดดี พูดอย่างมีศิลปะจึงรวมเอาทั้งส่วนของการศึกษาด้านวิชาการ และการอบรมปณิธานเข้าด้วยกัน

การส่งเสริมทักษะด้านการพูด มีกิจกรรมที่หลากหลายที่ส่งเสริมทักษะด้านการพูด นิทานเป็นสิ่งที่มีความสำคัญกับเด็กปฐมวัยมาก ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521: 80 – 81) กล่าวว่า ครูปฐมวัยสามารถนำนิทานมาใช้ในการฝึกทักษะทางด้านการพูด การฟัง ให้กับเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี เพราะเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่มีความชอบนิทานเป็นชีวิตจิตใจ เด็กมักจะชอบเร้าให้ครูเล่านิทานให้ฟังเสมอ โดยปกติครูปฐมวัยมักจะเล่านิทานให้เด็กฟัง เนื่องจากว่า เด็กยังอ่านหนังสือยังไม่ได้ ทั้งที่จริงแล้วเด็กสามารถเข้าใจเรื่องราวของนิทานจากภาพในหนังสือหรือภาพวาดได้เป็นอย่างดี ขณะที่ครูเล่านิทานให้เด็กฟัง เด็กเกิดการจินตนาการจากนิทานที่ได้ฟัง และมีพัฒนาการทางการพูดดีขึ้น ฉวีวรรณ กิณาวงศ์ (2526: 125 – 126) กล่าวว่า การเล่านิทานนั้น มีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อเด็กเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเด็กในระดับ

ปฐมวัย การที่ผู้ใหญ่และครูได้ใกล้ชิดกับเด็ก โดยการเล่านิทานให้เด็กฟัง จะเป็นเครื่องมือช่วยให้เข้าใจเด็กดีขึ้น การเล่านิทาน มีประโยชน์และมีความสำคัญในด้านการชดเชยและเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา ความคิดและจินตนาการ ฝึกให้เด็กเป็นนักฟังที่ดี เก็บเกี่ยวเรื่องที่ฟังได้ตามสมควรแก่วัย สร้างความเพลิดเพลินให้แก่เด็ก ปลุกฝังความรู้สึกชอบนิทานและความรู้สึกชื่นชอบในหนังสือนิทาน ก่อนที่จะอ่านได้อย่างเข้าใจ ปลุกฝังเด็กเป็นคนใจกว้าง ยอมรับความจริงในชีวิตประจำวัน ช่วยให้ครูและผู้ใหญ่ได้ทราบถึงความรู้สึกนึกคิดของเด็ก จากการสนทนาหรือซักถามในขณะที่ฟังนิทาน วรณี ศิริสุนทร (2532: 21) กล่าวว่า นิทานที่เด็กได้รับฟังแม้จะเป็นเรื่องเล็กๆ น้อยๆ แต่ก็ เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ช่วยเสริมพัฒนาการหลายด้าน ฝึกให้เด็กเป็นผู้รู้จักฟัง พูด มีสมาธิ รู้จักรวบรวมอริยาบถของตนเอง ทำให้เด็กได้ผ่อนคลายอารมณ์ ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน เพิ่มพูนความรู้จากการฟัง เพิ่มพูนความรู้ทางภาษา เด็กรู้จักคำมากขึ้น รู้จักเก็บใจความสำคัญและเนื้อเรื่อง ขณะที่เด็กฟังนิทานครูผู้ดำเนินกิจกรรมเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นในสิ่งที่พบในเนื้อเรื่อง ครูกระตุ้นเด็กด้วยภาพและชวนเด็กสนทนา ซักถาม จะทำให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านการพูดที่ดีขึ้น

นอกจากนั้นแล้ว การวาดภาพจากเรื่องราวที่ได้ฟังและเปิดโอกาสให้เด็กได้ถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับผลงานของตนเอง เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางการพูดที่ดีขึ้น ปิยะชาติ แสงอรุณ (2526: 49 – 52) ได้กล่าวว่า กิจกรรมการวาดภาพเป็นกิจกรรมทางศิลปะที่จัดให้แก่เด็ก ในลักษณะเชิงของเล่น เด็กจะมีความสนใจ สนุกสนานเพลิดเพลิน เกิดความรู้สึกเหมือนได้เล่นของเล่น ขณะเดียวกันเด็กจะเกิดการพัฒนาในด้านการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือกับความคิดเด็กจะสามารถแสดงออกถึงการรู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา รู้จักค้นคว้า และทดลอง การถ่ายทอดความรู้สึกจากผลงาน ผ่านการพูด ฝึกทักษะด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี และการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น รู้จักใช้เหตุผล รู้จักสร้างสื่อที่ตนเข้าใจจากจินตนาการของตนเอง นอกจากนี้การวาดภาพยังเป็นกระบวนการสร้างความสุนทรีย์ให้เกิดขึ้นในจิตใจ ความรู้สึกของเด็กอันเป็นพื้นฐานที่สำคัญในพัฒนาสติปัญญาและความเจริญเติบโตของเด็กต่อไป การวาดภาพของเด็กปฐมวัย เป็นการแสดงออกของเด็กที่สนองการเจริญเติบโตตามธรรมชาติ โดยการถ่ายทอดความเข้าใจ ความคิดของตนตามวัย ซึ่งมีความหมายต่อตัวเด็ก ความพร้อมของเด็กแต่ละคนและจะค่อยๆ พัฒนาไปตามวุฒิภาวะของเด็ก

การจัดประสบการณ์เล่านิทานประกอบการวาดภาพ เป็นการจัดประสบการณ์ในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ โดยครูเล่านิทานให้เด็กฟัง ในขณะที่ครูเล่านิทาน กระตุ้นให้เด็กพูดสนทนาเกี่ยวกับเรื่องราวที่ได้ฟัง ภาพประกอบการเล่านิทาน และนำเข้าสู่วาดภาพ โดยวาดภาพให้สอดคล้องกับเรื่องราวที่ได้ฟัง เด็กวาดภาพเป็นกลุ่ม ในขณะที่เด็กกำลังวาดภาพ ครูคอยดูแลเด็กและใช้คำถามกระตุ้น เพื่อให้เด็กตอบเกี่ยวกับภาพที่เด็กกำลังวาด ครูบันทึกสิ่งที่เด็กพูด หลังจากนั้นครูให้เด็กเล่าเรื่องราวจากผลงานจนครบทุกกลุ่มและครบทุกคน กิจกรรมดังกล่าว จะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านการพูดที่ดีขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานประกอบการวาดภาพว่า หลังการจัดประสบการณ์เด็กจะมีความสามารถทางด้านการพูดมากขึ้นเพียงใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัยที่เป็นผลมาจากการจัดประสบการณ์เล่นิทานประกอบการวาดภาพ โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบการวาดภาพ
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบการวาดภาพ

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยในครั้งนี้จะใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัย พัฒนาการจัดประสบการณ์การเล่นิทานประกอบการวาดภาพสำหรับครู เพื่อพัฒนาทักษะด้านอื่นๆ ของเด็กปฐมวัยต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนปัญจทรัพย์ ดินแดง กรุงเทพมหานคร จำนวน 38 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนปัญจทรัพย์ ดินแดง กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยใช้คะแนนจากแบบวัดความสามารถทางด้านการพูดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้ว เลือกเด็กที่มีคะแนนต่ำสุด 15 คนสุดท้าย

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดประสบการณ์เล่นิทานประกอบการวาดภาพ

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **เด็กปฐมวัย** หมายถึง นักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนปัญจทรัพย์ เขตดินแดง กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร

2. **ความสามารถทางด้านการพูด** หมายถึง ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่แสดงออกด้วยการใช้ถ้อยคำ ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความต้องออกมาเป็นคำพูด เพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ และสื่อสารได้อย่างถูกต้องแบ่งได้ ดังนี้

2.1 การพูดคำศัพท์ คือ เด็กสามารถบอกชื่อสิ่งที่พบเห็น และอธิบายลักษณะตามที่เด็กคิด บอกให้ผู้อื่นรับรู้ ซึ่งวัดโดยใช้แบบวัดความสามารถทางการพูดคำศัพท์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.2 การพูดเป็นประโยค คือ เด็กสามารถคิดคำ รู้จักการใช้คำที่เหมาะสมเรียบเรียงเป็นประโยคด้วยภาษาที่สละสลวยมีองค์ประกอบครบ โดยอาศัยการผูกคำ วลี และประโยคที่เคยได้ยิน ซึ่งวัดโดยใช้แบบวัดความสามารถทางการพูดเป็นประโยคที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.3 การพูดเป็นเรื่องราว คือ เด็กสามารถพูดอธิบาย เพื่อสื่อสารให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจ โดยการพูดตามลำดับเหตุการณ์ เช่น ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร อย่างต่อเนื่อง ซึ่งวัดโดยใช้แบบวัดความสามารถทางการพูดเป็นเรื่องราว ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

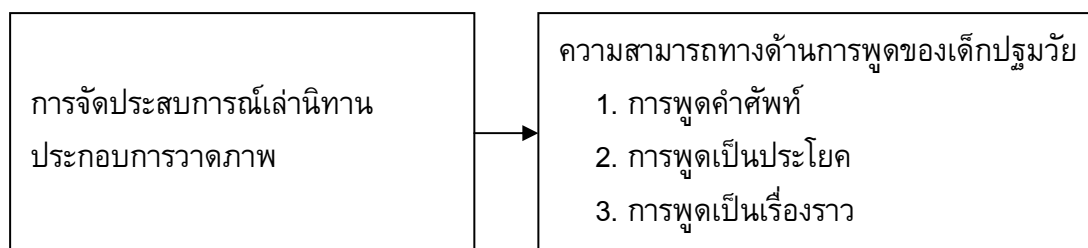
3. การจัดประสบการณ์เล่านิทานประกอบการวาดภาพ หมายถึง การจัดประสบการณ์ในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยครูเล่านิทานให้เด็กฟัง ในขณะที่ครูเล่านิทาน กระตุ้นให้เด็กพูดสนทนาเกี่ยวกับเรื่องราวที่ได้ฟัง ภาพประกอบการเล่านิทาน และนำเข้าสู่วาดภาพ โดยวาดภาพให้สอดคล้องกับเรื่องราวที่ได้ฟัง เด็กวาดภาพเป็นกลุ่ม ในขณะที่เด็กกำลังวาดภาพ ครูคอยดูแลเด็ก และใช้คำถามกระตุ้น เพื่อให้เด็กตอบเกี่ยวกับภาพที่เด็กกำลังวาด ครูบันทึกสิ่งที่เด็กพูด หลังจากนั้น ครูให้เด็กเล่าเรื่องราวจากผลงานจนครบทุกกลุ่มและครบทุกคนดำเนินการ ดังนี้

3.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยกิจกรรมตามความเหมาะสม โดยเลือกกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่ง ได้แก่ การร้องเพลง การท่องคำคล้องจอง การใช้ปริศนาคำทาย เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจและมีความพร้อมก่อนเข้าสู่กิจกรรม

3.2 ขั้นดำเนินกิจกรรม เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงหรือทบทวนข้อตกลงในการทำกิจกรรม ครูแนะนำนิทานที่จะใช้ทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งนิทานที่ครูใช้เล่าให้เด็กฟังเป็นนิทานที่ครูแต่งขึ้นเอง ครูเล่านิทานให้เด็กฟัง ในขณะที่เล่านิทานครูกระตุ้นเด็กด้วยคำถาม เพื่อให้เด็กได้สนทนาพูดคุยเกี่ยวกับสิ่งที่พบเห็น และเรื่องราวที่ได้ฟัง นำเข้าสู่การวาดภาพ ในขณะที่เด็กกำลังวาดภาพ ครูคอยดูแลเด็กและใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้เด็กตอบเกี่ยวกับภาพที่เด็กกำลังวาด ครูบันทึกสิ่งที่เด็กพูด หลังจากนั้น ครูให้เด็กเล่าเรื่องราวที่ละกลุ่มจนครบทุกคน

3.3 ขั้นสรุป เด็กและครูสนทนาถึงนิทานที่ได้ฟัง กิจกรรมการวาดภาพ ให้การเสริมแรงเด็กที่สามารถเล่าเรื่องราวจากผลงาน และสามารถวาดภาพนำมาใช้ประกอบการพูด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่นิทานประกอบการวาดภาพ มีความสามารถทางด้านการพูดสูงขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางภาษา
 - 1.1 ความหมายของภาษา
 - 1.2 ความสำคัญของภาษา
 - 1.3 พัฒนาการทางภาษา
 - 1.4 พัฒนาการทางความคิดกับพัฒนาการทางภาษา
 - 1.5 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางภาษา
 - 1.6 แนวทางในการส่งเสริมทางภาษาของเด็กปฐมวัย
 - 1.7 บทบาทของครูกับการจัดกิจกรรมด้านภาษา
 - 1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาของเด็กปฐมวัย
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการพูด
 - 2.1 ความหมายของพัฒนาการทางการพูด
 - 2.2 ความสำคัญของพัฒนาการทางการพูด
 - 2.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย
 - 2.4 พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยทฤษฎี
 - 2.5 กิจกรรมที่ส่งเสริมการพูดของเด็กปฐมวัย
 - 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการพูด
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่นนิทานประกอบการวาดภาพ
 - 3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเล่นนิทานประกอบการวาดภาพ
 - 3.1.1 ความหมายของนิทาน
 - 3.1.2 ความสำคัญและประโยชน์ของนิทาน
 - 3.1.3 ประเภทของนิทาน
 - 3.1.4 วิธีการเล่นนิทานและการเลือกนิทาน
 - 3.1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะ
 - 3.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพของเด็กปฐมวัย
 - 3.2.1 ความหมายและความสำคัญของการวาดภาพ
 - 3.2.2 การวาดภาพกับการเจริญเติบโตของเด็ก
 - 3.2.3 พัฒนาการทางการวาดภาพของเด็กปฐมวัย
 - 3.2.4 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพของเด็กปฐมวัย

3.2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพของเด็กปฐมวัย

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางภาษา

1.1 ความหมายของภาษา

ภาษาเป็นเครื่องมือพื้นฐานที่สำคัญของกระบวนการคิด ภาษาใช้ในการติดต่อทำความเข้าใจกับผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นเข้าใจตนเองได้จึงควรส่งเสริมทักษะทางด้านภาษา ตั้งแต่ระดับปฐมวัย มีผู้ให้ความหมายของคำว่า “ภาษา” ไว้ดังนี้

หรรษา นิลวิเชียร (2535: 201) กล่าวว่า ภาษาเป็นสิ่งที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสารระหว่างกัน ด้วยวิธีการที่หลากหลายรูปแบบซึ่งวิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ การพูดและการเขียน ซึ่งการพัฒนาทักษะดังกล่าวช่วยให้เด็กเข้าใจและเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในสภาพแวดล้อมได้ดียิ่งขึ้น

บุษบง ดันติวงษ์ (2535) กล่าวว่า ภาษาเป็นสัญลักษณ์ในการสื่อสารที่ต้องใช้ให้เหมาะสมกับเรื่องที่ต้องสื่อสาร เด็กปฐมวัยเรียนรู้ภาษาต่างๆ ได้แก่ ภาษาศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกายละคร และคณิตศาสตร์ ซึ่งสามารถใช้สื่อความคิดแต่ละเรื่องโดยการใช้สัญลักษณ์หลายแบบผสมผสานสลับกัน

ศรียา นิยมธรรม และ ประภัสสร นิยมธรรม (2541: 1) กล่าวถึง ความหมายภาษาในด้านภาษาศาสตร์ไว้ว่า ภาษาและภาษาพูดมีความหมายอย่างเดียวกัน จึงมักเป็นคำพูดที่ใช้แทนกันได้ กล่าวคือ เมื่อพูดถึงภาษาก็หมายถึง ภาษาที่ใช้พูดเพื่อสื่อความหมายในชุมชนหนึ่งๆ ในด้านจิตวิทยา ภาษา หมายถึง ความสามารถในการติดต่อกับผู้อื่น ภาษาจึงรวมเอาวิธีการทุกๆ อย่างที่ใช้ในการติดต่อเพื่อสื่อความหมาย หรือเพื่อแสดงความรู้สึก พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานของไทย (2546: 822) ภาษา หมายถึง ถ้อยคำที่ใช้ในการพูดหรือเขียนเพื่อสื่อความหมายของชนกลุ่มหนึ่งหรือเพื่อสื่อความหมายเฉพาะวงการเสียง ตัวหนังสือหรืออากัปกิริยาที่สื่อความหมายได้ โดยปริยายหมายความว่า สารเรื่องราว เนื้อความที่เข้าใจกันได้

บูมเลย์ (Vokenline, Chrite; & Enz. 2002; อ้างอิงจาก Bromrey. 1998) กล่าวว่า ภาษา มีคำจำกัดความกว้างมาก หมายถึง สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเชื่อมโยง

โวเคนเลน คริสตี้ และ อิง (Vokenline, Chritie; & Enz. 2002) กล่าวว่า ความหมายของสัญลักษณ์ต่างๆ ในภาษา ได้แก่ เสียง การเคลื่อนไหวนิ้วมือ การพิมพ์และอื่นๆ ภาษา หมายถึง ภาษาพูด การสื่อสารโดยใช้การพูดและการฟัง

แมคชาโดว์ (Machodo. 2003: 54) กล่าวว่า ภาษาหมายถึง ถึงระบบของการสื่อสารโดยความตั้งใจ และการแสดงออกของตนเองโดยใช้เสียง สัญลักษณ์ หรือสัญลักษณ์ซึ่งทำให้ผู้อื่นเข้าใจพัฒนาการทางภาษา ถึงการส่งและรับข้อมูล

อ็อตโต (Otto. 2002) กล่าวว่า เด็กใช้ภาษาพูดในการสื่อสารความคิดและคำถามระหว่างการเรียนรู้กิจกรรมการพูดเป็นการแสดงออกถึงภาษาที่ใช้ด้วยปาก เด็กใช้ภาษาด้วยปากได้หลายอย่าง ได้แก่ การสนทนาเพื่อให้เกิดพฤติกรรมอื่นๆ โดยตรง เพื่อแสดงออกถึงความต้องการเพื่อถามคำถาม

และการแก้ปัญหา

สรุปได้ว่า ภาษาเป็นความสามารถในการสื่อสารเป็นภาษาที่สัมผัสได้ โดยโสตประสาท หรือ อาจเป็นเครื่องหมายต่างๆ ที่สัมผัสได้ ภาษาประกอบด้วย การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

1.2 ความสำคัญของภาษา

ภาษาเป็นพื้นฐานของพัฒนาการทางด้านต่างๆ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีนักการศึกษาได้ให้ความสำคัญของภาษาไว้ ดังนี้

ดวงเดือน ศาตรภัทร (2529: 214 – 215) กล่าวว่า ภาษามีความสำคัญอยู่ 3 ประการ ได้แก่

1. เด็กสามารถใช้ภาษา เพื่อการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น และเปิดโอกาสให้เกิดกระบวนการทางสังคมขึ้น

2. เด็กสามารถใช้ภาษาเป็นคำพูดที่เกิดขึ้นภายใน จากรูปแบบการคิดโดยระบบของการใช้สัญลักษณ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาทางภาษาในระดับต่อไป

3. ภาษาเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นภายในตัวเด็ก ดังนั้นเด็กจึงไม่ต้องอาศัยการจัดกระทำกับวัตถุจริงๆ เพื่อแก้ปัญหา เด็กสามารถสร้างจินตนาการกับวัตถุ แม้ว่าวัตถุนั้น จะอยู่นอกสายตา หรือเคยพบเห็นมาแล้ว เด็กสามารถทำการทดลองในสมองและทำได้รวดเร็วกว่าการจัดกระทำกับวัตถุนั้นจริงๆ

ทิสนา แคมณี และคนอื่นๆ (2535: 107) กล่าวถึง ความสำคัญของภาษาไว้ว่า เด็กจำเป็นต้องเรียนรู้ภาษา เพื่อใช้ในการคิดและสื่อความหมายการปรับตัวรับความรู้ใหม่ เด็กสามารถใช้ภาษาในการติดต่อกับผู้อื่น ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน

วราภรณ์ รักวิชัย (2533: 77) ได้กล่าวว่า ภาษามีความสำคัญกับเด็กมาก เพราะการอยู่ในสังคมเด็กจะต้องสามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ ความพร้อมในด้านภาษา คือ ความพร้อมในการพูด การอ่าน การฟัง (การเข้าใจ) และการเขียน

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542: 111) ได้กล่าวว่า ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการทางสติปัญญา เด็กก่อนวัยเรียนเป็นวัยที่มีพัฒนาการทางภาษามาก รู้จักคำศัพท์มากขึ้น พัฒนาคำพูดเดี่ยวสู่คำพูดเป็นวลีและเป็นประโยคในที่สุด

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542ก: 60) ได้กล่าวว่า ภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยควรเป็นการเตรียมความพร้อมในการสื่อสารการพูด เด็กจะเรียนรู้เกี่ยวกับระบบของเสียง รู้จักเรียงคำศัพท์ โดยเด็กจะเรียนรู้พื้นฐานของภาษาได้อย่างรวดเร็ว

เพียเจต์ และ อินเฮสเตอร์ (สมาพร สามเตี้ย. 2545: 9 – 10; อ้างอิงจาก Piaget; & Inholder. 120 – 122) กล่าวว่า เด็กอายุ 2 – 4 ปี มีพัฒนาการเรียนรู้คำมากขึ้น การพูดคุยเป็นลักษณะการสื่อสารแบบสังคม (Social Communication) แต่เด็กจะยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง คือ เด็กจะพูดกับตนเอง โดยไม่ฟังผู้อื่นซึ่งเรียนการพูดเดี่ยวแบบรวมหมู่ (Collection Monolanguage) เด็กจะไม่พยายามเข้าใจถึงคำพูดของผู้อื่น ในช่วงเด็กอายุ 5 – 6 ปี เด็กก้าวไปสู่การคิดแบบหยั่งรู้ (Initiative) ซึ่งเป็นการคิดโดยอาศัยการรับรู้ คือ การมองเห็นสิ่งต่างๆ แล้วบอกว่า สิ่งนั้นเป็นอย่างไร

ศรียา นิยมธรรม และ ประภัสร์ นิยมธรรม (2541: 2) ได้ให้ความสำคัญของภาษาไว้ว่า ภาษาเป็นเครื่องมือให้มนุษย์ได้แลกเปลี่ยนความคิดที่เป็นนามธรรมต่อกัน ภาษาเป็นพฤติกรรมชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นตัวช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคม ช่วยให้เด็กเกิดความอบอุ่นมั่นคง ภาษาช่วยให้มีแนวคิด ความรู้สึก ตลอดจนเจตคติต่างๆ การปรับตัวของเด็กก็ได้รับอิทธิพลมาจากภาษาพูด

สรุปได้ว่า ภาษามีความสำคัญต่อมนุษย์เป็นอย่างมาก เพราะภาษาช่วยให้มนุษย์ดำรงอยู่ในสังคม สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เกิดความรักความอบอุ่นมั่นคง เกิดการเรียนรู้

1.3 พัฒนาการทางภาษา

โลแกน และ โลแกน (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542ก: 60 – 62; อ้างอิงจาก Logan. 1974: 207) ได้แบ่ง พัฒนาการทางภาษาออกเป็น 7 ชั้น ดังนี้

1. ระยะปะปะ (Random Stage Sinv Prelinguistic Stage) อายุแรกเกิดถึง 6 เดือน ในระยะนี้ เป็นระยะที่เด็กจะเปล่งเสียงต่างๆ ที่ยังไม่มีความหมาย การเปล่งเสียงของเด็กก็เพื่อบอกความต้องการของเขาและเมื่อได้รับการตอบสนองเขาจะรู้สึกพอใจ ตัวอย่างเช่น เด็กจะร้องเมื่อถูกปล่อยให้อยู่คนเดียว เมื่อรู้สึกหิว ฉี่ ฯลฯ หรือเพราะรู้สึกเป็นสุขที่ได้ส่งเสียงออกมา เมื่อเด็กอายุได้ 6 เดือน จะเริ่มออกเสียง อ้อ แอ้ และเริ่มเปล่งเสียงต่างๆ ซึ่งไม่มีผู้ใดเข้าใจหรือแยกแยะได้นอกจากนักภาษาศาสตร์ ในช่วงนี้ จะเป็นช่วงที่ดีของการสนับสนุนให้เด็กมีพัฒนาการทางการพูดและที่มีสุขภาพทั้งกายและใจ จะมีโอกาสพัฒนาทางภาษาได้ดีกว่าเด็กที่ไม่สบาย เจ็บป่วย ร้องไห้ โยเย

2. ระยะแยกแยะ (Jergon Stage) อายุ 6 เดือน ถึง 1 ปี หลังจาก 6 เดือนขึ้นไป เด็กจะรู้สึกพอใจที่ได้ส่งเสียง และถ้าเสียงใดที่เขาเปล่งออกมาได้รับการตอบสนองในทางบวกเขาก็จะเริ่มเสียงนั้นซ้ำอีกในบางครั้งเด็กจะเลียนเสียงสูงๆ ต่ำๆ ที่มีคนพูดคุยกับเขาได้

3. ระยะเลียนแบบ (Imitation Stage) อายุ 1 – 2 ขวบ ในระยะนี้เด็กจะเริ่มเลียนเสียงต่างๆ ที่เขาได้ยิน เช่น เสียงของพ่อแม่ ผู้ที่อยู่ใกล้ชิด เสียงที่เปล่งออกมาอย่างไม่มี ความหมายจะค่อยๆ หายไปและเด็กจะเริ่มฟังเสียงที่ได้รับการตอบสนอง ซึ่งนับว่าพัฒนาการทางภาษาจะเริ่มต้นอย่างแท้จริง ในระยะนี้

4. ระยะขยาย (The Stage of Expansion) อายุ 2 – 4 ปี ในระยะนี้เด็กจะหยุดพูด โดยจะเริ่มจากการหัดเรียกชื่อคน สัตว์ และสิ่งของที่อยู่ใกล้ตัวเขาจะเริ่มเข้าใจถึงการใช้อยุณลักษณะ ในการสื่อความหมาย ซึ่งเป็นการสื่อความหมายในโลกของผู้ใหญ่การพูดของเด็กในระยะแรกๆ จะเป็นการออกเสียงคำนามต่างๆ เป็นส่วนใหญ่ เช่น พ่อ แม่ น้อง แมว หมา ฯลฯ และคุณสรรพต่างๆ ที่เขาเห็น รู้สึก และได้ยินซึ่งในวัยต่างๆ เขาจะสามารถพูดได้ ดังนี้

อายุ 2 ขวบ เด็กจะเริ่มพูดเป็นคำโดยจะสามารถใช้คำนามได้ 20 %

อายุ 3 ขวบ เด็กจะเริ่มพูดเป็นประโยคได้

อายุ 4 ขวบ เด็กจะเริ่มใช้คำศัพท์ต่างๆ และรู้จักการใช้คำเต็มหน้าและลงท้าย อย่างที่ผู้ใหญ่ใช้กัน

5. ระยะเวลาสร้าง (Structure Stage) อายุ 4 – 5 ขวบ ระยะเวลาเด็กเริ่มพัฒนา ความสามารถในการรับรู้และการสังเกต เด็กจะเริ่มเล่นสนุกกับคำ และรู้จักคิดคำและประโยคของตนเอง โดยอาศัยการผูกคำจากวลี และประโยคที่เขาได้ยินคนอื่น ๆ พูด เด็กจะเริ่มคิดกฎเกณฑ์ในการประสมคำ และหาความหมายของคำและวลี โดยเด็กจะเริ่มรู้สึกสนุกกับการเปล่งเสียง โดยเขาจะเล่นเป็นเกมกับเพื่อนๆ หรือสมาชิกในครอบครัว

6. ระยะเวลาตอบสนอง (Responding Stage) อายุ 5 – 6 ขวบ ในระยะนี้ความสามารถในการคิดและพัฒนาการทางภาษาของเด็กจะสูงขึ้น เขาจะเริ่มพัฒนาภาษาไปสู่ภาษาที่เป็นแบบแผนมากขึ้น เขาจะเริ่มพัฒนาภาษาไปสู่ภาษาที่เป็นแบบแผนมากขึ้น และใช้ภาษาเหล่านั้นกับสิ่งต่างๆ รอบๆ ตัว การพัฒนาภาษาของเด็กในวัยนี้จะเริ่มต้นเมื่อเขาเข้าเรียนในชั้นอนุบาลโดยเด็กเล็กจะเริ่มใช้ไวยากรณ์อย่างง่ายได้ รู้จักใช้คำเกี่ยวข้องกับบ้านและโรงเรียน

7. ระยะเวลาสร้างสรรค์ (Creative Stage) อายุ 6 ปี ขึ้นไป ในระยะนี้ได้แก่ระยะที่เด็กเริ่มเข้าโรงเรียนเด็กจะเล่นสนุกกับคำ และหาวิธีสื่อความหมายด้วยตัวเอง เด็กในระยะนี้จะพัฒนา วิเคราะห์ และสร้างสรรค์ทักษะในการสื่อความหมายโดยใช้ถ้อยคำสำนวน การเปรียบเทียบ และภาษาพูดที่เป็นนามธรรมมากขึ้น และเขาจะรู้สึกกับการแสดงความคิดเห็นโดยการพูดและการเขียน

สรุปได้ว่า พัฒนาการทางภาษาแบ่งออกเป็นหลายขั้นตอนตามความเห็นของนักวิชาการ โดยเริ่มศึกษาตั้งแต่เด็กแรกคลอดเป็นต้นไป เริ่มจากการเปล่งเสียงต่างๆ ที่ยังไม่มีความหมายตอนแรกคลอด ไปจนถึงเด็กสามารถแสดงภาษาท่าทาง แสดงภาษาพูด และทักษะอื่นๆ เช่น การฟัง และการเขียน

1.4 พัฒนาการทางความคิดกับพัฒนาการทางภาษา

พัฒนาการทางภาษาและพัฒนาการทางสติปัญญา มีความเกี่ยวเนื่องกันอย่างแยกไม่ได้อันเนื่องมาจากพัฒนาการทางภาษาถือเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งซึ่งส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา ภาษาเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาด้านสติปัญญา ความคิดต่างๆ จะถ่ายทอดผ่านทางภาษา (นภเนตร ธรรมบวร. 2544: 116) ทุกๆ ขั้นตอนของกระบวนการการใช้ภาษา มนุษย์จะ ต้องใช้กระบวนการคิดควบคู่กันเสมอ โดยปรับเปลี่ยนเรียบเรียงถ้อยคำที่เลือกสรรแล้วนั้น จนกระทั่งการถ่ายทอดเป็นเสียงหรือระบบสัญลักษณ์เพื่อให้ผู้รับสามารถเกิดมโนภาพตรงกับผู้ส่งสาร เพราะฉะนั้นการสื่อสารความคิดระหว่างบุคคลจึงเกิดขึ้นโดยอาศัยภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญ เพราะภาษาเป็นเครื่องมือที่ใช้แทนความคิด (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย. 2538: 2)

เยาเวพา เดชะคุปต์ (2542: 56 – 66; อ้างอิงจาก ประสาท อิศรปริดา. 2521: 20) ถึงพัฒนาการทางความคิดของเพียเจต์ (Piaget) ไว้ดังนี้

พัฒนาการทางสติปัญญาหรือความคิด แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ด้วยกัน ซึ่งแต่ละระยะก็จะมีกระบวนการทางสติปัญญา หรือ “โครงสร้าง (Structure)” เกิดขึ้น โครงสร้างเหล่านี้จะแตกต่างกันไปในแต่ละระยะของพัฒนาการ มีดังนี้

ระยะที่ 1 ขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensorimotor Period) อายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ขวบ ในขั้นนี้ เด็กจะรู้จักการใช้ประสาทสัมผัสทางปาก หู และตา ต่อสภาพแวดล้อม

รอบ ๆ ตัว พฤติกรรมทางสติปัญญาของเด็กจะแสดงออกในรูปของการมีปฏิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้า หรือพฤติกรรมสะท้อน (Reflex) ในวัยทารก ซึ่งพฤติกรรมนี้จะถูกปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโดยความ ตั้งใจ และความต้องการของเด็กเองในการติดต่อกับโลกภายนอก ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าว จะถูกพัฒนาเป็นแบบแผนของการคิดต่อไป ในระยะนี้ เด็กจะสร้างแบบฉบับของการคิดที่เรียกว่า การคงที่ของวัตถุ (Object Permanence) ขึ้น กล่าวคือ เด็กจะสามารถจำได้ว่าวัตถุและเหตุการณ์บางอย่าง เป็นอย่างเดียวกันไม่ว่าจะเกิดขึ้นในรูปแบบใด และสิ่งนั้นจะยังคงอยู่ แม้ว่าคนจะมองไม่เห็น

ระยะที่ 2 ชั้นความคิดก่อนเกิดปฏิบัติการ (Pre-Operational Period) อยู่ในช่วงอายุ 2 – 6 ขวบ เป็นขั้นที่เด็กเริ่มเรียนรู้ภาษาพูดและเข้าใจเครื่องหมายต่างๆ หรือเข้าใจสภาพแวดล้อมบ้าน สัญลักษณ์ต่างๆ เด็กจะเริ่มพัฒนาความสามารถในการรู้จักสิ่งที่เป็นตัวแทน (Representative) และเด็กจะสามารถสร้างโครงสร้างทางสมองแบบง่าย ๆ โดยไม่ได้เห็นวัตถุหรือเหตุการณ์นั้น สัมพันธ์อยู่ด้วย ซึ่งจัดเป็นการคิดแบบพื้นฐานที่ยังอาศัยการรับรู้เป็นส่วนใหญ่ เด็กในวัยนี้จะยังไม่สามารถคิดแบบใช้เหตุผลได้ เด็กในวัยนี้จะยังมีความเห็นแก่ตัว (Egocentrism) อยู่มากจึงมักจะย้ำความสนใจลงเฉพาะจุดใดจุดหนึ่ง โดยไม่นำพากับส่วนอื่นเลย (Centration หรือ Centering) นอกจากนี้ เด็กในวัยนี้ จะไม่สามารถคิดย้อนกลับได้ (Irreversibility) ลักษณะของเด็กในวัยนี้ที่สำคัญอีกลักษณะหนึ่งคือ ความสามารถในการเลียนแบบคนอื่นในช่วงสั้นๆ (Referred Initiation) ความสามารถในการเล่นสมมติ (Make Believe) และความสามารถในการหยั่งรู้ (Insight an Intuition) และความสนใจในการใช้ภาษาได้ ในขั้นของพัฒนาการระยะนี้ ยังสามารถแย่งย่อยออกเป็นขั้นก่อนเกิดความคิดรวบยอด (Pre-Conceptual) อายุระหว่าง 2 – 4 ขวบ ซึ่งเป็นขั้นที่เด็กจะเรียนรู้จากสัญลักษณ์เป็นสำคัญ และขั้นหยั่งรู้หรือขั้นก่อนการคิด (Intuitive) อายุระหว่าง 4 – 6 ขวบ ซึ่งเป็นระยะที่เด็กเริ่มเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับวัตถุ

ระยะขั้นที่ 3 ชั้นปฏิบัติการคิดแบบรูปธรรม (Concrete Operational Period) อายุระหว่าง 7 – 11 ปี ในช่วงอายุดังกล่าวเด็กจะสามารถใช้เหตุผลกับสิ่งที่แลเห็นและมองความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ได้ดีขึ้น ทั้งนี้เพราะเด็กจะพัฒนาโครงสร้างการคิดที่จำเป็นต่อการจัดการกับความสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อนที่เกี่ยวข้องกับระบบการทำงานต่างๆ โครงสร้างที่สำคัญประการหนึ่งของพัฒนาการ ในขั้นนี้ คือ การแบ่งกลุ่ม (Grouping) เด็กในวัยนี้จะสามารถจัดของออกเป็นกลุ่ม โดยอาศัยลักษณะที่เหมือนกัน ซึ่งจะช่วยให้เด็กแลเห็นโลกภายนอกว่าประกอบด้วยวัตถุและเหตุการณ์ต่างๆ ว่า มีระบบและความมั่นคง ลักษณะความเห็นแก่ตัว (Egocentrism) ในระยะที่ 2 จะถูกทดแทน ด้วยความรู้สึกและความเข้าใจในสิ่งที่เป็นจริงและสิ่งที่เที่ยงตรงของโลกภายนอก การพุ่งความสนใจ ไปยังของอย่างใดอย่างหนึ่ง (Centering) ถูกทดแทนด้วยการขยายความสามารถที่จะคิดย้อนกลับใจ

ระยะที่ 4 ชั้นปฏิบัติการคิดแบบนามธรรม (Formal Operational Stage) อายุ 11 – 15 ปี เป็นช่วงที่เด็กจะเข้าใจ ใช้เหตุผลและการทดลองได้อย่างมีระบบ และเรียนรู้เกี่ยวกับนามธรรมได้ เพื่อการคาดคะเนพยากรณ์ได้ดีขึ้น และสามารถใช้การคิดเชิงวิทยาศาสตร์โดยสามารถตั้งสมมติฐานและแก้ปัญหา การคิดเชิงตรรกศาสตร์ (Logical Thinking) จะพัฒนาอย่างสมบูรณ์ เป็นขั้นที่เกิดโครงสร้างทางสติปัญญาอย่างสมบูรณ์ เด็กในวัยนี้จะมีความคิดอ่านเท่าผู้ใหญ่ แต่อาจจะแตกต่างกันที่คุณภาพ

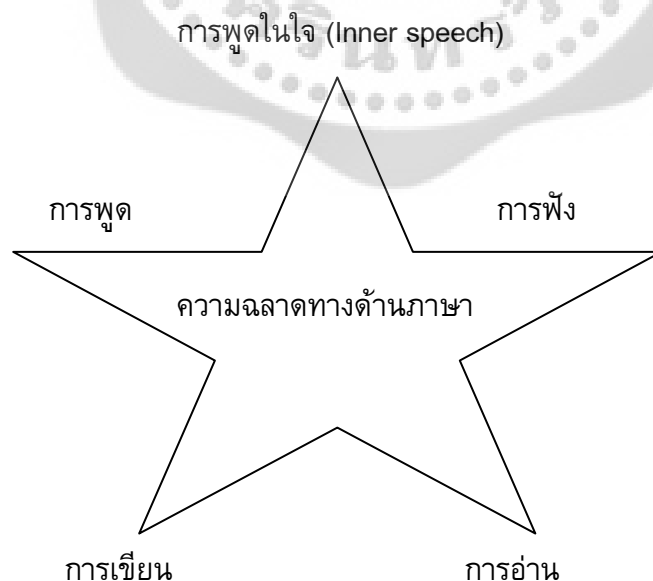
เนื่องจากประสบการณ์แตกต่างกันและด้วยเหตุผลหลายประการ (เยาเวพา เดชะคุปต์. 2542ข: 65 – 66; อ้างอิงจาก ประสาท อิศรปริดา. 2521: 20)

ศรีเรื่อน แก้วกังวาล (2540: 215) ได้กล่าวว่า ความคิดของเด็กในวัยเด็กตอนต้น มีความเจริญก้าวหน้าเป็นลำดับขั้นโดดเด่นจากวัยทารก เพียเจท์ (Jean Piaget) เรียกลักษณะความคิดของเด็กในระยษะนี้ว่า “Pre-Operation” เพียเจท์ อธิบายว่า ความคิดของเด็กในช่วง Pre-operation แบ่งย่อยออกได้เป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 อายุระหว่าง 3 ถึง 4 ปี (Preconcentual Stage) เป็นความคิดที่ยังยึดตนเองเป็นหลัก ไม่รู้จักคิดแบบใจเขาใจเรา ไม่สามารถนึกได้ว่า คนอื่นมีความคิดแตกต่างไปจากตนอย่างไร คิดเห็นแต่ด้านที่เหมือนกัน ยังไม่เห็นส่วนที่ต่างกันในวัตถุหรือเหตุการณ์ เช่น เด็กชนบทได้ยืมผู้ใหญ่ ชี้ออกว่า “นั่นแน่ นายอำเภอ” เด็กเห็นผู้หนึ่งใส่เสื้อกางเกงสีทากี ต่อมาเห็นใครๆ ใส่เสื้อกางเกงสีทากี ก็สำคัญว่า เป็นนายอำเภอทุกคน

ระยะที่ 2 อายุระหว่าง 4 ถึง 7 ปี (Intuitive Stage) เด็กรู้จักสังเกตเห็นความแตกต่าง ทำให้ความคิดพัฒนาถึงขั้นรู้จักเปรียบเทียบคิดแยกวัตถุออกเป็นหมวดหมู่ขั้นต้นได้ รู้จักคิดเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ ได้ รู้จักนับจำนวนเลข (ศรีเรื่อน แก้วกังวาล. 2540: 215)

ภคเนตร ธรรมบวร (2544: 129 – 131) กล่าวว่า พัฒนาการทางภาษาส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับฝึกหัดโดยทั่วไป เมื่อกล่าวถึงพัฒนาการทางภาษา เรามักนึกถึงแต่เฉพาะทักษะทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนเท่านั้น แต่ปัจจุบันนักการศึกษาจำนวนมาก (ภคเนตร ธรรมบวร. 2544: 126; อ้างอิงจาก Fisher. 1992, Smith. 1992) กล่าวว่า ทักษะสำคัญประการหนึ่งของภาษาที่มักถูกมองข้ามไปคือ การพูดในใจ (Inner Speech) ซึ่งถือเป็นทักษะที่สำคัญมากในการพัฒนากระบวนการคิด

ภาพประกอบ 2 ลักษณะสำคัญของภาษา (ดัดแปลงจาก Fisher. 1992)

1. การพัฒนาการคิดโดยผ่านทักษะทางภาษา

การพูดในใจ (Inner Speech) คือ การพูดกับตนเอง ซึ่งเกิดขึ้นในบางโอกาส เมื่อมนุษย์ประสบกับปัญหาการพูดในใจหรือการพูดกับตนเอง มีลักษณะที่ไม่แตกต่างจากการสนทนาพูดคุยที่เรามีกับบุคคลอื่น ทั้งนี้เพราะการพูดทั้งสองแบบล้วนเป็นผลมาจากการคิด หรือการสะท้อนความคิดของ ผู้พูด การพูดในใจเป็นความสามารถเฉพาะของแต่ละบุคคลที่พัฒนาขึ้นอย่างช้าๆ และมีบทบาทสำคัญในการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ สิ่งที่บุคคลพูด หรือบอกกับตนเองจะมีผลต่อทัศนคติ การกระทำและการมองโลกของบุคคลนั้นๆ พิชเชอร์ (นักเนตร ธรรมบวร. 2544: 129; อ้างอิงจาก Fisher. 1992) กล่าวว่า การส่งเสริมให้เด็กพูดในใจกับตนเองขณะทำสิ่งต่างๆ จะช่วยให้เด็กมีสมาธิมากขึ้น และมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหา หรือการทำงาน การพูดในใจเป็นทักษะที่ช่วยเชื่อมโยงสิ่งที่ได้รู้และการกระทำของเด็กเข้าด้วยกัน ครู หรือผู้ปกครองสามารถส่งเสริม ทักษะการพูดในใจแก่เด็กได้โดยการเป็นแบบอย่างผ่านกระบวนการคิดต่างๆ ซึ่งไม่จำกัดแต่เฉพาะสถานการณ์ที่ประสบความสำเร็จ หรือราบเรียบ แต่รวมถึงสถานการณ์ที่ต้องใช้ความพยายาม เพื่อหาทางออกในการแก้ปัญหา การลังเลใจ การทบทวน และการตระหนักในปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้น เช่น ในขณะที่แม่กำลังนำผ้าเข้าเครื่องซักผ้า แม่อาจพูดถึงลำดับขั้นตอนในการซักผ้า อาทิเช่น “ขั้นที่ 1 ต้องแยกผ้าสีและผ้าขาวออกจากกัน นำผ้าขาวเข้าเครื่อง หลังจากนั้นก็เทน้ำยาซักผ้าออกมา 2 ฝา ใส่ในช่องหมายเลข 1 และน้ำยาปรับผ้านุ่ม 1 ฝา ใส่ในช่องหมายเลข 2 น้ำยาปรับผ้านุ่มจะทำให้ผ้านุ่มและหอม แล้วกดปุ่มตรงกลาง”

2. การที่เด็กได้ยินผู้ปกครอง หรือครูคิดต่างๆ ทำให้เด็กได้เรียนรู้การวางแผน ลำดับความคิดว่าต้องทำอะไรก่อน – หลัง เรียนรู้ความสัมพันธ์ของงาน การตัดสินใจ รวมตลอดถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งสิ่งต่างๆ ดังกล่าวถือเป็นลักษณะของการเรียนรู้อย่างแท้จริง

การพูดและการฟัง การเรียนรู้การพูดของเด็กเล็กๆ เกิดขึ้นเมื่อเด็กอยู่ในบริบททางสังคม นั่นคือ เด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีการสนทนา พูดคุยที่มีความหมายกับตัวเด็ก เช่น แม่หรือคนเลี้ยงพูดคุยกับเด็ก การพูดและการฟังจะพัฒนาได้ดีที่สุด เมื่อผู้ใหญ่รอบตัวเด็กพูดคุย และสนทนากับเด็กโดยตรง (นักเนตร ธรรมบวร. 2544: 130; อ้างอิงจาก Robbins. 1984; Wells. 1985) ถ้าเด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อม ที่มีการพูดคุย สนทนากันมาก เด็กก็จะได้ฟังมาก และเรียนรู้คำศัพท์ต่างๆ มากขึ้น ในเด็กเล็กๆ การพูดของแม่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีทักษะการพูดและการฟังที่ดีขึ้น เช่น การพูดเกี่ยวกับกิจวัตรประจำวัน ซึ่งถือเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของภาษา จากเรื่องง่ายไปสู่เรื่องที่ยากและสลับซับซ้อน เห็นบทบาทของภาษาในการสื่อความคิด หรือเพื่อตอบสนองความต้องการของตน

เมื่อเด็กโตขึ้นภาษาช่วยให้เด็กเรียนรู้ และทำความเข้าใจกับโลกรอบตัว โดยผ่านวิธีการต่างๆ มากมาย เช่น การถามคำถาม การตีความเกี่ยวกับประสบการณ์ใหม่ และการมุ่งความสนใจ (Focusing Attention) เป็นต้น ด้วยเหตุนี้กิจกรรมในชั้นเรียน จึงควรส่งเสริมให้เด็กมีการแสดงออกทางด้านภาษาอย่างหลากหลายโดยผ่านการอภิปรายกลุ่ม ทั้งในกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย การพูดคุยกับปัญหาพร้อมกับเพื่อน รวมตลอดถึงการทำงานเดี่ยว (นักเนตร ธรรมบวร. 2544: 130; อ้างอิงจาก

Lindfors. 1987)

พีชเชอร์ (นภเนตร ธรรมบวร. 2544: 131; อ้างอิงจาก Fisher. 1992) ได้เสนอแนะวิธีการในการส่งเสริมการคิดของเด็กโดยผ่านการพูด ดังนี้

1. การหยุด (Pausing) เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้มีเวลาคิดในระหว่างการตอบคำถามหรือการอภิปราย การรอคอยคำตอบของเด็กถือเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับเด็ก เพราะเป็นการแสดงให้เห็นว่า ครูมีความมั่นใจในตัวเด็กว่าสามารถตอบคำถามได้

2. การอธิบาย (Clarifying) เมื่อครูไม่เข้าใจในคำตอบของเด็กหรือสิ่งที่เด็กพยายามพูด ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้อธิบายความคิดเห็น หรือคำตอบของตนเพิ่มเติม เพราะการอธิบายสิ่งที่เด็กพยายามพูดจะช่วยให้เด็กเข้าใจความคิดของตนเองได้ดีขึ้น

3. การท้าทาย (Challenging) เด็กต้องการการท้าทายหรือการถามคำถามเพื่อช่วยให้เด็กได้คิดเกี่ยวกับสิ่งที่ตนพูดอีกครั้งหนึ่ง ขณะเดียวกันครูก็อาจส่งเสริมให้เด็กท้าทายความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยการถามคำถาม เช่น “เด็ก ๆ เห็นด้วยกับที่มะปรางพูดหรือไม่ ถ้าไม่เห็นด้วย เพราะอะไร” หรือ “เด็ก ๆ คิดอย่างไรกับสิ่งที่ชมพูพูด” เป็นต้น

บลูม (Bloom) (ถนรงค์ มั่นเศรษฐวิทย์. 2540: 60 – 64; อ้างอิงจาก Bloom. 1956) ได้กล่าวถึงระดับการคิดของคนจะเริ่มจากขั้นพื้นฐานไปจนถึงขั้นวิจารณ์ญาณ สรุปไว้เป็น 6 ชั้น ดังนี้

1. ความจำ เป็นระดับความคิดในขั้นแรกสุด คือ ความจำ หมายความว่า บุคคลสามารถจำเรื่องราวเหตุการณ์หรืออาจเป็นถ้อยคำ ประโยคที่เกี่ยวข้องกับภาษาหรือสิ่งที่ได้พบเห็นต่างๆ ระดับการคิดในขั้นนี้หรือเป็นระดับที่ง่ายที่สุด

2. ความเข้าใจ ระดับความคิดในขั้นนี้สูงกว่าขั้นความจำ ทั้งนี้ความคิดในขั้นแรกของคนจะต้องอาศัยการจดจำแต่เพียงอย่างเดียว เมื่อนานวันเข้าก็จะมีกรลึ้มเข้ามาเกี่ยวข้อง ความคงทนในการจำจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องอาศัยความเข้าใจ ซึ่งหมายความว่า เข้าใจลำดับเหตุการณ์ว่าอะไร มาก่อน มาหลัง สามารถสรุปประเด็นสำคัญของเรื่องราวได้ ระดับความคิดในขั้นความเข้าใจหาได้รับการพัฒนาหรือแนะนำจากผู้รู้ก็จะช่วยวางรากฐานในการพัฒนาความคิดในขั้นต่อไป

3. การประยุกต์เพื่อนำไปใช้ หมายความว่า บุคคลภายนอกจะเข้าใจเรื่องราว และเหตุการณ์ หรือวิธีการต่างๆ แล้วยังเป็นการคิดที่จะนำเหตุการณ์หรือวิธีการนั้นไปใช้ประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับตนเองและผู้อื่นมากที่สุด

4. การวิเคราะห์ ระดับความคิดในขั้นนี้บุคคลจะต้องมีพื้นฐานความคิดทั้งสามขั้นเรียงลำดับ คือ ขั้นจำ เข้าใจ และการนำไปใช้แล้วก็จะสามารถวิเคราะห์ที่ได้ฟังและได้อ่าน การคิดเพื่อวิเคราะห์นั้นเป็นการแยกแยะลักษณะพิเศษของเรื่อง

5. การสังเคราะห์ ระดับความคิดในการสังเคราะห์เป็นขั้นที่สูงกว่าการวิเคราะห์ในขั้นนี้ บุคคลจะต้องรู้จักพิจารณาตามเหตุการณ์ที่ได้พบเห็น ไม่ว่าจะเป็นการฟัง พูด อ่าน และเขียน ว่ามีลักษณะคล้ายคลึงหรือแตกต่าง จากเหตุการณ์ที่ได้เคยพบมาก่อน จะต้องรู้จักหาแนวคิดที่เหมาะสมมากที่สุด พิจารณาแนวคิดที่ไกลออกไป ซึ่งตนได้มีประสบการณ์มาแล้ว หาข้อเปรียบเทียบว่า คล้าย

หรือแตกต่างกันด้วยเหตุใด นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการใช้ถ้อยคำภาษา คิดเป็นข้อสรุป จากเรื่องที่ได้ ฟังหรืออ่าน

6. การประเมินค่า ระดับความคิดในขั้นนี้เป็นความคิดขั้นสูงสุด ซึ่งผู้คิดจะต้องอาศัย พื้นฐานระดับความคิดทั้ง 5 ที่กล่าวมาแล้ว การคิดประเมินความคิดเกี่ยวกับการหาเหตุ และผลจากการฟัง พูด อ่าน และเขียน พิจารณาว่า อะไรเป็นข้อจริง อะไรเป็นข้อเท็จ คุณค่าที่ได้จากเรื่องการทำนาย เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นต่อไป สิ่งเหล่านี้ผู้เขียนถ่ายทอดความคิด การประเมินค่าออกเป็นตัวอักษร การใช้ ภาษาแสดงความซาบซึ้งเกี่ยวกับการบรรยายเหตุการณ์ และถ้าหากผู้อ่านมีปฏิกิริยาโต้ตอบแสดงว่า มีความเข้าใจร่วมกันและมีอารมณ์ร่วมกัน

จากเอกสารสรุปได้ว่า ภาษาและพัฒนาการทางปัญญามีความเกี่ยวเนื่องกัน เนื่องจากภาษา เป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาด้านสติปัญญา ความคิดจะถ่ายทอดผ่านทางภาษาดังที่ เพียเจท์ (Piaget) กล่าวว่า เด็กจะเริ่มเรียนรู้ภาษาพูดและเข้าใจเครื่องหมายต่างๆ เด็กอยู่ในขั้นความคิดก่อนปฏิบัติการ (Pre-Operational Period) ซึ่งอยู่ในช่วง 2 – 6 ขวบ และภาษายังเกี่ยวข้องกับการคิดของเด็กอีกด้วย กล่าวคือ ภาษานอกจากจะประกอบด้วยทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนแล้ว ทักษะที่สำคัญ อีกประการหนึ่งคือ การพูดในใจ (Inner Speech) ซึ่งถือเป็นทักษะที่สำคัญมากในการพัฒนากระบวนการคิด ดังที่ ฟิชเชอร์ (Fisher) ได้แนะวิธีการในการส่งเสริมการคิดของเด็กโดยผ่านการพูด โดยการหยุด (Pausing) เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กคิดหรืออภิปราย เปิดโอกาสให้เด็กได้อธิบายความคิดเห็น ฯลฯ

1.5 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางภาษา

การที่ภาษาจะพัฒนาได้ดีมากน้อยเพียงใดนั้น มีปัจจัยหลายประการที่มีอิทธิพล ดังที่ นักการศึกษาหลายท่านกล่าวไว้ ดังนี้

ศรียา นิยมธรรม และ ประภัสสร นิยมธรรม (2541: 42 – 47) กล่าวว่า องค์ประกอบที่มี อิทธิพลต่อพัฒนาการทางภาษา มีดังนี้

1. สุขภาพ การเจ็บป่วยเรื้อรังหรือรุนแรง ในช่วง 2 ปีแรกของเด็ก มักทำให้การเริ่มพูด และการรู้จักประโยคช้าไปราวๆ 1 – 2 เดือน เพราะการป่วยทำให้เด็กขาดโอกาสที่จะสมาคมกับเด็กอื่น นอกจากนี้การป่วยทำให้เด็กไม่อยากพูดจากับใคร ส่วนเด็กหูหนวกหรือหูตึงจึงเรียนพูดได้ช้า ทั้งนี้เพราะ เด็กไม่มีโอกาสได้ยินคนอื่นหรือแม้แต่คำพูดของตนเอง ทำให้ขาดตัวอย่างในการเลียนแบบ ซึ่งเป็นส่วน สำคัญในการเรียนรู้และพัฒนาภาษา

2. สติปัญญา ความสำคัญระหว่างสติปัญญา และภาษาเกี่ยวเนื่องกันอย่างชัดเจน และเพิ่มมากขึ้นจนอายุ 2 ขวบ หลังจากนั้น ความสัมพันธ์จะเป็นไปอย่างแน่นแฟ้น เด็กที่มีระดับ สติปัญญาต่ำเท่าใด ภาษาพูดก็ยังไม่ดีเท่านั้น ส่วนเด็กที่มีระดับสติปัญญาเฉลียวฉลาด พบว่า มีปัญญา ดีเยี่ยมทั้งในด้านคำศัพท์และการใช้ประโยค

3. ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและ สังคมสูงได้มีของเล่นได้พบเห็นหนังสือ ได้อ่านหรือฟังนิทานเล่าเรื่อง มีโอกาสติดต่อกับผู้ใหญ่ ทำให้มีโอกาสจะพัฒนาภาษาได้ดีกว่าเด็กที่ถูกปล่อยอยู่ตามลำพังกับเพื่อน

4. อายุและเพศ นับเป็นองค์ประกอบสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่มีผลต่อพัฒนาการทางการใช้ภาษาของเด็ก หากสังเกตจะพบว่า เด็กผู้หญิงจะแสดงการใช้ภาษาพูดได้เหนือกว่าเด็กผู้ชาย

5. ความสัมพันธ์ในครอบครัว จากการศึกษา พบว่า เด็กในสถานสงเคราะห์เลี้ยงดูเด็กกำพร้ามักมีพัฒนาการล่าช้ากว่าเด็กทั่วไป เพราะเด็กเหล่านั้นขาดความสัมพันธ์ส่วนตัว กับแม่หรือพี่เลี้ยงเด็ก ลูกคนเดียวมักมีทักษะภาษาสูงกว่าเด็กที่มีพี่น้องในทุกด้าน เพราะเด็กที่เป็นลูกคนเดียวอยู่ในความสนใจแม่มากกว่าและต้องแข่งขันกับพี่น้อง

6. การพูดหลายภาษา ทำให้เด็กเกิดความสับสนในการพูด ไม่สามารถพูดได้โดยเสรี ต้องคิดอยู่ตลอดเวลาว่าจะพูดอย่างไร จะถูกในโอกาสใด เด็กจะรู้สึกว่ามีปัญหาในการปรับตัว กลัวถูกหัวเราะเยาะหรือเป็นที่รำคาญของคนอื่น ไม่กล้าพูดกับคนอื่นจนกลายเป็นคนเก็บตัว อันเป็นปัญหาทางด้านบุคลิกภาพ เด็กเหล่านี้จะรู้สึกดีขึ้นหากได้อยู่ในภาวะที่มีคนอื่นซึ่งมีปัญหาล้ำคลึงกับตัวเอง

7. สิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมนับว่ามีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางการใช้ภาษาของเด็กเป็นอย่างมาก กล่าวคือ เด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมใด การใช้ภาษาของเด็กจะเป็นไปตามสิ่งแวดล้อมนั้น ยิ่งอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีเท่าใด เด็กก็ยิ่งมีโอกาสได้เรียนรู้คำศัพท์แปลกๆ ใหม่ๆ มากขึ้นเท่านั้น

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547: 141 – 142) กล่าวว่า เด็กทุกคนมีพัฒนาการทางภาษาแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการทั้งทางด้านความสมบูรณ์ทางร่างกาย ประสบการณ์และปฏิสัมพันธ์ที่เด็กได้รับ ซึ่งองค์ประกอบต่างๆ ที่สัมพันธ์กับพัฒนาการทางภาษาที่สำคัญจำแนกเป็น ดังนี้

1. ความพร้อมทางด้านร่างกาย การออกเสียงและเปล่งเสียงของเด็กต้องอาศัยความพร้อมของอวัยวะในการเปล่งเสียงที่อยู่ตามธรรมชาติ ได้แก่ ฟัน เหงือก เพดานปาก ลิ้นไก่ และสายเสียง เมื่อพร้อมเด็กจะเปล่งเสียงออกมาได้ แต่ถ้าหากพิการเด็กจะไม่สามารถพูดได้ เมื่อเด็กมีความพร้อมทางกายเด็กเริ่มเล่นเสียงเมื่ออายุขวบแรก เสียงที่ออกได้ครั้งแรกมาจากเสียงของความคุ้นเคย เช่น คำเรียกว่า แม่ และต่อไปเด็กจะเลียนแบบการออกเสียง เรียนรู้คำศัพท์ต่างๆ คำแรกๆ ที่เด็กคิดได้และรู้ความหมายจะเป็นคำที่ใช้มาก เด็กได้ยินบ่อย เช่น แม่ ในระยะแรกเด็กอาจฟังจนคุ้นก่อนแล้ว จึงออกเสียงคุ้นด้วยการลองผิดลองถูก ถ้าได้รับการสนองตอบว่าถูก เกิดเป็นการเรียนรู้ หากการพูดนั้นได้รับการเสริมแรงด้วยเด็กจะใช้การพูดการฟังนั้นอย่างต่อเนื่องด้วยความพอใจและเพลิดเพลิน ซึ่งการพัฒนาภาษาจะดีขึ้น การมีปฏิสัมพันธ์การถามตอบช่วยให้เด็กเรียนรู้ระเบียบภาษา จากแนวคิดของการพัฒนาภาษาเน้นประสบการณ์ (Whole Language) ที่เด็กสามารถเรียนรู้ภาษาแบบองค์รวม คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียนไปพร้อมกัน โดยเน้นการประสานความรู้และประสบการณ์ที่ติดตัวมาผนวกเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ภาษาของเด็ก และการส่งเสริมครู (เดคาร์ ราเคล. 2542: 26 – 28)

2. ความพร้อมทางสติปัญญา เด็กบางคนสามารถเรียนภาษาได้เร็ว มีความสามารถในการรับรู้ จำแนกภาพ ตัวหนังสือและเสียง ประกอบการคิดอย่างมีเหตุผลเด็กทุกคนเกิดมาพร้อมกับความสามารถในการรับรู้ภาษา โดยเด็กเรียนรู้ภาษาจากการใช้ภาษาของตนเองทั้งทางด้านความหมาย ประโยค และเสียงจากสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ (हरषा नीलुीशैर. 2535: 206) การเข้าใจความหมายภาษาที่ใช้ในการพูดและคำศัพท์ของเด็กจะยากง่ายขึ้นอยู่กับชุมชนและสิ่งแวดล้อมทางภาษาที่เด็กได้รับ

ที่สำคัญเด็กจะใช้คำศัพท์และสำเนียงภาษาเหมือนกับสิ่งที่เด็กคุ้นเคย ตัวอย่าง เช่น เด็กใช้สำนวน และ สำเนียงภาษาเหมือนกับคนเลี้ยงของตนที่เป็นคนชนบทเด็กจะออกเสียงเป็นชนบทด้วย

3. ความพร้อมทางสิ่งแวดล้อม การพัฒนาภาษาของเด็กต้องเกิดจากการกระตุ้นของ สิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ โอกาสทางภาษามีผลต่อเด็กมาก เด็กต้องการเรียนรู้ความหมายของภาษา จากผู้ใหญ่และต้องการปฏิบัติ ปัจจัยร่วมที่มีผลต่อการเรียนรู้ภาษาของเด็กประกอบด้วยปัจจัยดังต่อไปนี้

3.1 ตำแหน่งเด็กในครอบครัว เด็กคนกลางพูดแตกต่างจากคนอื่น ลูกแฝดใช้ ภาษาช้ากว่าปกติ

3.2 เพศ เด็กหญิงจะพูดเร็วกว่าเด็กชาย

3.3 ฐานะทางเศรษฐกิจ เด็กที่อยู่ในชุมชนแออัด จะขาดโอกาสการเรียนรู้ภาษา ที่ถูกต้อง และใช้ภาษาไม่ได้ถูกวิธี

3.4 การใช้ภาษาของผู้เลี้ยงเด็ก

3.5 การมีปฏิสัมพันธ์ทางภาษากับผู้ใหญ่ ตัวอย่างเช่น เด็กอายุ 3 ขวบ และยัง พูดไม่ได้หรือพัฒนาการพูดไม่ดี อาจเนื่องจากมีปัญหาความสามารถในการฟัง หรือความสามารถทาง สติปัญญา ยังพบว่า เด็กที่มีปัญหาพัฒนาการของการพูดเนื่องมาจากความสัมพันธ์ของเด็กกับแม่ ไม่ดี เป็นเหตุให้อารมณ์ไม่ดีไปด้วย หรือขาดการกระตุ้นที่เพียงพอ เด็กกำพร้าจะมีปัญหาการเรียนรู้เรื่องการพูด มากกว่าเด็กทั่วไป

4. แรงจูงใจให้ใช้ภาษา แรงจูงใจ (Motivation) เป็นแรงขับให้คนเกิดการกระทำ และ ตอบสนอง ในแง่ทฤษฎีสิ่งจูงใจ (Incentive Theory) เชื่อว่า สิ่งจูงใจทางบวกจะเป็นตัวสร้างแรงจูงใจที่มี ประสิทธิภาพมากทำให้คนตอบสนองและกระทำในสิ่งนั้นๆ (Roediger; et al. 1984: 417) เช่นเดียวกับการ พัฒนาภาษาของเด็กพบว่า ภาษาสามารถพัฒนาได้ดีในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีการยอมรับและ ให้กำลังใจ วิธีการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาผู้ใหญ่ต้องรู้จักรับฟังเด็ก ให้โอกาสเด็กในการพูด คุย สนทนา มีการตอบโต้และปฏิสัมพันธ์จะช่วยให้เด็กได้พัฒนาภาษาได้เป็นอย่างดี

กล่าวโดยสรุป องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางภาษามีปัจจัยหลักสามประการ คือ ปัจจัยทางด้านร่างกาย ปัจจัยทางด้านสติปัญญา และปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อม หากปัจจัยทั้งสามประการ เอื้อต่อกันจะส่งผลต่อพัฒนาการทางภาษาให้เป็นไปได้ในทางที่ดี

1.6 แนวทางในการส่งเสริมภาษาของเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทางภาษาอย่างรวดเร็ว จากฟังอย่างไม่รู้ความ เป็นเรื่องมากมาย จากพูดไม่ได้เป็นพูดได้คล่องแคล่ว จากการอ่านไม่ได้เป็นอ่านได้จากคำที่คุ้นหรืออ่านจากสัญลักษณ์ ง่ายๆ จากเขียนแบบขีดเขียนเป็นเขียนแบบสื่อความได้ พัฒนาการทางภาษาจะเกิดรวดเร็วมากในวัยนี้ หากได้รับการส่งเสริมอย่างเหมาะสม จะช่วยให้เด็กใช้ภาษาได้เป็นอย่างดี ดังที่มีผู้กล่าวถึง แนวในการ ส่งเสริมไว้ ดังนี้

ฉันทนา ภาคบงกช (2538: 1 – 2) กล่าวว่า ภาษาสามารถพัฒนาได้ดีในบรรยากาศที่ ผ่อนคลาย มีการยอมรับและไม่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ ปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมให้เด็กได้มีความก้าวหน้า

ทางภาษาอย่างรวดเร็ว มีดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมทางภาษา ชั้นเรียนและโรงเรียนควรตกแต่งด้วยคำ หรือข้อความ ซึ่งเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน
2. การเล่น การเล่นของเด็กเปรียบได้กับการทำงานในโลกของผู้ใหญ่ การพัฒนาภาษาส่วนมากเกิดจากประสบการณ์จริง จึงควรจัดกิจกรรมต่างๆ ให้เด็กได้เล่น
3. การอ่าน การอ่านเป็นสื่อของการเรียนรู้ควรจูงใจให้เด็กรักการอ่าน เช่น การอ่านนิทานให้ฟัง
4. การเขียน การอ่านมีความสัมพันธ์กับการเขียน ควรจัดกิจกรรมการเขียนให้สัมพันธ์กับสิ่งที่เด็กอ่าน
5. การใช้สิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน เช่น การสื่อข้อความถึงเด็กและข้อความถึงผู้ปกครอง การซื้อสิ่งของ เป็นต้น

สุมาลี เรื่องศิลป์ (2537) กล่าวถึง การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็กได้ เช่น กิจกรรมเล่าเรื่องที่มีรูปภาพประกอบจะมีการชีวิตที่อยู่ในรูปภาพ ซึ่งใหญ่พอให้เด็กเห็นหน้าที่สำคัญของกิจกรรมนี้คือ การส่งเสริมความเข้าใจและพรรณนาเรื่องเล่าได้อย่างชัดเจน กิจกรรมการเล่าเรื่อง จึงดึงดูดความสนใจของเด็กได้ให้ความสนุกสนาน ความผ่อนคลายสามารถสอนคำและช่วยให้เด็กจดจำข้อมูลต่างๆ ได้ง่ายขึ้นด้วย

วารภรณ์ รักรวิชัย (2535: 83 – 87) กล่าวถึง กิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะทางด้านภาษา ดังนี้

1. การเล่านิทาน (Story Telling) การเล่านิทาน เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็ก การเล่านิทานเป็นการแสดงการให้ความรัก การดูแล เอาใจใส่ต่อเด็กแบบหนึ่ง เพราะเด็กปฐมวัยจะสนใจ และชอบหนังสือนิทาน การเล่าเรื่องต่างๆ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาการทางด้านภาษาและในขณะเดียวกัน ก็เป็นการส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดความคิด ความเข้าใจ และความสนุกสนานด้วย การเล่านิทานให้เด็กฟังจะช่วยให้เด็กได้คิด การคิดจินตนาการ และทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ต่อไป

2. การเล่นเกมบทบาทสมมติ (Role Playing) เด็กปฐมวัยชอบเลียนแบบผู้ใหญ่ที่อยู่ใกล้ชิดหรือผู้ใหญ่ที่ตนรักเคารพ การเล่นเกมบทบาทสมมติ จึงเป็นสิ่งที่เด็กชอบ เด็กชอบบทบาทสมมติตนเองเป็นพ่อ แม่ หรือสัตว์ที่ตนเองชอบ เด็กจะเล่นที่ไหนก็ได้ การเล่นเกมบทบาทสมมติเป็นการเล่นอิสระที่เด็ก ๆ จะเล่นได้เมื่อต้องการ ผู้ใหญ่จะช่วยเตรียมหรือส่งเสริมการเล่นโดยการชี้แนะและจัดหาอุปกรณ์ของเล่นให้

จุดมุ่งหมายในการเล่นเกมบทบาทสมมติ

- ฝึกความกล้าแสดงออก
- ฝึกความมั่นใจในตนเอง
- เรียนรู้บทบาทของตนเองในสังคม
- ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา
- ส่งเสริมและพัฒนาทางด้านภาษา

3. การสนทนาอภิปราย การสนทนาอภิปรายจะทำให้เด็กเรียนรู้ทางด้านภาษา และความคิดต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นการช่วยให้เด็กได้หัดคิด หัดสังเกต เป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ชีวิตของเด็ก การสนทนายาระหว่างพ่อแม่และลูก ควรจะมีเวลาและทำให้มากเพราะลูกจะเรียนรู้สิ่งต่างๆ จากการอธิบายของพ่อแม่

หรรษา นิลวิเชียร (2535: 233 – 234) ได้แนะแนวทางประกอบการสอนภาษาศิลป์ ในชั้นเรียนเด็กปฐมวัย ดังนี้

1. การใช้มือและนิ้วประกอบการท่องบทร้อยกรอง ประกอบการร้องเพลง และประกอบการเล่านิทาน เช่น เพลงแมงมุมมลาย เบ็ดน้อยห้าตัว เป็นต้น
2. ละครสมมุติ เด็กแสดงท่าทางและบทบาทตามเรื่องราวที่ได้ฟังจากการเล่า หรือการอ่านของครู
3. การใช้หุ่น หุ่นที่ทำขึ้นจากวัสดุหลากหลายชนิด เช่น หุ่นนิ้วมือ หุ่นถุงมือ หุ่นถุงกระบอก หนังสือตะลุง ฯลฯ โดยครูทำเองด้วยความร่วมมือจากนักเรียน หรือจากที่ซื้อหามา สามารถนำมาประกอบการเล่าเรื่องในช่วงเวลาพักผ่อนของเด็กได้ วัสดุที่ใช้ทำหุ่น ได้แก่ ถุงเท้า ถุงกระดาษ ไม้ ผ้าสาส์ จานกระดาษ ฝาขวด ฯลฯ เด็กจะได้มีโอกาสพัฒนาทักษะการฟัง ตลอดจนพัฒนาการใช้ภาษาอย่างถูกต้องด้วย

1.7 บทบาทของครูกับการจัดกิจกรรมด้านภาษา

บทบาทครูมีความสำคัญกับการจัดกิจกรรมภาษา เพราะครูต้องเป็นผู้กระตุ้น ชี้แนะแนวทาง และคอยส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษาเป็นไปตามวัย ฉะนั้น ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมตามความสนใจและกิจกรรมนั้น ก็ควรจัดให้สอดคล้องกับสภาพชีวิตจริงของเด็ก เพราะจะทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ภาษาได้เร็ว ดังนั้นในทางปฏิบัติ ครูจึงมีบทบาทที่สำคัญ ดังนี้

1. ต้องยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง เข้าใจถึงวุฒิภาวะ และความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยการดูแลเอาใจใส่ และส่งเสริมเป็นรายบุคคล
2. ควรให้กำลังใจเด็ก โดยการพยายามกระตุ้นชักจูงใจให้เด็กมีความมั่นใจที่จะพูด อ่านละเขียนโดยไม่มีความกลัวหรือลังเลใดๆ ทั้งสิ้น
3. จัดประสบการณ์ให้ครอบคลุม ทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน ไปพร้อมๆ กัน และมีรูปแบบที่หลากหลาย
4. ครูต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างเพื่อนและครู ซึ่งเป็นการช่วยส่งเสริมสนับสนุนและแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน
5. ครูควรจัดสภาพแวดล้อมในบรรยากาศที่เกี่ยวข้องกับภาษา เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกกระทำอย่างอิสระด้วยตัวเด็กเอง โดยครูเป็นเพียงผู้คอยแนะนำ กระตุ้น ส่งเสริมและช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการ
6. ครูควรพบปะพูดคุยกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อแนะนำและให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ เด็กจะได้พัฒนาทักษะทางภาษา อย่าง

ต่อเนื่อง ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน

7. ให้เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอก โดยพาเด็กไปทัศนศึกษา ชี้นำให้ดูเครื่องหมายต่างๆ ให้เด็กได้พูดคุยสัมภาษณ์กับบุคคลภายนอก

8. การจัดกิจกรรมการเล่นเครื่องเล่นสนาม โดยครูอาจจะตกลงกฎกติกาต่างๆ ติดไว้ตามสนาม อาจมีภาพประกอบจะช่วยฝึกการอ่านและเขียนของเด็กได้

9. จัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้มีบรรยากาศในการฟัง พูด อ่าน เขียน เช่น เพลง คำคล้องจอง อ่านนิทานให้เด็กฟัง ให้เด็กพูดใส่เทป เพื่อเปิดฟังเสียงของตนเอง อ่านคำง่ายๆ จากบัตรคำ ซึ่งเป็นสิ่งที่เด็กคุ้นเคยและพบเห็นในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นสิ่งที่เด็กสามารถเดาและคาดคะเนได้

10. ครูควรสอนในสถานที่ที่เป็นธรรมชาติที่สุด สอนจากสิ่งที่เด็กรู้แล้วไปยังสิ่งที่เด็กยังไม่รู้

11. การสอนโดยไม่มีการแบ่งแยกกลุ่มเด็กเก่งและเด็กอ่อน การแบ่งแยกกลุ่มจะเป็นการสร้างปมด้อย และทำลายความเชื่อมั่นในตนเองให้กับเด็ก เด็กทุกคนควรมีโอกาสในการเรียนที่เท่ากัน (นิรมล ช่างวิเศษชัย. 2541: 193 – 194)

นภเนตร ธรรมบวร (2544: 139 – 140) กล่าวถึง บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมด้านภาษา ดังนี้

1. ครูควรจัดสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านการพูดและการเขียน โดยการเปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุย อภิปราย วาดรูป และเล่าเรื่องในสิ่งที่ตนสนใจ

2. ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้การเขียน และการอ่านวิธีการที่มีความหมายต่อตัวเด็กขณะที่เด็กสำรวจ และเรียนรู้เกี่ยวกับโลกรอบตัว โดยการจัดหากระดาษ ดินสอ สมุดโทรศัพท์ นิตยสารต่างๆ รวมถึงวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการอ่านและการเขียนไว้ที่มุมบทบาทสมมติ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้เล่นเลียนแบบสิ่งที่เด็กเห็นในชีวิตประจำวัน

3. ครูควรกำหนดช่วงเวลาของการอ่านที่แน่นอน ตายตัว เป็นประจำทุกวัน โดยอาจเชิญพ่อแม่ผู้ปกครองมาอ่านหนังสือให้เด็กฟัง ขณะเดียวกันก็ควรจัดหาโอกาสในการพาเด็กไปห้องสมุด โดยพยายามส่งเสริมให้เด็กเลือก และยืมหนังสือด้วยตนเอง

4. ส่งเสริมให้เด็กใช้ “ภาษา” อื่นๆ นอกเหนือจากการใช้ภาษาพูดเพียงอย่างเดียว เด็กสามารถใช้ “ภาษา” ต่างๆ มากมายนอกเหนือจากภาษาพูดในการแสดงออกซึ่งความต้องการ และความรู้สึกของตนเอง เช่น ใช้การเคลื่อนไหวดนตรี ศิลปะ และภาษาเขียน เป็นต้น ภาษาต่างๆ เหล่านี้จะพัฒนาอย่างรวดเร็วในระดับปฐมวัย ดังนั้น ครูจึงควรเปิดโอกาสให้เด็กได้สื่อสารโดยผ่านการใช้ภาษาที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้เด็กสามารถสื่อสารได้ในทุกรูปแบบ

5. เปิดโอกาสให้เด็กได้ตีความหมาย และแก้ปัญหาต่างๆ โดยผ่านนิทาน นิทานถือเป็นเครื่องมือสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาความคิด ทักษะและความรู้ของเด็ก (นภเนตร ธรรมบวร. 2544: 139; อ้างอิงจาก Nutbrown. 1994) นอกจากนี้ นิทานยังเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกรอบตัว สามารถจัดการกับความเครียด หรือความวิตกกังวลของตนเอง และ

โลกรอบตัว สามารถจัดการกับความเครียด หรือความวิตกกังวลของตนเอง ด้วยเหตุนี้ ครูจึงควรส่งเสริมให้เด็กตีความหมายของนิทาน และสื่อสารความเข้าใจของตนผ่านรูปแบบต่างๆ เช่น การแสดงละคร โดยใช้หุ่นมือ การวาดรูปบางตอนของนิทานที่ประทับใจ เป็นต้น ครูสามารถส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาของเด็กโดยผ่านการใช้นิทานได้ อาทิ เมื่อครูเล่านิทานเรื่อง “เจ้าสาวบนดวงจันทร์” (วรธิดา อุดมสม. ม.ป.ป.) ซึ่งมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับกระต่ายหนุ่มสาวลงมาจากพระจันทร์ เมื่อครูเล่านิทานจบลง ครูตั้งคำถามถามเด็กว่า “ถ้าเด็ก ๆ อยากช่วยกระต่ายสาวลงมาจากพระจันทร์ แต่ไม่มีพวกสัตว์มาช่วยเหลือ เด็ก ๆ จะทำอย่างไร” โดยครูมอบหมายให้เด็กคิดแก้ปัญหาผ่านการทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อน

1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาของเด็กปฐมวัย

งานวิจัยในประเทศ

วิจิตตรา วิเศษสมบัติ (2539: 73) ได้ศึกษา ความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การความคิดรวบยอดประกอบการสนทนากิจกรรมการปั้น ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การความคิดรวบยอดในการปั้น มีความพร้อมทางภาษาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการปั้นแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมคิด ชนแดง (2540) ศึกษาผลของการจัดประสบการณ์การเล่าเรื่องคำรูปธรรม และการเล่าเรื่องคำรูปธรรมประกอบการวาดภาพที่มีต่อความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมเล่าเรื่องคำรูปธรรมประกอบการวาดภาพกับกิจกรรมการเล่าเรื่องปกติมีความสามารถแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จุฬารัตน์ อินนุพัฒน์ (2543) ได้ศึกษา พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมบล็อกแบบเต็มรูปแบบและมุมบล็อกแบบปกติ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมบล็อกแบบเต็มรูปแบบและเด็กปฐมวัยประสบการณ์การเล่นมุมบล็อกแบบปกติ มีพัฒนาการพูดที่ไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยในต่างประเทศ

เมนยุก (ชันทนพร โอภาสพันธ์. 2536: 34; อ้างอิงจาก Menyuk. 1978) ได้ศึกษาความสามารถทางการพูดของเด็ก 2 กลุ่ม คือ เด็กเตรียมอนุบาลและเด็กประถมศึกษปีที่ 1 โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูล 3 วิธีคือ บันทึกคำพูดของเด็กจาก การพูดคุยกับผู้ทดลอง บันทึกคำพูดของเด็กจากการเล่นบทบาทสมมติ (Role Play) นอกจากนี้ยังมีการสังเกตการพูดของเด็กในห้องเรียน เพื่อเปรียบเทียบความตรงของการเก็บข้อมูลการของเด็กอีกด้วย ผลการศึกษาพบว่า เด็กเตรียมอนุบาลพูดได้โดยเฉลี่ย 82.8 ประโยค (SD = 16.7) เด็กประถมศึกษปีที่ 1 พูดคำโดยเฉลี่ยประกอบ 95.7 ประโยค (SD = 15.2) และจากการใช้ t - test พบว่า ความแตกต่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .01$) และยังพบว่า เด็กชั้นประถมปีที่ 1 มีการเปลี่ยนแปลงประโยคมากกว่าเด็กเตรียมอนุบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากเอกสารวิจัยต่างๆ ที่กล่าวมานั้นสรุปได้ว่า ครูเป็นผู้ที่มีส่วนในการส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษาดีขึ้น โดยเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมและอยู่ในความสนใจ ให้เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมครูต้องคอยกระตุ้น ชี้แนะแนวทางด้วยกิจกรรมที่ยืดเด็กเป็นศูนย์กลางให้กำลังใจเด็ก

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการพูด

2.1 ความหมายของพัฒนาการทางการพูด

ความหมายของพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยตามที่นักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ มีดังต่อไปนี้

วงพัคตร์ ภูพันธ์ศรี และ ศิริพันธ์ ดำรงผล (2532: 27) กล่าวว่า พัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปในทิศทางที่ดีตามระยะเวลาของมัน และต่อเนื่องกันไปตามลำดับขั้นตอนอย่างมีระบบไม่มีการย้อนกลับ ลำดับขั้นที่เกิดขึ้นหลังจากการรวบรวมลักษณะของเดิมไว้ด้วย

สิริมา ภิญโญนต์พงษ์ (2545: 27) กล่าวว่า พัฒนาการ (Development) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในตัวมนุษย์ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาด้านการทำหน้าที่ (Function) และวุฒิภาวะ (Maturation) ของอวัยวะระบบต่างๆ ในด้านโครงสร้าง การจัดระเบียบส่วนต่างๆ ของร่างกาย รวมทั้งพฤติกรรมที่แสดงออก มีลักษณะและทิศทางที่แน่นอนสัมพันธ์กับเวลา ทำให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างดีมีประสิทธิภาพ ทำสิ่งที่ยาก สลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ตลอดจนเพิ่มทักษะใหม่ๆ จึงเป็นแนวทางการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อม ผสมผสาน ก้าวหน้าเป็นลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกันไปโดยพัฒนาการครอบคลุมการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงที่สรีระวิทยา (Physiological Development) ของระบบอวัยวะ เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านปริมาณ (Quantitative Change) ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงจำนวนของเซลล์ประสาทในสมอง ขนาดของรูปร่าง การขยายส่วนต่างๆ ของร่างกาย และเกิดการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของมนุษย์ (Human Development) เป็นความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียน การคิดเลข การแก้ปัญหา ทักษะการช่วยตนเอง การทรงตัว การเคลื่อนไหว การกระโดด การรู้จักแบ่งปัน มีน้ำใจ ยิ้มแย้ม ซึ่งพัฒนาการทุกด้านของมนุษย์ ถ้าได้รับการตอบสนองตรงตามความต้องการแล้ว พัฒนาการของมนุษย์จะเป็นไปอย่างสมวัย

พัชรี สวนแก้ว (2545: 108) พัฒนาการ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงลักษณะและพฤติกรรมที่มีทิศทางและรูปแบบที่แน่นอน จากช่วงระยะหนึ่งของชีวิตไปสู่อีกระยะหนึ่ง ซึ่งพัฒนาการเป็นผลรวมของการกระทำร่วมกันระหว่างวุฒิภาวะและการเรียนรู้

สรุปได้ว่า พัฒนาการ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงในตัวมนุษย์ทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นการเปลี่ยนแปลงลักษณะพฤติกรรมอย่างมีระบบ ลำดับขั้นของพัฒนาการไม่มีการย้อนกลับเป็นผลรวมของการกระทำร่วมกันระหว่างวุฒิภาวะและการเรียนรู้

พัฒนาการทางการพูด (Speech Development) นักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้ให้ความหมายของพัฒนาการทางการพูดไว้ ดังนี้

รจนา ทรรทรานนท์ (2537: 10) พัฒนาการทางการพูดเป็นการเรียนรู้ การเข้าใจคำพูดของผู้อื่น โดยเริ่มจากการเข้าใจคำศัพท์ประเภทต่างๆ เด็กจะสะสมความเข้าใจคำศัพท์อยู่ระยะหนึ่งก่อนที่จะใช้คำศัพท์เหล่านั้นในการพูดสื่อสารกับผู้อื่น

เบญจมาศ พระธานี (2538: 8) พัฒนาการทางภาษา (Language Development) หรือ พัฒนาการทางการพูด (Speech Development) เป็นความก้าวหน้าในการใช้ภาษาติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น เพื่อรับรู้หรือแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นและติดต่อซึ่งกันและกัน แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ พัฒนาการด้านความเข้าใจภาษาและการพัฒนาด้านการแสดงออกทางภาษา

วรรณิ โสมประยูร (2539: 99) ได้กล่าวว่า การพูดเป็นการสื่อความหมายอย่างหนึ่ง โดยใช้น้ำเสียง ภาษา กิริยาท่าทาง เพื่อถ่ายทอดสิ่งที่อยู่ในใจให้ผู้ฟังรับรู้หรือเข้าใจความต้องการ เพราะการพูดเป็นทักษะการแสดงออกตามหลักของภาษาศิลป์

รังสรรค์ จันต๊ะ (2541: 21) ได้กล่าวถึงการพูดไว้ว่า การพูดเป็นกระบวนการหนึ่งในการสื่อสารของมนุษย์ ผู้พูดจะเป็นผู้ส่งสารอันเป็นเนื้อหาสาระของข้อมูล ความรู้ กับอารมณ์ความรู้สึก ความต้องการ และความคิดเห็นของตนเองประกอบกับกิริยาต่าง ๆ ส่งไปยังผู้ฟังหรือผู้รับสาร เพื่อให้ได้รับทราบ และเกิดการตอบสนองในขั้นตอนสุดท้าย

สุภาวดี ศรีวรรณะ (2542: 86) ได้กล่าวว่า การพูด หมายถึง พฤติกรรมการสื่อสารต่อกันระหว่างบุคคลด้วยการใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง ภาษา อากัปกิริยา ท่าทาง สีหน้า แววตา เพื่อถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด ความต้องการของผู้พูดไปสู่ผู้ฟังเพื่อให้เกิดความเข้าใจและสามารถตอบสนองได้

สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2546: 7) พัฒนาการทางภาษา และการพูดเป็นการเรียนรู้การเข้าใจคำพูดของผู้อื่น โดยเริ่มจากการเข้าใจคำศัพท์ประเภทง่าย ๆ เด็กจะสะสมความเข้าใจคำศัพท์อยู่ระยะหนึ่ง ก่อนที่จะใช้คำศัพท์เหล่านี้ในการพูดสื่อสารกับผู้อื่น คำศัพท์ที่เด็กเรียนรู้ประกอบด้วย คำนาม ที่ใช้เรียกชื่อคน สัตว์ สิ่งของ อวัยวะร่างกาย ชื่อพืช ผัก ผลไม้ และอาหาร ชื่อสี คำบอกความรู้สึกสัมผัส บอกสถานที่ ทิศทาง เวลา ขนาด จำนวน ระยะทาง กิริยา อาการ คำวิเศษณ์ คำบุพบท และคำสันธาน เด็กปกติเรียนรู้คำนามได้ก่อนคำประเภทอื่น แต่เมื่ออายุมากขึ้น อัตราการเรียนรู้คำนามลดลง จะเรียนรู้คำประเภทอื่นแทน ได้แก่ คำกิริยา คำบุพบท คำวิเศษณ์ และคำสันธาน ด้านจำนวนคำศัพท์ที่เด็กรู้ก็มีจำนวนเพิ่มขึ้นจากจำนวนที่รู้จักเพียงแค่ว่า สิบคำ เมื่ออายุ 1 ปี กลายเป็น 2,000 คำ เมื่ออายุ 4 ปี ในช่วง 2 - 4 ปี เด็กจะมีพัฒนาการด้านการเรียนรู้คำศัพท์ที่รวดเร็วมาก และมีอัตราการพัฒนาการสูงกว่าในช่วงอายุอื่นๆ การพัฒนาภาษาและการพูดเป็นไปตามลำดับขั้น

กล่าวโดยสรุป พัฒนาการทางการพูด หมายถึง การเปล่งเสียงเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดหรือการสื่อสารชนิดหนึ่งของมนุษย์ โดยใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง ภาษา อากัปกิริยา เป็นต้น ความต้องการของผู้พูดไปสู่ผู้ฟัง

2.2 ความสำคัญของพัฒนาการทางการพูด

ภาษาพูดเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ภาษาอ่านและภาษาเขียน และเพื่อที่จะได้ประโยชน์จากการเรียนในวิชาอื่นๆ (คันสนีย์ ฉัตรคุปต์. 2543: 35) การพูดเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย ตามทฤษฎีและแนวคิดของการ์ตเนอร์ การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย ตามทฤษฎีและแนวคิดของการ์ตเนอร์ (Gardner) ในทฤษฎี พหุปัญญา

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540: 138) กล่าวถึงสติปัญญาทางด้านภาษา (Linguistic Intelligence) ว่า ทักษะทางภาษานับเป็นส่วนหนึ่งของสติปัญญา ดังนั้นพัฒนาการทางการพูด จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากสำหรับเด็กปฐมวัยที่ต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต

นอกจากนี้ ยังมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการพูดไว้ ดังนี้

สุภาวดี ศรีวรรณ (2542: 63 – 64) กล่าวว่า การพูดเป็นเครื่องมือสำคัญของการติดต่อสื่อสารที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตการฝึกพูดเป็นพื้นฐานที่จะช่วยฝึกทักษะด้านภาษาได้อย่างดี ซึ่งจุดประสงค์ของการฝึกพูด มีดังนี้

1. เพื่อให้เด็กพัฒนาการพูดได้คล่องเป็นธรรมชาติได้เรียนรู้คำศัพท์ใหม่ๆ
2. พัฒนาความสามารถในการพูดได้ชัดเจน ได้ฝึกเสียงที่เป็นปัญหาสำหรับเด็ก เช่น “ส” นอกจากนี้ยังควรพูดด้วยน้ำเสียงที่น่าฟัง รื่นหู ไม่ดัง ไม่ค่อยเกินไป มีความมั่นใจในการพูด
3. พูดถูกต้องจนเป็นนิสัยเช่นเด็กๆ มักจะพูดประโยคปฏิเสธว่า “ผมเปล่าทำ” ต้องแก้เป็น “ผมไม่ได้ทำครับ” หรือ “ไม่ได้ทำคะ”
4. เพื่อใช้ภาษาเป็นเครื่องมือติดต่อกับเพื่อนๆ และบุคคลอื่นๆ การที่เด็กจะเป็นที่น่าคบหาสมาคมด้วยย่อมต้องมีภาษาที่สุภาพ ดังนั้นการให้การศึกษาเด็กวัยนี้ย่อมจะฝึกเด็กให้รู้จักใช้คำสุภาพทั้งหลาย เช่น คำว่า “ขอโทษ” “ขอบคุณ” “ขอบใจ” โดยต้องเป็นแบบให้เด็กและต้องใช้อย่างสม่ำเสมอนอกจากนี้จะต้องให้รู้กาลเทศะด้วย เสียงที่พูดในห้องเรียนย่อมจะไม่ต้องดังเหมือนเสียงที่ใช้ในสนามเพื่อพัฒนาความสามารถในการติดต่อกับผู้อื่นคือ ไม่เพียงแต่แสดงความคิดเห็นของตนเองเท่านั้นแต่ยังสามารถเข้าใจสิ่งที่คนอื่นพูด สามารถพูดสิ่งที่ผู้กล่าวไว้ได้การฝึกเลียนเสียงคำพูดก่อนที่จะบรรยายเรื่องราวต่างๆ หากไม่ฝึกในเรื่องนี้เด็กบางคนจะเล่าเรื่องไม่ตรงจุด เช่น เด็กอาสาจะเล่าเรื่อง “ไปเที่ยวทะเล” แทนที่จะพูดถึงการไปทะเล เด็กบางคนจะมัวพะวงแต่จุดไม่สำคัญ เช่น การแต่งตัว การซื้อของต่างๆ สำหรับการเดินทาง ครูอาจต้องช่วยเตือนเด็กให้พูดเข้ามาหาเรื่องอีกทีหนึ่ง เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับภาษา เช่น หลักของการออกเสียง เสียงวรรณยุกต์ การเว้นวรรค การเรียบเรียงคำให้เป็นประโยค และคำบางคำมีความหมายได้หลายอย่าง

นภเนตร ธรรมบวร (2544: 113 – 114) กล่าวถึงพัฒนาการทางการพูดว่า การพูดถือเป็นการแสดงออกทางพัฒนาการทางภาษาด้านหนึ่งซึ่งมีความสำคัญพอๆ กับการเขียนเลขที่เดียว การพูดเป็นการรวบรวมประสบการณ์ด้านต่างๆ ของเด็กๆ เข้าด้วยกัน ได้แก่ ความรู้สึก ความคิด การรับรู้ การเรียนรู้ ความจำ และความเข้าใจ

กล่าวโดยสรุป การพูดเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสื่อสาร การถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและความคิดเห็น เพื่อให้ผู้อื่นได้รู้และเข้าใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กปฐมวัย หากผู้ที่เกี่ยวข้องคือพ่อแม่ ครู รู้จักหาวิธีการที่จะส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดที่เหมาะสมและให้เด็กได้ฝึกบ่อยๆ ก็จะทำให้เด็กพูดได้อย่างชัดถ้อยชัดคำ กล่าวแสดงออกทางการพูด รู้จักเรียงลำดับการพูดเรื่องราวก่อนหลังไม่วกไปวนมา ทำให้การสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของตนเองถูกต้องและชัดเจนขึ้น

2.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย

มีนักการศึกษาได้ค้นพบว่า เด็กปฐมวัยที่มีพัฒนาการพูดที่แตกต่างกันนั้น มีกระบวนการเรียนรู้ภาษาของเด็กปฐมวัยดังต่อไปนี้

จรรยา สุวรรณทัต และคนอื่นๆ (Suvannathat; et al. 1985: 122) ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ทางภาษาว่า เกิดขึ้นจากความชำนาญ (Empiricist Approach) ซึ่งเด็กจะเริ่มเรียนรู้ภาษาอย่างไม่เป็นกฎเกณฑ์ แต่เรียนรู้ภาษาในลักษณะเดียวกับการฝึกทักษะความชำนาญและความสามารถด้านอื่นๆ การเรียนรู้คำได้จากการได้ยินคนอื่นพูดซ้ำๆ แล้วนำมาพูด ซึ่งเด็กจะเรียนรู้ได้เร็วถ้าคำที่เด็กเรียนรู้เป็นประสบการณ์ใกล้ตัวเด็กรูปแบบการเรียนรู้ที่สำคัญสำหรับเด็กปฐมวัย คือ ต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ เช่น ครุฑนำวัตถุสิ่งของ ของเล่นมาจัดวางในห้องเรียนและตั้งคำถาม เพื่อเร้าให้เด็กหาคำตอบ ซึ่งเป็นการให้เด็กสำรวจวัตถุนั้นด้วยตัวเอง

ศรียา และ ประภัสสร นิยมธรรม (2541: 27 – 30) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีพัฒนาการทางภาษาและการพูดไว้ ดังนี้

1. ทฤษฎีเสริมกำลัง (Reinforcement Theory) ทฤษฎีนี้อาศัยหลักทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งถือว่า พฤติกรรมทั้งหลายถูกสร้างขึ้นโดยอาศัยการวางเงื่อนไข ไรน์โกลด์ (Rheingold) และคณะพบว่า เด็กจะพูดมากขึ้นเมื่อให้รางวัลหรือเสริมกำลัง วินิทซ์ (Winitz) ได้อธิบายถึง การที่เด็กเกิดการรับรู้ในระหว่างการเล่นเสียงตอนต้นๆ ว่า เป็นการกระทำตามธรรมชาติของมนุษย์ ในการที่จะมีจุดหมายปลายทาง ตัวอย่างเช่น เมื่อเด็กหิวก็เคลื่อนไหวปาก ซึ่งมีจุดหมายปลายทางที่การดูด และการกิน ต่อมาเมื่อโตขึ้นก็อาจใช้วิธีทำเสียงอ้อแอ้ โดยหวังว่า แม่จะเข้ามาหาและเล่นเสียงคุยตามไปด้วย

2. ทฤษฎีการรับรู้ (Motor Theory of Perception) ในบางครั้ง เด็กจะพูดคำที่ไม่เคยพูดหรือไม่เคยถูกสอนให้พูดมาก่อนเลย แม้แต่ในระยะเล่นเสียงก็มิได้เปลี่ยนแปลงเสียงที่คล้ายกับคำนั้น จึงสงสัยว่าเด็กเรียนรู้ได้อย่างไร ทฤษฎีนี้ให้คำตอบในแง่ซึ่ง ลิเบอร์แมน (Lieberman) ตั้งสมมุติฐานไว้ว่า การรับรู้ทางการฟังขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงเสียง จึงเห็นได้ว่า เด็กมักจ้องหน้าเวลาเราพูดด้วย ทำนองเดียวกับเด็กหูตึง การทำเช่นนี้อาจเป็นเพราะเด็กฟังพูดซ้ำด้วยตนเองหรือหัดเปล่งเสียงโดยใช้อานริมฝีปากแล้วจึงเรียนรู้คำ

3. ทฤษฎีสภาวะติดตัวมาแต่กำเนิด (Innateness Theory) ชอมสกี (Chomsky) นักภาษาศาสตร์อเมริกาผู้คิดทฤษฎีนี้เขาอธิบายว่า เด็กทุกคนเกิดมาพร้อมกับเครื่องมือในการเรียนรู้ภาษา (Language Acquisition Device) ซึ่งเรียกว่า แอล เอ ดี (L.A.D) เครื่องมือนี้จะเป็นฝ่ายรับข้อมูลทางภาษา ซึ่งมาจากประโยคต่างๆ เด็กก็จะเกิดการเรียนรู้กฎต่างๆ ทางไวยากรณ์ ที่มีใช้ในภาษากฎทางไวยากรณ์ต่างๆ นี้ ก็คือ ความรู้ในภาษา (Competence)

4. ทฤษฎีความสัมพันธ์ (Interaction Theory) นักสังคมวิทยาภาษาศาสตร์ และนักจิตวิทยาากลุ่มหนึ่งเสนอขึ้นโดยกล่าวว่า คนเราเกิดมานั้นจะต้องมีบางสิ่งบางอย่างติดตัวมา ทำให้คนผิดไปจากสัตว์อื่น แต่ไม่ใช่ แอล เอ ดี สิ่งนั้นคือ ความสามารถในการเรียนภาษา (Language Capacity) และความรู้เกี่ยวกับโลก (Cognitive Knowledges)

5. ทฤษฎีความบังเอิญจากการเล่นเสียง (Babble Luck) ซึ่งธอร์นไคร์ (Thondike) เป็นผู้คิดโดยอธิบายว่า เมื่อเด็กกำลังเล่นอยู่นั้น เฝื่อนมีบางเสียงไปคล้ายกับเสียงที่มีความหมายในภาษาพูดของพ่อแม่ พ่อแม่จึงให้รางวัลในทันทีด้วยวิธีนี้ เด็กจะมีพัฒนาการทางภาษาไปเรื่อย

6. ทฤษฎีชีววิทยา (Biological Theory) ของ อิริค เลนเนเบิร์ก (Eric Lenneberg) เชื่อว่า พัฒนาการทางภาษานั้น มีพื้นฐานทางชีววิทยาเป็นสำคัญ กระบวนการที่คนพูดได้ก็เกิดจากการที่คนสามารถถ่ายทอดภาษากันได้

7. ทฤษฎีการให้รางวัลของแม่ (Mother Reward Theory) จอห์ คอลลาร์ด (John Dollard) และ นีล มิลเลอร์ (Neel Miller) เป็นผู้คิดตั้งทฤษฎีนี้ โดยย่ำเกี่ยวกับบทบาทของแม่ในการพัฒนาภาษาของเด็กว่าภาษาที่แม่ใช้ในการเลี้ยงดูเพื่อสนองความต้องการของลูกจะเป็นเหตุให้เกิดภาษาพูดแก่ลูก

จากการศึกษาทฤษฎีและกระบวนการการเรียนรู้ภาษาดังกล่าวมาจะเห็นได้ว่าพัฒนาการทางภาษาหรือการพูดของเด็กปฐมวัยนั้น จะต้องผ่านกระบวนการพัฒนามาเป็นลำดับขั้น เด็กสามารถเรียนรู้ภาษาได้หลายรูปแบบแตกต่างกันไป และการเรียนรู้นั้นเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่างๆ ทางสังคม เช่น สิ่งแวดล้อม ตัวเด็กเองตลอดจนปฏิกิริยาตอบสนองจากสิ่งเร้า โดยกระบวนการเรียนรู้เริ่มอย่างไม่เป็นกฎเกณฑ์ มีการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ และบุคคลใกล้เคียงตัวในลักษณะการเลียนแบบหรือการปฏิบัติแบบลองผิดลองถูก และเมื่อเด็กได้รับการเสริมแรงก็จะเกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากการเรียนรู้นั้นเป็นการเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิม ก็จะทำให้เด็กมีพัฒนาการทางการพูดได้ดียิ่งขึ้น

2.4 พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้

เบญจมาศ พระธานี (2538: 8) พัฒนาการทางภาษา (Language Development) หรือพัฒนาการทางการพูด (Speech Development) เป็นความก้าวหน้าในการใช้ภาษาในการติดต่อ สื่อสารกับผู้อื่น เพื่อรับรู้หรือแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นและติดต่อซึ่งกันและกัน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ พัฒนาด้านความเข้าใจภาษาและพัฒนาด้านการแสดงออกทางภาษา

ตามปรัชญาการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา นั้น เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กตั้งแต่ 0 – 5 ปี ดังนั้น พัฒนาการพูดของเด็กปฐมวัยจึงได้แสดงไว้ดัง ตารางพัฒนาการทางภาษา และการพูดในด้านความเข้าใจและการใช้ภาษา (สถาบันราชานุกูลกรมสุขภาพจิต กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 7 – 10) ดังตาราง 1

ตาราง 1 พัฒนาการทางภาษาและการพูดในด้านความเข้าใจและการใช้ภาษา

อายุ	ความเข้าใจภาษา	การใช้ภาษา
1 เดือน	- เมื่อได้ยินเสียงดังจะสะดุ้ง ขยับตัว ขยิบตา หรือร้องไห้	- เด็กร้องไห้เมื่อหิว เปียก หรือไม่สบาย
3 เดือน	- เมื่อได้ยินเสียงแม่อยู่ใกล้ๆ เด็กจะยิ้ม หรือนิ่งฟัง	- ทำเสียงอ้อแอ้เมื่อมีความพึงพอใจ
6 เดือน	- หันไปมองยังที่มาของเสียงที่ไม่ดังนัก	- เล่นเสียงที่ละพยางค์หรือสองพยางค์ เช่น กา - กา อา - คา เป็นต้นเริ่มเล่นเสียงต่าง
9 เดือน	- ทำตามคำสั่งได้ เช่น บ้ายบาย - หยุดเล่นเมื่อถูกดุ หรือ เมื่อบอกว่า “อย่า”	- ทำเสียงโต้ตอบไม่เป็นภาษาเมื่อมีคนมาพูด ด้วย - เลียนแบบการเล่นเสียงของผู้อื่น - ทำเสียงเพื่อเรียกร้องความสนใจ - เลียนเสียงแปลกๆ เช่น สุนัขเห่า เสียงจิ้งจก
12 เดือน	- หันไปหาเมื่อถูกเรียกชื่อ - เข้าใจคำพูดที่ได้ยินบ่อยๆ เช่น “เอา” “ไม่เอา” - เข้าใจคำศัพท์ที่ได้ 10 คำ	- การเล่นเสียงเป็นภาษายังมีอยู่แต่เพิ่ม จำนวนพยางค์มากขึ้น - เริ่มพูดคำที่มีความหมายได้ 2 – 3 คำ เช่น พ่อ แม่ หม่า ไป เป็นต้น - ตอบสนองต่อคำพูดโดยใช้ท่าทางง่ายๆ เช่น พยักหน้า หรือสั่นหัว
18 เดือน	- เข้าใจ และทำตามคำสั่งง่ายๆ ได้เช่น “ไปเอารถมา” “นั่งลง” “ยืนขึ้น” เป็นต้น - ชี้อวัยวะต่างๆ ของร่างกายได้ 1 – 3 อย่าง - ชี้อวัยวะหรือบุคคลที่คุ้นเคยได้เมื่อบอก ให้ชี้ เช่น “แม่อยู่ไหน” “พ่ออยู่ไหน”	- ยังพูดไม่เป็นภาษา บางครั้งอาจพูดคำที่มี ความหมายและไม่มี ความหมายปนกันโดยมี น้ำเสียงแบบผู้ใหญ่ - พูดเป็นคำที่มีความหมายได้ประมาณ 10 - 20 คำ โดยมากจะใช้คำพูดเมื่อเรียกชื่อสิ่ง ต่างๆ ที่เด็กเห็นบ่อยๆ เช่น หม่า แมว - บอกความต้องการง่ายๆ ได้ เช่น “เอา”
2 ปี	- ชี้อวัยวะต่างๆ ของร่างกายได้ 5 อย่าง - เข้าใจคำถามได้มากขึ้น เช่น “นี่อะไร...” “...อยู่ไหน” - ชี้อุปกรณ์ของต่างเมื่อบอกให้ชี้ได้ - เข้าใจคำศัพท์ 1,200 คำ	- พูดคำที่มีความหมายได้ 50 – 400 คำ - พูดเป็นประโยคที่ยาว 2 – 3 คำ ได้ เช่น “เอามา” “ไปเที่ยว” - ยังคงชอบเลียนแบบคำพูดของผู้อื่น - พูดเสียงวรรณยุกต์ได้ถูกต้องทุกเสียง

ตาราง 1 (ต่อ)

อายุ	ความเข้าใจภาษา	การใช้ภาษา
3 ปี	<ul style="list-style-type: none"> - แสดงความสนใจที่จะฟังคำพูดเมื่อแม่อธิบายให้เด็กฟัง - ชอบฟังนิทาน - ชี้ส่วนต่างๆ ของร่างกายได้ไม่ต่ำกว่า 7 อย่าง - เข้าใจคำกริยาต่างๆ ได้ - เข้าใจคำศัพท์ 2,400 – 3,600 คำ - เข้าใจคำที่เป็นประโยคยาวๆ ได้ เช่น “หนูกินข้าวให้เสร็จก่อนแล้วแม่จะพาไปนั่งรถ” 	<ul style="list-style-type: none"> - บอกชื่อตนเองได้ - ชอบพูดคนเดียวในขณะที่ทำสิ่งต่างๆ ชอบถามคำถามมากขึ้น เช่น “สีอะไร” “แม่อยู่ไหน” “นั่นใคร” - พูดคำศัพท์ได้ 900 – 1,200 คำ - พูดเป็นประโยคได้ประมาณ 3 คำ แต่อาจพูดไม่ชัด - ชอบเล่าเหตุการณ์ที่กำลังประสบอยู่
3 ปี (ต่อ)	<ul style="list-style-type: none"> - เข้าใจคำบุพบท เช่น บน ใต้ ขึ้น ลง เป็นต้น 	<ul style="list-style-type: none"> - มีการพูดไม่คล่องได้ - พูดเสียงสระได้ชัดเจนทุกเสียง - เสียงที่พูดได้ชัดเจน คือ (ม น ห ย ค อ ว บ ป ก)
4 ปี	<ul style="list-style-type: none"> - เข้าใจคำศัพท์ 4,200 - 5,600 คำ - มีทักษะในการฟังดีขึ้นและตั้งใจฟังได้นานขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - พูดให้คนอื่นเข้าใจได้ดีแต่พูดไม่ชัด - พูดเป็นประโยคยาวๆ ได้ 4 คำ โดยเฉลี่ย - เล่าเรื่องได้โดยมีเนื้อหาที่ต่อเนื่องกัน - พูดไ้อวดและวิจารณ์ผู้อื่น
5 ปี	<ul style="list-style-type: none"> - เข้าใจคำศัพท์ 6,500 - 9,600 คำ 	<ul style="list-style-type: none"> - พูดคำศัพท์ประมาณ 2,000 คำขึ้นไป - พูดได้เป็นประโยคได้ประมาณ 4 – 5 คำ - ใช้ไวยากรณ์ได้ถูกต้องเกือบเท่าผู้ใหญ่ - สามารถบอกได้ว่าของสิ่งนั้นทำด้วยอะไร เช่น “บ้านทำมาจากอะไร” - เสียงพยัญชนะที่ออกได้ชัดเพิ่มขึ้น คือ (ฟ ช)
6 ปี	<ul style="list-style-type: none"> - เข้าใจคำศัพท์ได้ประมาณ 13,500 – 15,000 คำ 	<ul style="list-style-type: none"> - พูดได้ประมาณ 2,500 คำขึ้นไป - พูดเป็นประโยคยาวได้ 6 คำ โดยเฉลี่ย - รู้จักใช้คำเปรียบเทียบ ขนาดรูปร่าง - เสียงพยัญชนะที่ออกได้ชัดเพิ่มขึ้นคือ (ส) ส่วนเสียง (ร) เด็กจะพูดชัดเมื่ออายุ 7 ปีขึ้นไป

สรุปได้ว่า พัฒนาการทางการพูดแบ่งเป็นหลายขั้นตอน เริ่มตั้งแต่แรกคลอดซึ่งมีพัฒนาการที่เด็กแสดงออกโดยการร้องไห้พยายามเปล่งเสียง ฟีกพูดจาเลียนแบบ การพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการทางภาษาให้ดีขึ้นนั้นขึ้นอยู่กับบุคคลรอบข้างด้วยการส่งเสริมหรือฝึกทักษะให้เด็กพูดเป็นคำ เป็นประโยค และพูดเป็นเรื่องราวต่างๆ ได้ ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย

2.5 กิจกรรมที่ส่งเสริมการพูดของเด็กปฐมวัย

กิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดให้กับเด็กนั้น มีกิจกรรมหลายรูปแบบ เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุย ซักถาม และแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงเกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาครบทุกด้าน (กรมวิชาการ, 2540: 36 – 37) ตามแนวการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ที่สามารถจัดได้หลากหลายวิธี เช่น

1. การสนทนา อภิปราย เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาในการพูด การฟัง รู้จักแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งสื่อที่ใช้อาจเป็นของจริง ของจำลอง รูปภาพ สถานการณ์จำลอง ฯลฯ
2. การเล่านิทาน เป็นการเล่าเรื่องต่างๆ ส่วนมากจะเป็นเรื่องที่เน้นการปลูกฝังให้เกิดคุณธรรม จริยธรรม วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจได้ดีขึ้น ในการเล่านิทานสื่อที่ใช้อาจเป็นรูปภาพ หนังสือนิทาน หุ่นการแสดงท่าทางประกอบการเล่าเรื่อง
3. การสาธิต เป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องการให้สังเกต และเรียนรู้ตามขั้นตอนของกิจกรรมนั้น ในบางครั้งครูอาจให้เด็กอาสาสมัครเป็นผู้สาธิตร่วมกับครู เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง เช่น การเพาะเมล็ด การเป่าลูกโป่ง การเล่นเกมการศึกษา
4. การทดลองปฏิบัติการ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เพราะได้ทดลองปฏิบัติด้วยตนเองได้สังเกตการเปลี่ยนแปลง ฟีกการสังเกต การคิดแก้ปัญหา และส่งเสริมให้เด็กมีความอยากรู้อยากเห็น และค้นพบด้วยตัวเอง เช่น การประกอบอาหาร การทดลองวิทยาศาสตร์ง่ายๆ การเลี้ยงหนอนผีเสื้อ การปลูกพืช ฯลฯ
5. การศึกษานอกสถานที่ เป็นการจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงอีกรูปแบบหนึ่งด้วยการพาเด็กไปทัศนศึกษารอบโรงเรียนหรือสถานที่นอกโรงเรียน เพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์แก่เด็ก
6. การเล่นเกมบทบาทสมมติ เป็นตัวละครต่างๆ ตามเนื้อเรื่องในนิทานหรือเรื่องราวต่างๆ อาจใช้สื่อประกอบการเล่นสมมติเพื่อสร้างความสนใจและก่อให้เกิดความสนุกสนานเช่น หุ่นสวมศีรษะที่คาดศีรษะรูปคน และสัตว์รูปแบบต่างๆ เครื่องแต่งกายและอุปกรณ์ของจริงชนิดต่างๆ
7. การร้องเพลง เล่นเกม ท่องคำคล้องจอง เป็นการจัดให้เด็กได้แสดงออก เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน และเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาและจังหวะ

ปริศนา สิริอาษา (2537: 91 – 96) กล่าวว่า การจะช่วยให้เด็กเป็นนักพูดที่ดี คือ การพูดคุยกับเด็กบ่อยๆ คำพูดต่างๆ ของเด็กอายุ 3 ขวบ มักเป็นคำที่ได้รับมาจากพ่อแม่ และผู้ใกล้ชิด หลังจากนั้นเด็กจึงเริ่มเรียนรู้คำต่างๆ ด้วยตนเอง ดังนั้นการพูดของบุคคลที่แวดล้อมเด็กอยู่ จึงเป็นสิ่งสำคัญมาก

เช่น การสอนให้เด็กรู้จักความหมายของคำ เช่น หนูกินข้าวด้วยช้อน หรือลูกบอลจะ? หรือหนูใช้ตามอง หรือใช้นิ้วมองจะ? การสอนคำจากท่าทาง สอนจากการอ่านนิทานให้ฟัง การเล่นเกมสมมุติ การร้องเพลง ประกอบท่าทาง การหัดให้เด็กได้ตอบคำถาม การเล่นเกม การเรียง ลำดับเหตุการณ์ประจำวัน เป็นต้น

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542ก: 75 – 76) เสนอแนะวิธีส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดว่า องค์ประกอบที่สำคัญต่อการจัดโปรแกรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการทางการพูด คือ ตัวครู การจัดบรรยากาศ และจุดมุ่งหมายของกิจกรรม ในการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกพูดควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. การฝึกพูดควรฝึกในกลุ่มเล็ก เพื่อให้มีการตอบสนองระหว่างครูและเด็กให้มากที่สุด
2. คำพูดของครู ควรเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเด็ก
3. การฝึกพูดควรอยู่ในลักษณะที่เป็นธรรมชาติที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการสนทนาในกลุ่มย่อย หรือขณะที่เด็กกำลังเล่น

4. การส่งเสริมพัฒนาการทางการพูด ควรทำควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้เด็กคิดและใช้เหตุผล

5. บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการพูด ควรเป็นบรรยากาศที่เด็กรู้สึกอบอุ่นปลอดภัย สบายใจ และที่จะแสดงออก สนุกสนาน และมีความเป็นอิสระ

6. วิธีการส่งเสริมการพูด คือ การสนทนากับเด็ก ครูถามคำถามให้เด็กตอบ ครูอ่านนิทาน หนังสือ หรือเปิดเทปเด็กฟัง ให้เด็กได้เล่าประสบการณ์ของตนเอง ให้เด็กท่องจำบท ร้อยกรอง การร้องเพลง ฯลฯ และทำท่าทางประกอบ

สรุปได้ว่า กิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดของเด็กมีหลายกิจกรรม เช่น การสนทนา การเล่านิทาน การอธิบาย การร้องเพลง การท่องหรือพูดคำคล้องจอง การเล่าเรื่องราวประกอบการวาดภาพ หรือแม้แต่การเปิดเทปให้เด็กฟัง การส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดจึงควรฝึกในเด็กกลุ่มเล็กๆ โดยฝึกพูดให้เป็นธรรมชาติที่สุด โดยมีครูเป็นผู้นำในการพูด เป็นแบบอย่างที่ดี การฝึกพูดควรส่งเสริมควบคู่ไปกับการคิด

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการพูด

งานวิจัยในประเทศ

จุฬารัตน์ อินนุพัฒน์ (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมบล็อกแบบเต็มรูป และมุมบล็อกแบบปกติโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัย ชาย – หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ขวบ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมบล็อกแบบเต็มรูปแบบและมุมบล็อกแบบปกติมีพัฒนาการทางการพูดที่ไม่แตกต่างกัน

นงเยาว์ คลินิกฉาย (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความสามารถด้านการฟัง และการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ โดยการใช้เพลงประกอบโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัย ชาย – หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ขวบ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมส่งเสริมประสบการณ์โดยการใช้เพลงประกอบมีความสามารถด้านการฟังและการพูดสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ปกติ

จุกา สุกใส (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ผลการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบมีความหมายที่มีต่อพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่าง เด็กปฐมวัยชาย – หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ขวบ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบมีความหมายก่อนและหลังการทดลอง มีพัฒนาการทางการพูดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบปกติก่อนและหลังการทดลองมีพัฒนาการทางการพูดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบมีความหมาย และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบปกติ มีพัฒนาการทางการพูดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบมีความหมาย และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบปกติ มีความก้าวหน้าของพัฒนาการทางการพูดเปลี่ยนแปลงไปในทางที่สูงขึ้น

ปานใจ จารุณิซ (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา พฤติกรรมทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมคำคล้องจอง โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง เด็กปฐมวัย ชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ขวบ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมคำคล้องจองมีพฤติกรรมทางการพูดหลังจัดกิจกรรมสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมคำคล้องจองมีพฤติกรรมการพูดด้านทักษะทางการพูด การเข้าใจความหมาย และด้านการใช้ภาษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

สมศรี ปาณะโตชะ (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการประดิษฐ์หุ่นร่วมกับผู้ปกครองอาสา โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง เด็กปฐมวัยชาย – หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ขวบ ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองระดับความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการประดิษฐ์หุ่นร่วมกับผู้ปกครองอาสา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดีมาก และความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการประดิษฐ์หุ่นร่วมกับผู้ปกครองอาสา มีค่าสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ซึ่งแสดงว่า ผลการจัดกิจกรรมการประดิษฐ์หุ่นร่วมกับผู้ปกครองอาสาส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความ สามารถทางด้านการพูดสูงขึ้นอย่างชัดเจน

กณิการ์ พงศ์พันธ์ุสธาพร (2553: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง เด็กปฐมวัยชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ขวบ ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองระดับความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดีทั้งสามด้าน ได้แก่ การพูดคำศัพท์ การพูดเป็นประโยค การพูดเรื่องราว และพัฒนาการพูดของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน มีค่าสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ซึ่งแสดงว่า แผนการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่านิทาน สามารถส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถทางด้านการพูดสูงขึ้น

งานวิจัยต่างประเทศ

โลวินเจอร์ (ภรณ์ี คุรุรัตน์. 2535: 17 – 18; อ้างอิงจาก Lovinger. 1974: 313 – 320 : *Socio - dramatic Play and Language Development in Preschool Disadvantaged Psychology in the school*) ผู้เชี่ยวชาญทางการพูดได้ทำการทดลอง โดยเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กวัย 4 – 5 ขวบ ในระหว่างการเล่นอย่างอิสระของเด็กเป็นเวลา 1 ชั่วโมง ต่อวันเป็นเวลาทั้งหมด 25 สัปดาห์ โดยเขาแบ่งระดับของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเขากับตัวเด็กออกเป็น 2 ระดับด้วยกัน คือ

1. เข้าไปมีส่วนร่วมในการเล่นของเด็ก อีกทั้งแนะนำการเล่นต่างๆ ให้กับเด็ก พร้อมทั้งติดตามดูแลอย่างใกล้ชิดให้เด็กได้แสดงการเล่นจากประสบการณ์ของตนเอง สร้างสภาพการณ์การเล่นสนับสนุนให้เด็กเล่น ซึ่งในแต่ละชั่วโมงนั้นไม่ได้เน้นที่การฝึกฝนและไม่มีการบังคับเด็กให้เล่น แต่เด็กจะได้รับการสนับสนุนให้สนองตอบต่อการเล่นและการใช้คำพูดที่เด็กต้องการจากการทดลอง พบว่า การที่เขาได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนปฏิสัมพันธ์กับการเล่นของเด็ก ทั้ง 3 ระดับนี้ มีผลทำให้การแสดงออกทางภาษาของเด็กเพิ่มขึ้น มีการเล่นที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้นในขณะที่กลุ่มควบคุม (ไม่มีปฏิสัมพันธ์ใดๆ ทั้งสิ้น) ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

2. การฝึกหัดให้เด็กปฐมวัยได้รู้จักเล่นแบบละคร จะช่วยพัฒนาภาษาของเด็กได้มากยิ่งขึ้น ในการที่จะช่วยพัฒนาด้านภาษาให้แก่เด็ก เช่นนี้ และแม่ที่พูดเก่งๆ จะทำให้เด็กเรียนรู้คำต่างๆ เช่น คำอุทานคำสั้นๆ ได้เป็นเปอร์เซ็นต์ที่สูงกว่าแม่ที่ไม่ค่อยพูด โดยมีเช็คลิสต์ (Checklist) ให้แม่เช็คว่าคำต่างๆ ที่เด็กเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น และมีการอัดเสียงพูดของเด็ก เพื่อดูพัฒนาการทางภาษาพูดของเด็กอย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจนมากขึ้น (Pine, Lieven & Roland. 1997: 807 – 819)

จากงานวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า เด็กสามารถพูดได้ตามความพร้อมของเด็กแต่ละคน โดยปกติในเด็กวัยใกล้เคียงกันก็จะพูดได้ในระดับที่ใกล้เคียงกัน สังเกตจากการพูดสื่อความหมาย ความสามารถในการเข้าใจความหมายของคำศัพท์ เด็กที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ต่างกันจะส่งผลต่อพัฒนาการทางการพูด หากเด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่มีสถานการณ์ให้เด็กคิดเพื่อที่จะพูด ได้ทำกิจกรรมกับเพื่อน ครูพูดคุยกับเด็กอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งมีกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะทางด้านภาษาพูดต่างๆ เช่น นิทาน คำคล้องจอง เพลง กิจกรรมทางศิลปะเหล่านี้ล้วนมีผลต่อพัฒนาการทางการพูดของเด็ก

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานประกอบการวาดภาพ

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนิทานประกอบการวาดภาพ

3.1.1 ความหมายของนิทาน

นักการศึกษาหลายท่าน ให้ความหมายของนิทานเอาไว้ ดังนี้

ลัดดา นีละมณี (2527: 248) ได้ให้ความหมายของการเล่านิทานไว้ว่า การเล่านิทาน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการที่นำเป็นตัวอย่างในการถ่ายทอด ความรู้ ความเข้าใจ อารมณ์ ความรู้สึก ความสนใจ ประสบการณ์ ทัศนคติและนิยมที่เหมาะสมสำหรับเด็กมาใช้เล่านิทาน นอกจากนี้ยังครอบคลุมถึงวัสดุ อุปกรณ์และวิธีการที่ควรส่งเสริมให้เด็กเล็กๆ ใช้ เพื่อเล่านิทานให้เพื่อนๆ ชมและฟังบ้าง เนื่องด้วย

เด็กมีจินตนาการและมโนภาพสูงมากอยู่แล้ว เด็กสามารถจะช่วยกันเล่านิทาน โดยแต่งเรื่องนิทานใหม่ๆ แปลกๆ ขึ้นเอง ซึ่งการเล่านิทานโดยให้เด็กเป็นเล่านั้นสามารถทำได้หลายรูปแบบ คือ

1. การเล่านิทานโดยเด็กเป็นผู้เล่าด้วยตนเอง
2. การเล่านิทานจากหนังสือภาพ
3. การเล่านิทานต่อจากเรื่องที่ไม่จบสมบูรณ์
4. การขยายเรื่องราวจากนิทานที่ได้ฟัง (Stewig. 1995: 145 – 151)

ดังนั้นการเล่านิทานจึงหมายถึงการถ่ายทอดเรื่องราวของนิทานให้เด็กได้เข้าใจด้วยการเล่าโดยใช้น้ำเสียง ท่าทาง สื่อวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนวิธีการประกอบการเล่า และยังคงครอบคลุมถึงการส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสเป็นผู้เล่าด้วยตนเอง

วรรณ ศรีสุนทร (2532: 21) กล่าวว่า นิทานที่เด็กได้รับฟังแม้จะเป็นเรื่องเล็กๆ น้อยๆ แต่ก็ เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ช่วยเสริมพัฒนาการทางด้านต่างๆ ดังนี้

1. ฝึกให้เด็กเป็นผู้รู้จักฟัง มีสมาธิ รู้จักรวบรวมอิริยาบถของตนเอง
2. ทำให้เด็กได้ผ่อนคลายอารมณ์ ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน และเพิ่มพูน

ความรู้จากการฟัง

3. ช่วยเพิ่มพูนความรู้ทางภาษา เด็กรู้จักคำมากขึ้น รู้จักเก็บใจความและเนื้อเรื่อง
4. ช่วยให้เกิดความรู้สึกอบอุ่น มีที่พึ่งทางใจ รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม
5. ทำให้เกิดจินตนาการจากเรื่องราวที่ได้ฟัง เช่น เรื่องเกี่ยวกับนางฟ้า เรื่องสัตว์

และเรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติต่างๆ

6. ช่วยให้เด็กรู้จักโลกจากแง่มุมเล็กๆ น้อยๆ จากนิทานที่ได้ฟัง ทำให้สามารถตัดสินใจในด้านการแสดงออกและสนองต่อเหตุการณ์ต่างๆ ได้ถูกต้อง

จันทร์เพ็ญ สุภาพล (2535: 26) กล่าวว่า นิทานหมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมา โดยอิงความจริงหรือจินตนาการ มีวัตถุประสงค์ให้เกิดความสนุกสนานและแฝงความคิดสอนใจ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากเนื้อเรื่องในนิทาน

เกริก ยุ้นพันธ์ (2539: 8) กล่าวว่า นิทาน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยโบราณเป็นการผูกเรื่องขึ้น เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสนุกสนานตลอดจนแทรกแนวคิดเพื่อให้เด็กนำไปเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต

พจมาน เทียนมนัส (2539: 19) กล่าวว่า นิทานหมายถึง เรื่องที่เล่าสืบต่อกันมาช้านาน อิงความจริงหรือจินตนาการวัตถุประสงค์ ทำให้เกิดความสนุกสนานและคติใจหรือความรู้จากเนื้อหาของนิทาน

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2541: 2 – 10) กล่าวว่า นิทานหมายถึง สื่อที่มีประสิทธิภาพ สำหรับการสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย ไม่มีเด็กคนใดไม่ชอบฟังนิทาน นิทานสามารถสร้างจินตนาการ ความฝัน ความคิด ความเข้าใจและการรับรู้ให้กับเด็ก

สรุปได้ว่า นิทานเป็นสื่อของครูในการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ที่หลากหลาย ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีหลายด้าน ทั้งในด้านการใช้ภาษา ทักษะด้านคณิตศาสตร์ การสังเกต นิทานช่วย

สร้างจินตนาการ ความคิด ความเข้าใจและการรับรู้ให้กับเด็ก นิทานเป็นสื่อที่ช่วยส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของเด็ก

3.1.2 ความสำคัญและประโยชน์ของนิทาน

ได้มีผู้กล่าวถึงประโยชน์ของนิทาน ดังต่อไปนี้

จวีวรรณ กินาวงศ์ (2526: 125 – 126) กล่าวว่า การเล่านิทานนั้น มีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อเด็กปฐมวัย เป็นอย่างมากโดยเฉพาะเด็กในระดับก่อนประถมศึกษา การที่ผู้ใหญ่ และครูได้ใกล้ชิดกับเด็กโดยการเล่านิทานให้เด็กฟังจะเป็นเครื่องมือช่วยให้เข้าใจเด็กดีขึ้น ซึ่งการเล่านิทานมีประโยชน์และความสำคัญ ดังนี้

1. ช่วยชดเชยและเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา ความคิด และจินตนาการ
2. ฝึกให้เด็กเป็นนักฟังที่ดี เก็บความเรื่องที่ฟังได้ตามสมควรแก่วัย
3. สร้างความเพลิดเพลินให้แก่เด็ก
4. ช่วยปลูกฝังความรู้สึกชอบนิทาน และความรู้สึกชื่นชอบในหนังสือนิทาน ก่อนที่จะอ่านได้อย่างเข้าใจ
5. ปลูกฝังเด็กเป็นคนใจกว้าง ยอมรับความจริงในชีวิตประจำวัน
6. ช่วยให้ครูและผู้ใหญ่ ได้ทราบถึงความรู้สึกนึกคิดของเด็ก จากการสนทนาหรือซักถามในขณะที่ฟังนิทาน

สรราชัย ศรีสุข (2530: 26) กล่าวว่า นิทาน การเล่านิทานเป็นเครื่องมือที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนเป็นอย่างดี เราสามารถนำเอาวิธีการเล่านิทานมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนได้หลายๆ ประการ นิทานมีความสำคัญและมีประโยชน์ ดังนี้คือ

1. เป็นการลดความตึงเครียดที่ขจัดความเบื่อหน่ายของนักเรียนในขณะที่เรียน
2. เป็นการเข้าสู่บทเรียน หรือเตรียมความพร้อมเด็ก
3. เป็นการเปลี่ยนเจตคติหรือความเชื่อที่ผิดๆ บางประการ
4. ใช้สอนจริยธรรมแก่เด็ก เช่น ในเรื่องความซื่อสัตย์ ความกตัญญู เป็นต้น
5. ใช้สอนวิชาเรียงความ เช่น ให้นักเรียนเขียนเรื่องที่ตนเองชอบ เป็นต้น
6. ใช้สอนหรือฝึกทักษะทางภาษา เช่น การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน เป็นต้น
7. เป็นการฝึกทักษะทางการอ่าน ช่วยให้เด็กรักการอ่าน เป็นต้น
8. ฝึกให้เด็กมีความกล้าที่แสดงออก เช่น การแสดงท่าทางประกอบเรื่องราวที่กำหนดให้
9. เป็นการสร้างความสนิทสนมและความเข้าใจในตัวครูให้เกิดขึ้นกับเด็ก
10. ช่วยพัฒนาในด้านความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ ให้กับเด็ก

นอกจากนั้น ดวงเดือน แจ้งสว่าง (2542: 15 – 20) ยังกล่าวถึง ความสำคัญของนิทานและประโยชน์ของนิทาน คือ นิทานช่วยให้การนอนหลับของเด็ก เป็นการพักผ่อนที่สมบูรณ์

ช่วงเวลาก่อนนอนหลับ เป็นช่วงสำคัญช่วงหนึ่งของชีวิตประจำวันของเด็กปฐมวัย และเป็นช่วงที่ดีที่สุดของครอบครัว พ่อแม่จะมีเวลาว่างได้อยู่กับลูกๆ และเด็กๆ จะอยู่ในภาวะจิตใจที่สงบยินดี รับฟังทุกสิ่งทุกอย่าง ถ้าพ่อแม่ฉวยโอกาสสร้างสัมพันธ์ภาพที่อบอุ่นให้เกิดขึ้นด้วยการเล่านิทานที่มีเนื้อเรื่องที่สดชื่นงดงาม สงบเยือกเย็น สอดแทรกคติธรรม ข้อเตือนใจที่ดีงาม โดยปฏิบัติเป็นประจำทุกวัน เด็กก็จะนอนหลับไปด้วยความรู้สึกผ่อนคลาย เก็บเรื่องราวที่งดงามที่ได้ยินได้ฟังนั้น สะสมไว้ในจิตใจได้จดจำนึกสม่ำเสมอ และหล่อหลอมรวมกันเข้าเป็นบุคลิกภาพทางความคิดและจริยธรรมที่งดงามของเด็ก ซึ่งจะปรากฏให้เห็นเด่นชัดขึ้นเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ภายหลัง ขณะเดียวกันนิทาน เป็นสื่อที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กรักหนังสือ และรักการอ่าน ถ้าหากครูจัดหนังสือนิทานดีๆ เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก มีภาพโต้ดู ชัดเจน สีสันสวยงามมาให้เด็กฟังอย่างสม่ำเสมอ เด็กจะสนใจภาพเมื่อครูอ่านให้ฟัง พร้อมทั้งชี้ภาพให้ดู เด็กจะเกิดความสนใจภาพและสนใจเรื่อง อันจะนำไปสู่การสนใจตัวอักษร ตลอดจนการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมทางด้านจิตใจและเจตคติของเด็กในเรื่องการอ่าน เป็นการกระตุ้นให้เด็กสนใจใคร่รู้ อยากจะอ่านหนังสือให้รู้เรื่องด้วยตนเอง

อภิรดี สีนวล (2547) เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 3 – 6 ปี เป็นวัยแห่งการเพ้อฝัน สามารถสร้างจินตนาการมากมายแต่ความจำกัดทางการรับรู้ที่ขาดประสบการณ์ต่างๆ ฉะนั้นเด็กวัยนี้ที่เหมาะสมที่อาจจะเสริมเพิ่มพูนประสบการณ์ด้านความคิดสร้างสรรค์โดยการเล่านิทาน เพื่อช่วยให้เด็กปรับตัวและเตรียมที่จะรับสถานการณ์ในชีวิตประจำวันได้

จากการศึกษาความสำคัญและประโยชน์ของนิทาน สรุปได้ว่า นิทานจึงมีความสำคัญในการช่วยพัฒนาภาษา การฟัง การพูด ส่งเสริมความคิดจินตนาการที่จะนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กได้เป็นอย่างดี ประสบการณ์จากการฟังนิทาน จะทำให้เด็กเกิดการพัฒนาทางด้านอารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา ดังนั้นการเล่านิทาน จึงมีความสำคัญต่อการจัดประสบการณ์ในชั้นอนุบาลและเด็กเล็ก เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามต้องการ

3.1.3 ประเภทและองค์ประกอบของนิทาน

การแบ่งประเภทของนิทาน มีวิธีการกำหนดที่แตกต่างกันไม่มีเกณฑ์ตายตัว แต่ที่นิยมมาก คือ การแบ่งนิทานออกเป็นประเภทตามรูปแบบของนิทาน ดังนี้

อรทัย จันทริชานวงษ์ (2523: 21) แบ่งนิทานออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. นิทานปรัมปรา หมายถึง นิทานที่มีเรื่องราวสลับซับซ้อน เป็นเรื่องสมมติทั้งบุคคล เวลา และสถานที่ เนื้อที่เรื่องประกอบด้วยอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ ตัวเอกมักมีคุณสมบัติพิเศษ เช่น มีเวทมนต์ กล้าหาญ มีไหวพริบ ซื่อสัตย์ เป็นต้น

2. นิทานท้องถิ่น หมายถึง นิทานที่อาศัยเค้าโครงเรื่องจริงเป็นหลัก ตัวละครสำคัญ และสถานที่ ที่กล่าวต้องเป็นเรื่องจริงหรือเป็นเรื่องเล่าแฝง ความเชื่อเกี่ยวกับกำเนิดของสัตว์ธรรมชาติ สถานที่ และวีรบุรุษ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 นิทานอธิบายเหตุผล เป็นนิทานที่อธิบายปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่น ทำไม่ต้องมีพระราหูกับพระจันทร์ ซึ่งเป็นนริกัน ทำไมเสือจึงมีลาย

2.2 นิทานวีรบุรุษ เป็นนิทานที่กล่าวถึงคุณธรรม ความฉลาด ความกล้าหาญ ของบุคคลส่วนมากเป็นวีรบุรุษของบ้านเมือง กำหนดตัวบุคคล เวลา และสถานที่แน่นอนลงไป

3. นิทานเรื่องสัตว์ หมายถึง นิทานที่มีสัตว์เป็นตัวเอก แต่สมมติว่ามีความคิด และการกระทำต่างๆ อย่างมนุษย์เป็นเรื่องสั้นๆ ที่แฝงคติสอนใจ เช่น นิทานชาดก

3.1 นิทานคติธรรม เป็นเรื่องที่กล่าวถึงพฤติกรรมของสัตว์ เล่าเชิงเปรียบเทียบกับชีวิตมนุษย์ เป็นเรื่องสั้นๆ ที่แฝงคติสอนใจ เช่น นิทานอิสป นิทานชาดก เป็นต้น

3.2 นิทานไม่รู้จบ เป็นเรื่องที่มีการเล่าซ้ำเป็นช่วงๆ เหตุการณ์จะดำเนินไปซ้ำๆ เช่น เรื่อง ยายกะตา

วรรณิ ศิริสุนทร (2532: 13 – 19) แบ่งนิทานสำหรับเด็กออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1. นิทานพื้นบ้าน (Folk Tales) เป็นเรื่องที่เล่าสืบต่อกันมาเป็นเวลาช้านาน แบ่งเป็น

1.1 นิทานเกี่ยวกับสัตว์พูดได้ (Talking - Beast Tales)

1.2 นิทานไม่รู้จบ (Commutative Tales)

1.3 นิทานตลกขบขัน (The Drools or Humorous Tales)

1.4 นิทานอธิบายเหตุ (Pourboire Stories or Tales that Tell Why) มีเนื้อเรื่อง ที่อธิบายหรือตอบคำถามของเด็กๆ ว่า “ทำไม ...” เช่น ทำไมกระต่ายจึงหางสั้น ทำไมน้ำทะเลจึงเค็ม

1.5 เทพนิยาย (Fairy Tales) ตัวละครจะมีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์หรือเป็นผู้วิเศษ สามารถทำสิ่งที่มนุษย์ทั่วไปทำไม่ได้

2. นิทานสอนคติธรรม (Fables) เป็นเรื่องสั้นๆ ตัวละครมีทั้งคนและสัตว์ มีโครงเรื่องง่ายใช้บทเรียนที่สอนใจ เช่น นิทานอิสป (Aesop's Fables) นิทานประเภทนี้ รวมนิทาน เทียบสุภาษิตและนิทานชาดกไว้ด้วย

3. เทพปกรณัม (Myth) เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์ และเรื่องราวในบรรพกาลเกี่ยวกับพื้นที่โลก และพฤติกรรมมนุษย์ที่เทพเจ้าเป็นผู้ควบคุมปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่างๆ ที่เกิดขึ้น

4. มหาภากพย์ และนิทานวีรบุรุษ (Epic and Hero Tales) คล้ายกับเทพปกรณัม ต่างกันที่ ตัวละครของนิทานประเภทนี้ มนุษย์ไม่ใช่เทพเจ้า มีการกระทำที่กล้าหาญฟันฝ่าอุปสรรค และประสบความสำเร็จในที่สุด

5. หนังสือภาพที่เป็นเรื่องอ่านเล่นสมัยใหม่สำหรับเด็กที่มีตัวเอกเป็นสัตว์ (Animal Stories)

ไพรวรรณ อินทนิล (2534: 27 – 28) แบ่งนิทานตามรูปแบบ (Form) เป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. นิทานปรัมปราหรือเทพนิยาย (Fairy Tale) มักกำหนดสถานที่เลื่อนลอยไม่แน่ชัด เช่น ในกาลครั้งหนึ่งมีเมืองๆ หนึ่ง ตัวละครมีฤทธิ์เดชมาก ถ้าเป็นชายยากจนก็ต้องแต่งงานกับเจ้าสาวสูงศักดิ์ เช่น สังข์ทอง ปลาบู่ทอง สโนว์ไวท์

2. นิทานท้องถิ่น (Legend) หรือเรียกว่า “ตำนาน” มักเป็นเรื่องขนาดสั้นเกี่ยวกับความเชื่อถือชนบทรอบนิคมประเพณี เป็นเรื่องพิสดารแต่ว่าเกิดขึ้นจริง ๆ เช่น เรื่องพระยาพาน พระร่วง นิทานท้องถิ่น

3. เทพปกรณัม (Myth) ตัวบุคคลในเรื่องมักเกี่ยวกับความเชื่อ เช่น เรื่องพระอินทร์ ท้าวมหาสงกานต์ เมขลา - รามสูร

4. นิทานเรื่องสัตว์ (Animal Tale) แต่มีความประพฤติกกรรมเช่นเดียวกับคน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

4.1 นิทานสอนคติธรรม (Fables) คล้ายกับนิทานสอนใจ คือ ตัวเอกต้องเป็นสัตว์ แต่มีคติสอนใจ เช่น ราชสีห์กับหนู

4.2 นิทานประเภทเล่าซ้ำๆ หรือเล่าไม่รู้จบ (Formula Tales) เช่น เรื่องยายกะต้ามวิธวิธีการเล่าแบบจำเพาะ

5. นิทานตลกขบขัน (Jest) เป็นเรื่องสั้นๆ จุดสำคัญที่เรื่องไม่น่าเป็นไปได้ อาจจะเป็นเรื่องการแก้แค้น แก้อา การแสดงปฏิภาณไหวพริบเป็นการแสดงออกทางด้านอารมณ์ของมนุษย์ที่ต้องการหลุดพ้นจากกรอบของวัฒนธรรม ประเพณี และกิจวัตรฉะนั้นนิทานประเภทนี้จึงรวมไปถึงนิทานเหลือเชื่อ ซึ่งทั้งผู้ฟังและผู้เล่าไม่ตั้งใจในความไม่สมจริงเหล่านั้น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (2537: 235) กล่าวถึง องค์ประกอบของนิทาน สอนคติธรรม ประกอบด้วย

1. เค้าโครงเรื่อง เป็นเรื่องสั้นๆ และง่าย มีตัวละครเพียง 2 – 3 ตัว เช่น เรื่องกระต่ายกับเต่า กระต่ายและเต่าวิ่งแข่งกัน และเต่าเป็นผู้ชนะทั้งๆ ที่กระต่ายเป็นสัตว์ที่วิ่งเร็วกว่าเต่ามาก ทั้งนี้เป็นเพราะกระต่ายมีความประมาทและเต่า มีความมานะพยายาม เรื่องทุกอย่างของนิทานสอนคติธรรมจะจบลงด้วยข้อสรุปที่เป็นคติสอนใจ

2. ตัวละคร เทพทุกเรื่องมีตัวละครเป็นสัตว์ เช่น เต่า กบ ลิง สิงโต ฯลฯ ตัวละครในบางเรื่องเป็นคน หรือเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิต เช่น ต้นไม้ เป็นต้น

3. ฉาก เป็นธรรมชาติ มีป่าเขา ลำธาร ตามสถานที่อยู่อาศัยของสัตว์ในเรื่อง ซึ่งจะแตกต่างจากสัตว์ในนิทานพื้นบ้าน ที่มีที่อยู่อาศัยและชีวิตแบบคน

4. คุณธรรม นิทานสอนคติธรรม มุ่งที่จะให้ข้อสรุปที่เป็นคติสอนใจ ในเรื่องของความดี ความชั่ว ความฉลาด ความโง่ ฯลฯ

เกริก ยุ้นพันธ์ (2539: 20 – 22) กล่าวถึง การแบ่งประเภทของนิทานตามรูปแบบของนิทานแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ 8 ประเภท คือ

1. เทพนิยายหรือเรื่องราวปรัมปรา เป็นนิทานหรือนิยายที่เกินเลยความเป็นจริงของมนุษย์ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้อกับอภินิหาร ตัวเอกหรือตัวละครเด่นๆ จะมีอภินิหารหรือเวทย์มนต์ ฤทธิ์เดช ฉากหรือสถานที่ในเรื่องมักเป็นสถานที่พิเศษ หรือถูกกำหนดขึ้นมา เช่น สรวงสวรรค์ หรือเมืองบาดาล มีพระเอกเป็นตัวเจ้าชาย มีนางเอกเป็นเจ้าหญิง มีนางฟ้า เทวดา ยักษ์ เป็นต้น

2. นิทานประจำท้องถิ่นหรือนิทานพื้นบ้าน มักเป็นนิทานที่ถูกเล่าขาน ทอดต่อเนื่องกันมาเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตำนานพื้นบ้าน ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น ภูเขา ทะเล แม่น้ำ เรื่องราวของวัตถุโบราณที่มีเหตุที่มาของการสร้าง

3. นิทานคติสอนใจ เป็นนิทานที่เรียบเรียงชีวิตเปรียบเทียบกับชีวิตและความเป็นอยู่ร่วมกันในสังคม ให้บังเกิดผล ในการดำรงชีวิต และความเป็นอยู่ให้พิถีพิถันละเอียด รอบคอบ และไม่ประมาท ช่วยเหลือหรือเมตตาต่อผู้อื่น และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

4. นิทานวีรบุรุษ เป็นนิทานที่กล่าวอ้างถึงบุคคล ที่มีความสามารถ อดอาจกล้าหาญ มักเป็นเรื่องราวที่ถ่ายทอดเรื่องจริงของบุคคลสำคัญๆ ไว้ มักสร้างจากหรือสถานการณ์ที่น่าตื่นเต้น เกินความเป็นจริงเพื่อให้เรื่องราวสนุกสนานทำให้เกิดความรู้สึกคล้อยตามบุคคลที่เป็นวีรบุรุษนั้น มีความสามารถ และน่าสนใจจริง ๆ

5. นิทานอธิบายเหตุ เป็นเรื่องราวของเหตุที่มาของสิ่งหนึ่งสิ่งใด และอธิบายพร้อมตอบคำถามเรื่องราวต่างๆ ด้วย เช่น เรื่องกระต่ายในดวงจันทร์ ทำไมน้ำทะเลจึงเค็ม นกยูงกับกา เป็นต้น

6. เทพปกรณัม เป็นนิทานที่เกี่ยวกับความเชื่อ โดยเฉพาะตัวบุคคลที่มีอภินิหารเหนือความจริงลึกลับ ได้แก่ พระอินทร์ พระพรหม ทศกัณฐ์ เป็นต้น

7. นิทานที่มีสัตว์เป็นตัวเอก เปรียบเทียบเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคม สอนจริยธรรม แฝงแง่คิดและแนวทางแก้ไข บางครั้งสอนแบบทางอ้อม ผู้อ่านหรือผู้ฟังจะต้องพิจารณาเอง เป็นเรื่องบันเทิงคดีที่สนุกสนาน

8. นิทานตลกขบขัน เป็นเรื่องเปรียบเทียบชีวิตความเป็นอยู่ แต่มีมุขที่ตลกขบขันสนุกสนาน ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นสุข เนื้อเรื่องเกี่ยวกับไหวพริบ เรื่องราวแปลกๆ เรื่องเหลือเชื่อ เรื่องเกินความจริง เป็นต้น

นิทานมีหลายประเภทด้วยกัน การแยกประเภทนิทานขึ้นอยู่กับลักษณะของเรื่องและที่มาของนิทานเป็นสำคัญ ซึ่งจะขอแบ่งประเภทของนิทานออกเป็น 8 ประเภท (สัณหพัฒน์ อรุณธารี. 2542: 17) ตามสภาพการณ์ปัจจุบัน ดังนี้

1. นิทานปรัมปรา
2. นิทานท้องถิ่น
3. นิทานเทพนิยาย
4. นิทานตลกขบขัน
5. นิทานสร้างเสริมคุณธรรม
6. นิทานเรื่องเกี่ยวกับสัตว์
7. นิทานที่ให้ความรู้เฉพาะเรื่อง เช่น เรื่องยาเสพติด เรื่องสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
8. นิทานส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

จากการศึกษา สรุปได้ว่า นิทานมีหลายประเภท ซึ่งแต่ละประเภทมีความแตกต่างกัน ตามรูปแบบของนิทาน ในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย จึงควรใช้หลักเกณฑ์ตามเนื้อหาของรูปแบบของนิทานให้เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก

3.1.4 วิธีการเล่านิทานและการเลือกนิทาน

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2541: 16 – 17) กล่าวถึง การเล่านิทาน มีขั้นตอนการดำเนินการ เป็นลำดับแต่ละขั้นตอนของการเล่า ต้องมีการจัดเตรียมให้เหมาะสม จึงจะทำให้การเล่านิทานมีความหมาย ประทับใจผู้ฟัง แมวนิทานจะเป็นสิ่งที่เด็กชอบ และพร้อมที่จะฟังอยู่เสมออีกด้วย นิทานทุกเรื่อง กับ การเล่าทุกครั้ง ไม่สามารถตรึงให้เด็กอยู่กับที่ได้ตั้งแต่ต้นจนจบ เว้นแต่กระบวนการการเล่านั้น จะมี ขั้นตอนการเตรียมการที่นอกจากจะทำให้เด็กดำเนินไปสู่จุดประสงค์ของผู้เล่าที่ต้องการแล้ว ต้องทำให้เด็กเพลิดเพลินกับการฟังนิทานด้วย ในการเตรียมการเพื่อเล่านิทาน ถ้าครูเป็นผู้เล่าควรจัดเตรียม เนื้อหาในนิทานก่อน ถ้าเป็นนิทานที่มาจากหนังสือนิทาน ครูต้องอ่านให้เข้าใจ จำเนื้อเรื่องให้ได้ เมื่อนำไปเล่าประกอบภาพในหนังสือจะได้พูดความต่อเนื่องเป็นเรื่องราว มีหยุดพัก ถามตอบจะทำให้เข้าใจง่ายขึ้น

1. การเตรียมเด็กสำหรับฟังนิทาน ที่นั่งของเด็กกับครูต้องใกล้ชิดกัน ครูอาจนั่งสูงกว่าเด็กเล็กน้อย เพื่อให้สามารถแสดงภาพในหนังสือ หรือภาพอื่นๆ บนตักในระดับสายตา ขณะเล่า ควรจัดเด็กเป็นกลุ่มเล็กๆ ถ้าเป็นกลุ่มใหญ่ให้นั่งล้อมวงครู แล้วครูเริ่มกิจกรรมเตรียมเด็ก ด้วยการร้องเพลง ดูภาพ หรือกล่าวคำจูงใจ เพื่อให้เด็กมีอารมณ์พร้อมที่จะฟัง เมื่อพร้อมแล้ว จึงเริ่มต้นด้วยการเล่านิทาน หากมีจุดประสงค์ของการฟังต้องบอกเด็กด้วย

2. การดำเนินเรื่องอาจเป็นการนำเสนอด้วยภาษาพูดเพียงอย่างเดียว หรือใช้ภาษาท่าทางหรือใช้สื่อประกอบต่างๆ ทั้งแถบบันทึกเสียงและภาพประกอบ ผู้เล่าต้องใช้ภาษาที่เด็กเข้าใจง่าย ถูกหลักไวยากรณ์ บทสนทนา อาจใช้ภาษาถิ่น หรือใช้คำคุ้นที่เด็กเคยชิน จะช่วยให้การเล่ามีประสิทธิภาพ และความหมายตรงกับจุดประสงค์ของผู้เล่ามากขึ้น

3. การสรุปเรื่อง ขั้นตอนสุดท้ายของการเล่านิทานทุกครั้ง ควรมีการสรุปเรื่อง ด้วยคำถามเกี่ยวกับประเด็นสาระสำคัญของเรื่อง ลักษณะของตัวแสดงในเรื่อง ความรู้และคำสอนที่ได้จากเรื่อง เพื่อให้เด็กได้คิด ทบทวน และเก็บข้อความรู้จากนิทานเป็นการย้ำเตือน ทำให้เด็กจดจำเรื่องราวได้ดี

การเล่านิทานให้สนุกและเป็นที่ยินชอบของผู้ฟัง จะต้องฝึกฝนอบรมจนเป็นทักษะ หรือเกิดจากความสามารถเฉพาะตัวที่มีมาแต่เดิม หากผู้เล่ามีความต้องการเป็นผู้เล่านิทานที่ดี เก่ง มีความสามารถในการจูงใจเด็กที่เป็นผู้ฟัง ควรที่จะศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ ทดลองปฏิบัติและเล่านิทาน ให้เด็กฟังอยู่เป็นประจำสม่ำเสมอ สัตหัพฒน์ อรุณชาติ (2542: 25) กล่าวว่า การเล่านิทาน ผู้เล่าจำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. การเลือกเรื่องที่จะเล่า
2. การดัดแปลงเนื้อเรื่องให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟัง

3. การเตรียมตัวและจัดเตรียมสื่อเล่านิทานของผู้เล่า
4. การลงมือเล่านิทาน ผู้เล่าจะต้องเล่าให้ราบรื่นตลอด ด้วยรูปแบบและเทคนิคเฉพาะของผู้เล่าเอง
5. สถานที่และเวลาที่ใช้เล่านิทาน ผู้เล่าจะต้องพิจารณาเพื่อความเหมาะสม
6. การติดตามผลการเล่านิทาน ผู้เล่าจะต้องสังเกตความพึงพอใจของผู้ฟังด้วยว่าให้ความสนใจมากน้อยเพียงใด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542: 78 – 79) ได้เสนอวิธีการเล่านิทานที่ครูควรทราบ ดังนี้คือ

1. เนื้อเรื่องต้องเหมาะสมกับวัย ใช้เรื่องที่มีความดีชนะความชั่วเสมอไปและผู้เล่าต้องจำเนื้อเรื่องได้ทุกตอน
 2. เสียงผู้เล่าจะต้องให้เด็กทั้งหมดได้ยินเสียงผู้เล่าอย่างชัดเจน ระดับเสียงและจังหวะพูดถูกต้อง ต้องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ใส่ความรู้สึกลงไปให้น่าเสียง ถ้าผู้เล่าสามารถทำเสียงสูงต่ำ ทำเป็นเสียงเด็ก เสียงคนแก่ หรือทำเสียงตามลักษณะของตัวละครได้ เด็กจะยิ่งสนใจมากยิ่งขึ้น
 3. ท่าทาง ถ้ามีภาพประกอบผู้เล่าไม่ต้องใช้ท่าทางมากนัก แต่เน้นที่ภาพ หากไม่มีภาพประกอบก็ควรใช้ท่าทางประกอบบ้างตามโอกาส แต่อย่าใช้มากเกินไป พึงระวังให้เป็นไปตามธรรมชาติ
 4. จังหวะ จังหวะการพูดเป็นสิ่งหนึ่งที่จะช่วยให้ให้นิทานน่าสนใจ
 5. อารมณ์ ในขณะที่เล่าควรเล่าให้เด็กเห็นถึงความรู้สึก และอารมณ์ของผู้เล่า เช่นอารมณ์รื่นเริง ความรู้สึกตื่นเต้น หรืออารมณ์เศร้า ฯลฯ
 6. ข้อตกลง ก่อนฟังนิทาน ควรมีข้อตกลงกันว่าผู้ฟังจะต้องไม่พูดแซงในขณะที่ฟังนิทาน
 7. เวลาในการเล่า เด็กอายุ 4 – 5 ขวบ หรือ 5 – 6 ขวบ ใช้เวลาประมาณ 10 – 15 นาที
- สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2549: 40 – 41) กล่าวว่า หลักการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัยมีหลักปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

1. การเลือกนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย การเลือกนิทานสำหรับนำมาเล่า หรืออ่านให้เด็กปฐมวัยฟัง เป็นเรื่องที่ต้องพิถีพิถันและพิจารณาให้รอบคอบ ทั้งนี้เพราะการฟังนิทานเป็นกิจกรรมที่จะส่งผลกระทบต่อจิตใจและพฤติกรรมของเด็ก
2. นิทานที่ครูเลือกจะต้องเหมาะสมกับวัย ความพร้อมและวุฒิภาวะสำหรับเด็ก
3. นิทานเรื่องนั้นสนองความต้องการพื้นฐานและความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก
4. นิทานควรจะได้มีส่วนในการกระตุ้นปลูกฝังจินตนาการของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่เด็กอายุ 4 – 6 ขวบ เป็นช่วงที่เด็กกำลังพัฒนาความคิดและจินตนาการ
5. นิทานที่นำมาเล่าหรืออ่านให้เด็กปฐมวัยฟัง จะต้องเป็นวรรณกรรมที่ดี ทั้งโครงเรื่องและพฤติกรรม มีภาษาเหมาะสม ชัดเจน ง่าย และเสนอแนะวิธีแก้ปัญหาแก่เด็ก ๆ ในการเผชิญ

อุปสรรคและความยากลำบากด้วยวิธีการสร้างสรรค์ ใช้ความเพียร มานะอดทน และสติปัญญาในการแก้ไขปัญหา

6. ในการเลือกควรเลือกนิทานที่มีเนื้อหาหลากหลาย ในการเล่าแต่ละครั้ง ควรจะมีเนื้อหาเรื่องที่แตกต่างกันออกไปหลายๆ แนว

7. นิทานที่มีเนื้อหาสาระที่มุ่งให้เด็กได้ขยายประสบการณ์ ได้รับข้อมูลข่าวสารที่แปลกใหม่ ครูสมควรนำมาเลือกเล่าให้เด็กๆ ฟังโดยพิจารณาให้เหมาะสมกับช่วงอายุวุฒิภาวะ และประสบการณ์พื้นฐานเดิมของเด็ก

8. นิทานที่เหมาะสมแก่การเลือกนำมาเล่าให้เด็กฟัง ควรเป็นนิทานที่ช่วยปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีงามให้แก่เด็ก

9. นิทานที่ช่วยเสริมสร้างจริยธรรมและคุณธรรมง่ายๆ ซึ่งเด็กปฐมวัยทำได้ เช่น การช่วยเหลือตนเอง การเอื้อเฟื้อแบ่งปันของเล่นให้เพื่อน การดูแลรักษาเครื่องใช้ เป็นต้น

3.1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

งานวิจัยในประเทศ

วาริ นิยมธรรม (2636: 46 – 49) ได้ศึกษา ผลการใช้เทคนิคแม่แบบจากนิทานชาดก เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ในนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 โรงเรียนอนุบาลปราจีนบุรี อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 90 คน โดยกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับแม่แบบจากนิทานชาดก กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการสอน โดยแผนการสอนของกองวิชาการ ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการสอน พบว่า กลุ่มที่สอนโดยใช้แม่แบบนิทานชาดก มีพัฒนาการเชิงจริยธรรม ด้านความเมตตา กรุณา มากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมากกว่ากลุ่มควบคุม และกลุ่มที่สอนตามแผนการสอนของกองวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีพัฒนาการทางจริยธรรม ด้านความเมตตา กรุณา มากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกลุ่มที่สอนโดยใช้แม่แบบนิทานชาดก มีพัฒนาการเชิงจริยธรรม ด้านความเมตตา กรุณา มากกว่ากลุ่มที่สอนตามแผนการสอนของ กองวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ อย่างไม่มีนัย สำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มที่สอนโดยใช้นิทานชาดก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 10.23 และกลุ่มที่สอนตามแผนการสอนของกองวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 9.2 และกลุ่มควบคุมมีค่าคะแนนเฉลี่ย 7.2

สุภัค ไหวหากิจ (2543: 61) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้วินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานคติธรรม และการเล่นแบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ปี ที่กำลังศึกษาชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 315 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานคติธรรม และการจัด กิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ มีการรับรู้วินัยในตนเอง หลังการทดลองไม่แตกต่างกัน ซ้ำยังไม่เป็นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่พบว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานคติธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้วินัยในตนเองสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ โดยค่าเฉลี่ยเท่ากับ

39.87 และค่าเฉลี่ยเท่ากับ 36.80 ตามลำดับและแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ

ประไพ แสงดา (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอนุบาลปีที่ 1 อายุ 4 – 5 ปี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา จำนวน 15 คน ซึ่งได้รับการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่อง

อภิรดี สีนวล (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานฉงน กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนปทุมานุกูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 15 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานฉงน มีความสามารถในการแก้ปัญหาตนเอง และความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น มีค่าสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย หลังจากการจัดกิจกรรมเล่านิทานฉงน มีค่าสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมนิทานฉงนอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01

วราภรณ์ ปานทอง (2548: 61) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานคติธรรมประกอบการเล่นบทบาทสมมติ ที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนอนุบาลวัดไตรรัตนาราม สังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมการเล่านิทานคติธรรมประกอบการเล่นบทบาทสมมติ ในแต่ละช่วงสัปดาห์ มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคม โดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จิราพร บันทอง (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานประกอบการเชิดหุ่นมือกับกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย – หญิง ที่มีอายุ 5 – 6 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียน 1 ปีการศึกษา 2549 โรงเรียนเซนต์ไมเกิ้ล จำนวน 19 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนจัดประสบการณ์และระหว่างจัดประสบการณ์การเล่านิทานประกอบการเชิดหุ่นมือในแต่ละช่วงสัปดาห์ มีความเชื่อมั่นในตนเองโดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์ พบว่า คะแนนความเชื่อมั่นในตนเอง โดยเฉลี่ยรวมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เพิ่มขึ้นตลอดช่วงเวลา 8 สัปดาห์ เมื่อวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ การกล้าแสดงออกเป็นตัวของตัวเอง การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม ความภาคภูมิใจในตนเอง พบว่า คะแนนความเชื่อมั่นในตนเองทั้ง 3 ด้าน มีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่สอดคล้องกับการวิเคราะห์แบบคะแนนรวมทั้งหมด ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บุษณีย์ สมญาประเสริฐ (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการเล่นเกมที่มีผลต่อการรักการอ่านของเด็กปฐมวัยกับกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนปฐมวัย

ชาย – หญิง ที่มีอายุระหว่าง 4 – 5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนจิตตเมตต์ (ปฐมวัย) จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมทั้งก่อนและหลังการจัดกิจกรรมในแต่ละช่วงสัปดาห์ มีการพัฒนานิสัยรักการอ่าน โดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์ พบว่าคะแนนนิสัยรักการอ่านโดยเฉลี่ยมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เพิ่มขึ้น ตลอดช่วง 8 สัปดาห์ และเมื่อวิเคราะห์คะแนนนิสัยรักการอ่านของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ ความสนใจ ด้านเจตคติ ด้านการดูแลเก็บรักษาหนังสือ พบว่า คะแนนนิสัยรักการอ่านทั้ง 3 ด้าน มีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่สอดคล้องกับผลวิเคราะห์คะแนนรวม ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อิงอร รอดน้อย (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา พฤติกรรมการแสดงมารยาทไทย ที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมการเล่นหาคำประกอบการฝึกปฏิบัติจริงกับกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ชั้นอนุบาล 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนวัดทองเพลง จำนวน 15 คน ผลการศึกษาพบว่า หลังจากจัดกิจกรรมการเล่นหาคำประกอบ การฝึกปฏิบัติจริง เด็กปฐมวัย มีคะแนนพฤติกรรมการแสดงมารยาทไทยที่พึงประสงค์โดยรวม เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นตลอด ทุกช่วงสัปดาห์อย่างชัดเจนและรายด้านทุกด้าน คือ มารยาทด้านการทำความเคารพ มารยาทด้านวาจา และมารยาทด้านการแสดงอิริยาบถเพิ่มขึ้น ตลอดทุกช่วงสัปดาห์อย่างชัดเจนเช่นกัน ยกเว้นมารยาทด้านการแสดงอิริยาบถในช่วงสัปดาห์ที่ 5 เท่านั้นที่เพิ่มขึ้นเล็กน้อย แสดงว่า กิจกรรมการเล่นหาคำประกอบการฝึกปฏิบัติจริงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สามารถส่งเสริมให้เด็กปฐมวัย มีพฤติกรรมการแสดงมารยาทไทยที่พึงประสงค์ โดยรวมและรายด้านเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น

อริสา โสคำภา (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นหาคำประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนอนุบาลสุตารักษ์บางเขน จำนวน 15 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมเล่นหาคำประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ในแต่ละช่วงสัปดาห์มีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมโดยรวม แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ $P < .01$ และเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์ พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นตลอดช่วงการทดลองยกเว้นสัปดาห์ที่ 3 เท่านั้น ที่มีการเปลี่ยนแปลงลดลงเล็กน้อย เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านความร่วมมือ ด้านการช่วยเหลือ และด้านการแบ่งปัน พบว่า คะแนนพฤติกรรมทั้ง 3 ด้านมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น ด้านความร่วมมือช่วงสัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 2 เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ ด้านการช่วยเหลือมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นในช่วงสัปดาห์ที่ 1, 6, 7 และสัปดาห์ที่ 8 เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ และด้านการแบ่งปันสัปดาห์ที่ 1, 2 และสัปดาห์ที่ 3 เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ และในช่วงสัปดาห์ที่ 4, 7 และสัปดาห์ที่ 8 เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .05$ ในช่วงสัปดาห์ที่ 5 – 6 เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สรุปว่า

การจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปประกอบ การใช้สถานการณ์จำลองส่งเสริมให้พฤติกรรมทางสังคมโดยรวมและรายด้านของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นอย่างชัดเจน

สรุปได้ว่า นิทานเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางด้านภาษาของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทักษะทางด้านการพูดเพราะในขณะที่เด็กฟัง เด็กได้เก็บเกี่ยวประสบการณ์ต่างๆ จากเรื่องราวที่ได้ฟัง สามารถสนทนาโต้ตอบและพูดแสดงความคิดเห็นได้เป็นการฝึกทักษะด้านการพูด ทำให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้น

งานวิจัยต่างประเทศ

ดิกสัน จอห์นสัน และ ซอลส์ (Dixon, Johnson; & Salts. 1977: 367 – 379) ได้วิจัยเกี่ยวกับเรื่องการจัดกิจกรรมการเล่านิทานให้กับเด็กอนุบาล 3 – 4 ปี ที่โรงเรียนในเมืองดีทรอยต์ จำนวน 46 คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 เล่านิทานให้เด็กฟังแล้วแสดงบทบาทประกอบตามเนื้อเรื่อง กลุ่มที่ 2 เล่านิทานให้ฟังพร้อมกับพาไปดูของจริงนอกสถานที่ เช่น ไปสวนสัตว์ ไปซื้อของ กลุ่มที่ 3 เล่านิทานแล้วสนทนากับเด็กเกี่ยวกับเรื่องที่เล่าให้ฟัง และกลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มควบคุม ผลพบว่า กลุ่มเด็กที่ได้แสดงบทบาทประกอบตามเรื่องได้แสดงบทบาท เลียนแบบตัวละครในเนื้อเรื่องไปด้วย จะพัฒนาจิตลักษณะต่างๆ ได้ดีที่สุดในที่สุด แสดงว่า เมื่อเด็กได้ฟังนิทานแล้ว เกิดความต้องการที่จะเลียนแบบตัวละครที่ตัวชอบ หรือตัวละครที่ได้รับความสำเร็จจากพฤติกรรมนั้น และเนื้อหาในนิทานถ้าเป็นเรื่องใกล้ความจริง เช่น เทพนิยายแล้วจะให้ผลดีต่อจิตลักษณะของเด็กได้ดีกว่านิทานที่มีเนื้อหาไกลชีวิตเด็ก

คลอร์ และ เบรย์ (สุภาวดี ไยพิมล. 2533: 30; อ้างอิงจาก Clore; & Bray. 1978: 156) ได้ศึกษาผลของการใช้นิทานที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและทัศนคติของเด็ก โดยใช้หุ่นจำลองและการแสดงบทบาทสมมติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย จำนวน 62 คน จากโรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง โดยให้นักเรียนแสดงอุปนิสัยท่าทางให้เหมือนกับตัวละครในนิทานนั้น เมื่อเรียนจบแล้ววัดทัศนคติทันที พบว่า เด็กชายเหล่านั้นมีทัศนคติที่ดีต่อสัตว์ และหลังจากนั้นอีก 6 สัปดาห์ ทำการวัดอีกครั้งหนึ่ง ผลปรากฏว่า การวัดทัศนคติของเด็กชายทั้งสองโรงเรียนมีความมั่นคงเด็กชายที่เคยล่าสัตว์ ก็เลิกล่าสัตว์ ก็เลิกล่าสัตว์โดยแน่นอน ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงว่า นิทานมีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมและทัศนคติที่มั่นคงของเด็ก

3.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพของเด็กปฐมวัย

3.2.1 ความหมายและความสำคัญของการวาดภาพ

เลิศ อานันท์นะ (2523: 138) ให้ความหมายของการวาดภาพว่า การวาดภาพเป็นกิจกรรมที่แสดงออกทางสติปัญญา ที่สามารถถ่ายทอดและสื่อความหมายได้ง่าย เป็นภาษาสากลที่ทั้งเด็กและผู้ใหญ่สามารถแปลความหมาย และเข้าใจได้อย่างแจ่มชัด ภาพวาดจึงมีความหมายต่อเด็ก ๆ มาก เพราะเด็กย่อมพอใจเมื่อได้วาดภาพต่างๆ

ผดุง พรหมมูล (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2526: 11; อ้างอิงจาก ผดุง พรหมมูล. 2524) กล่าวว่า การวาดภาพเป็นการเรียนรู้ที่วิธีหนึ่ง เพราะการที่เด็กวาดภาพและสิ่งต่างๆ ได้อย่างน้อยต้องมีการสังเกต และทำความเข้าใจจึงจะสะท้อนออกมาเป็นภาพได้

ชาลิต ดาบแก้ว และ สุธาวดี เหมทานนท์ (2525: 30 – 31) กล่าวว่า เด็กจะเริ่มทดลองกับวัสดุหลายๆ อย่างในชั้นเด็กเล็ก เป็นความเจริญตามธรรมชาติ เป็นระยะที่เด็กเริ่มรู้จักว่าตนสามารถถ่ายทอดความคิดความเข้าใจโดยการวาดระบายสีชอล์ก ปั้น หรือระบายสีด้วยมือ ครั้งแรกเด็กจะวาดไม่เป็นตัวตน ต่อมาจะเริ่มเจริญขึ้นและเข้าใจความหมายของการวาดของตน เด็กจะค่อยๆ วาดเป็นรูปเป็นร่าง แต่การจัดภาพในกระดาษยังไม่เป็นระเบียบ กระจัดกระจายอยู่ทั่วไป

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526: 1) กล่าวถึง การวาดภาพของเด็กปฐมวัยว่า เป็นการแสดงออกเพื่อแสดงพฤติกรรมที่สำคัญ คือ เพื่อให้สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวร่างกาย เพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และเพื่อเรียนรู้การสร้างสรรค์และเรียนรู้สิ่งแวดล้อม

จิตทนายวรรณ เตือนฉาย (2541: 31) กล่าวว่า การวาดภาพเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีคุณค่าสำหรับเด็กปฐมวัย เพราะนอกจากจะช่วยให้เด็กเพลิดเพลินแล้ว ในขณะที่เด็กกำลังวาด เด็กจะได้ฝึกการสังเกต จำแนก และเปรียบเทียบ ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ในเรื่องต่างๆ โดยผ่านประสบการณ์ตรง

ปิยะชาติ แสงอรุณ (2526: 49 – 52) ได้กล่าวว่า กิจกรรมการวาดภาพเป็นกิจกรรมทางศิลปะที่จัดให้แก่เด็กในลักษณะเชิงของเล่น เด็กจะมีความสนใจ สนุกสนานเพลิดเพลิน เกิดความรู้สึกเหมือนได้เล่นของเล่น ขณะเดียวกันเด็กจะเกิดการพัฒนาในด้านการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อมือกับความคิด เด็กจะสามารถแสดงออกถึงการรู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา รู้จักค้นคว้า และทดลอง รู้จักใช้เหตุผล รู้จักสร้างสื่อที่ตนเข้าใจจากจินตนาการของตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นกระบวนการสร้างความสุนทรีย์ให้เกิดขึ้นในจิตใจ-ความรู้สึกของเด็กอันเป็นพื้นฐาน ที่สำคัญในพัฒนาสติปัญญาและความเจริญเติบโตของเด็กต่อไป

กุศล สุจรรยา (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2527: 181; อ้างอิงจาก กุศล สุจรรยา, 2523) กล่าวว่า การวาดภาพของเด็กมีปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ เด็กต้องรู้จักสิ่งที่วาดและต้องมีความสัมพันธ์กับสิ่งที่วาด

ฉัตรสุดา เรียรปรีชา (2537: 13) การวาดภาพเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของเด็กที่จะนำเด็กไปสู่การแสดงออกทางความคิด ความคิดทั้งหมดนี้ย่อมมีความหมายสำหรับเขา และเป็นวิถีทางการเรียนรู้ทางหนึ่ง ซึ่งได้จากการรับรู้ การสังเกต เข้าใจกับสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว

จากเอกสารดังกล่าวสรุปได้ว่า การวาดภาพของเด็กปฐมวัย เป็นการแสดงออกของเด็กที่สนองการเจริญเติบโตตามธรรมชาติ โดยการถ่ายทอดความเข้าใจ ความคิดของตนตามวัยซึ่งมีความหมายต่อตัวเด็ก ความพร้อมของเด็กแต่ละคน และจะค่อยๆ พัฒนาไปตามวุฒิภาวะของเด็ก

3.2.2 การวาดภาพกับการเจริญเติบโตของเด็ก

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526: 49 – 52) กล่าวถึงการวาดภาพว่ามีส่วนสะท้อนให้เห็นพัฒนาการหรือความเจริญเติบโตในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ความเจริญเติบโตทางสติปัญญา การที่เด็กแสดงออกทางศิลปะในแต่ละวัยหรือแต่ละคนแตกต่างกัน ย่อมแสดงถึงความแตกต่างทางสติปัญญาด้วย ข้อแตกต่างนั้น อาจปรากฏในแง่ของรายละเอียด การแสดงรูปทรง การออกแบบ การระบายสี หรือการแสดงจินตนาการ ข้อแตกต่างนี้

สามารถพิจารณาได้จากความแตกต่างของวัย บุคคล หรือในแต่ละช่วงเวลา กระบวนการทำงานทางศิลปะนั้น จะเริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเป็นประสบการณ์ ความคิดและจินตนาการเข้าด้วยกันแล้ว จึงสังเคราะห์เส้น รูปทรง สี ในขั้นสุดท้าย และย่อมเป็นกระบวนการเรียนรู้หนึ่งที่เหมาะสมกับวัยเด็กเป็นอย่างมาก

2. ความเจริญเติบโตทางอารมณ์ เมื่อเด็กรับรู้สะสมประสบการณ์ และเรียนรู้ นั้น นอกจากจะต้องปรับพฤติกรรมต่างๆ แล้ว ยังต้องปรับอารมณ์ของเขาอีกด้วย สำหรับพฤติกรรมการวาดภาพเด็กได้แสดงออกอย่างสนุกสนานเพลิดเพลิน เพราะได้ถ่ายทอดประสบการณ์ ได้แสดงความสามารถ และได้เห็นผลสำเร็จจากการแสดงออกของตน สิ่งเหล่านี้จะช่วยพัฒนาอารมณ์ของเด็กได้อย่างดีเยี่ยม ทั้งความสนใจ ความกระตือรือร้นและความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเท่ากับเป็นพัฒนาการความเชื่อและความมั่นคงทางอารมณ์ในการทำงาน เพราะเด็กจะมีความพร้อมในการเผชิญกับสิ่งแปลกใหม่ และเกิดความรู้สึกว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาในการที่จะพาตัวเองเข้าไปสู่สิ่งต่างๆ หรือปัญหาต่างๆ

3. ความเจริญเติบโตทางร่างกาย การวาดภาพกับความเจริญเติบโตทางร่างกาย เป็นการแสดงออกที่ชี้ให้เห็นความสามารถของการใช้สายตาที่สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหว ในส่วนที่ต้องใช้ทักษะในการควบคุมทิศทางลากเส้น การเจริญเติบโตของร่างกาย จะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการวาดที่เริ่มจากการขีดเขียน (Scribbling Stage) เป็นเส้นยุ่งๆ ไปสู่ความสามารถควบคุมเส้นให้เป็นระเบียบขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งการเคลื่อนไหวของเส้นจะเป็นอย่างช้าๆ อยู่ในระยะหนึ่ง แล้วจึงสามารถลากเส้นเป็นรูปทรงให้ปรากฏขึ้นและเมื่อเด็กเจริญเติบโต พัฒนาการทางทักษะการเคลื่อนไหวจะทำให้รูปแบบการวาดภาพพัฒนาจากเส้นที่วาดเป็นรูปร่างต่างๆ ไปสู่รูปร่างที่เลียนแบบของจริงมากขึ้น

4. ความเจริญเติบโตทางสังคม การวาดภาพของเด็กเปรียบเสมือนเป็น การถ่ายทอดสารหรือสาระ (Message) ซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นสาระที่เกี่ยวข้องกับความคิดคำนึงส่วนตัว สิ่งแวดล้อม และสังคม โดยเฉพาะสาระที่เกี่ยวข้องกับสังคมนั้น นอกจากจะเป็นสื่อสารให้รับรู้ถึงการที่เด็กมีความคิด มีความสัมพันธ์กับสังคมอย่างไรแล้ว ยังเน้นให้เด็กคิดคำนึงถึงสังคมรอบตัว ความสัมพันธ์ ที่เขาพึงมีต่อสังคมและการทำงานร่วมกันอีกด้วย

5. ความเจริญเติบโตทางการรับรู้ สมรรถภาพทางการรับรู้เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในตัวเด็กในอันที่จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และการสะสมประสบการณ์ที่ดี เพราะการรับรู้ที่มีสมรรถภาพย่อมเกี่ยวข้องกับประสาทสัมผัสโดยตรง การรับรู้ของเด็กในวัยนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นการรับรู้ทางสายตา โดยการรับรู้เกี่ยวกับสี รูปร่าง และบริเวณว่าง พัฒนาการรับรู้ทางสายตาจะเริ่มพัฒนาแยกแยะสิ่งต่างๆ จากการแยกแยะสีและรูปร่างในระยะแรก ต่อมาเมื่อเด็กมีพัฒนาการการรับรู้มากขึ้นที่จะแสดงการรับรู้ของบริเวณว่าง ซึ่งมีความสำคัญสำหรับเด็ก เด็กจะสามารถนำพัฒนาการรับรู้บริเวณว่างมาใช้ได้ อย่างเหมาะสม สามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากสิ่งที่ตนรับรู้ออกมาในพื้นที่ส่วนต่างๆ ของภาพให้มีความหมาย และสัมพันธ์กันได้ ภาพที่วาดจึงประกอบด้วยการใช้บริเวณว่าง รูปร่าง สี สัน และความรู้สึก

6. ความเจริญเติบโตทางสุนทรียภาพ แสดงให้เห็นถึงประสาทสัมผัสที่ได้บูรณาการประสบการณ์ทั้งหมด ซึ่งเกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก และการรับรู้ผลจากการบูรณาการนี้ สามารถ

ที่จะพบได้จากเอกภาพของการจัดภาพที่ประสานกลมกลืนกัน และแสดงออกซึ่งความรู้สึก นึกคิดด้วย ภาวะของบริเวณว่าง เส้น ลักษณะผิวด และสี

7. ความเจริญเติบโตทางการสร้างสรรค์ จะเริ่มพัฒนาตั้งแต่เด็ก ทำเครื่องหมาย ได้ ในครั้งแรกและเรียกสิ่งนั้นว่า “ผู้ชาย” “บ้าน” หรือ “ภูเขา” ภาพที่เขาสร้างขึ้นมานี้ทำให้เกิดความคิด สร้างสรรค์สิ่งง่าย ๆ เหล่านี้จะนำไปสู่การสร้างสิ่งยาก ๆ ซึ่งจะผ่านขั้นตอนที่ซับซ้อนขึ้น อย่างไรก็ตาม การสร้างสรรค์งานของเด็กที่ต้องอาศัยเสรีภาพทางความคิดและการแสดงออกเป็นสิ่งประทับใจเด็กเสมอ และย่อมสร้างความมั่นใจในการแสดงออกได้อย่างมาก และเมื่อต่างมีความมั่นใจเด็กก็พร้อมที่จะสร้างสรรค์ งานใหม่ๆ ได้ต่อไป

สำหรับ โลเวนเฟลด์ (Lowenfeld. 1970: 23 – 27) ได้กล่าวถึงการวาดภาพว่า มี ส่วนสะท้อนให้เห็นพัฒนาการหรือความเจริญเติบโตในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ความเจริญเติบโตทางด้านอารมณ์ (Emotional Growth) เน้นให้เห็นว่า การสร้างสรรค์ภาพนั้นมี ความหมายและความสำคัญต่อเด็ก เพราะเด็กจะต้องใช้ความสามารถในการปรับตัวกับสถานการณ์แปลกใหม่หรือประสบกับปัญหาการรับรู้ที่ต่อเนื่อง เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัย ประสบการณ์ที่กว้างและสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยในขณะสร้างสรรค์ภาพ และภาพเหล่านี้จะแสดงให้เห็นได้ เช่น เด็กที่วาดภาพซ้ำๆ เหมือนกันตลอดเวลาย่อมแสดงว่า เด็กมีปัญหาในการปรับตัวและไม่มั่นใจในการแสดงออกเช่นเดียวกับกรณีผู้ใหญ่ ให้เด็กลอกรูปแบบเรขาคณิตเป็นประจำ เด็กก็จะทำเช่นนั้นและทำได้ดี แต่เด็กเหล่านี้จะสูญเสียความมั่นใจในการแสดงออกทางศิลปะและการคิด เด็กที่รู้สึกมีอิสระ มีความมั่นใจในการแสดงออก จะสร้างสรรค์ภาพจากประสบการณ์แสดงออกทางเนื้อหา วัสดุที่ใช้ วาดภาพหลายแบบและไม่กลัวผิวด หรือกังวลกับสิ่งที่ทำ ลักษณะเช่นนี้เป็นการแสดงถึงความเจริญเติบโตทางอารมณ์ของเด็ก

2. ความเจริญเติบโตทางด้านสติปัญญา (Intellectual Growth) การที่เด็กแสดงออกทางศิลปะในแต่ละวัย หรือแต่ละคนแตกต่างกัน ย่อมแสดงถึงความแตกต่างทางด้านสติปัญญาด้วย ข้อแตกต่างจะปรากฏในแง่ของรายละเอียด การแสดงรูปทรง การออกแบบ การระบายสี หรือจินตนาการ ข้อแตกต่างนี้ สามารถพิจารณาได้จากความแตกต่างของวัยบุคคลหรือในแต่ละช่วงเวลา กระบวนการทำงานทางศิลปะนั้น จะเริ่มจากการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเป็นประสบการณ์บูรณาการ ความคิด และจินตนาการ เข้าด้วยกัน แล้วจึงสังเคราะห์เส้นรูปทรง สี

3. ความเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย (Physical Growth) การวาดภาพกับความเจริญเติบโตด้านร่างกาย เป็นการแสดงออกที่ชี้ให้เห็นความสามารถของการใช้สายตาที่สัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวในส่วนที่ต้องใช้ทักษะในการควบคุมทิศทางลากเส้น การเจริญเติบโตของร่างกาย จะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการวาดที่เริ่มจากขั้นขีดเขียน (Scribbling Stage) เป็นเส้นยุ่งๆ ไปสู่ความสามารถควบคุมเส้นให้เป็นระเบียบขึ้นเรื่อยๆ การเคลื่อนไหวของเส้นจะเป็นอย่างซ้ำๆ อยู่ระยะหนึ่งแล้วสามารถลากเส้นให้เป็นรูปทรงให้ปรากฏขึ้น และเมื่อเด็กเจริญเติบโตพัฒนาการทางทักษะการเคลื่อนไหว จะทำให้รูปแบบการวาดพัฒนาจากเส้นที่วาดเป็นรูปง่าย ๆ ไปสู่รูปร่างที่เลียน แบบของจริงมากขึ้น

4. ความเจริญเติบโตทางการรับรู้ (Perceptual Growth) โลเวนเฟลด์ กล่าวว่า ประสบการณ์ในชีวิตประจำวันที่ได้รับรู้ความหมาย และคุณภาพของสิ่งของต่างๆ จะแสดงให้เห็นได้จากประสบการณ์ที่ได้รับจากการใช้ประสาทสัมผัส การรับรู้ส่วนใหญ่จะเป็นการรับรู้ทางสายตา โดยการรับรู้เกี่ยวกับสี รูปร่าง (Form) และบริเวณว่าง (Space) พัฒนาการการรับรู้ทางสายตาจะเริ่มพัฒนาแยกแยะสิ่งต่างๆ จากการแยกแยะสี การแยกแยะรูปร่างในระยะแรก ต่อมาเมื่อเด็กมีพัฒนาการของการรับรู้ทุกด้านมากขึ้น เด็กจะแสดงกับการรับรู้บริเวณว่าง ซึ่งเด็กรู้ว่า ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อม ระยะพัฒนาการเกี่ยวกับบริเวณว่างมีความสำคัญสำหรับเด็กมาก เหมือนกับว่าเมื่อเด็กเติบโตขึ้น เด็กจะสามารถนำพัฒนาการการใช้บริเวณว่างได้เหมาะสมขึ้น หรือสามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากสิ่งที่ตนรับรู้ออกมาในพื้นที่ส่วนต่างๆ ของภาพให้มีความหมาย และมีความสัมพันธ์กันได้ ภาพวาดจึงประกอบ ด้วยการใช้บริเวณว่าง รูปร่าง สี สัน ความรู้สึก โลเวนเฟลด์ กล่าวว่า เด็กที่มีการสังเกตดี จะรู้ว่าวัตถุต่างๆ ย่อมมีความต่างกันด้านรูปร่าง รูปทรง สี ความเรียบ และขรุขระ ความรู้สึกต่อแสง และความมืด การรับรู้เหล่านี้ล้วนมาจากประสบการณ์ จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมสำหรับครูที่สอนเด็กเล็กๆ ควรจัดให้เด็กได้รับประสบการณ์จากการเล่น ที่จะพัฒนาการรับรู้ทางสายตา และมีความรู้สึกประสาทสัมผัสจากสิ่งที่แวดล้อม

5. ความเจริญเติบโตทางด้านสังคม (Social Growth) การวาดภาพเป็นการถ่ายทอดสารหรือสาระ ส่วนใหญ่จะเน้นเกี่ยวกับความคิดคำหนึ่งส่วนตัว สิ่งแวดล้อม สังคม และในอีกแง่หนึ่งแสดงถึงการทำงานร่วมกันเมื่อเด็กเริ่มวาดลักษณะได้ในระยะแรก จะวาดคนที่ใกล้ชิด เช่น พ่อ แม่ ตัวเอง เพื่อน แต่เมื่อเด็กเติบโตขึ้น สิ่งที่จะวาดมาจากประสบการณ์ทางสังคมที่ใกล้ชิดตัวออกไป ซึ่งแสดงว่า เด็กรับรู้โลกภายนอกที่กว้างขึ้น ประสบการณ์เหล่านี้จะเกิดจากการสะสมความรู้ มีความสนใจต่อสิ่งต่างๆ เช่น เด็กวาดภาพคนดับเพลิง บุคคลอาชีพต่างๆ ในสังคม เป็นต้น

6. ความเจริญเติบโตทางด้านสุนทรียภาพ (Aesthetic Growth) พัฒนาการทางด้านสุนทรียภาพแสดงให้เห็นถึงประสาทสัมผัสที่ได้บูรณาการประสบการณ์ทั้งหมดซึ่งเกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึกและการรับรู้ ผลจากการบูรณาการนี้ สามารถที่จะพบได้จากการจัดภาพที่ประสานกลมกลืนเป็นเอกภาพ และแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดด้วยภาวะของบริเวณว่าง เส้นลักษณะผิว และสี

7. ความเจริญเติบโตทางการสร้างสรรค์ (Creative Growth) โลเวนเฟลด์ กล่าวว่า พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก เริ่มพัฒนาตั้งแต่เด็กทำเครื่องหมายได้ครั้งแรก แล้วเรียกสิ่งที่เขาสร้างนั้นว่า “ผู้ชาย” “บ้าน” หรือ “ภูเขา” รูปที่เขาสร้างขึ้นมานี้ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ จากการคิดสร้างสิ่งง่ายๆ เหล่านี้จะนำไปสู่การสร้างสิ่งยากๆ ซึ่งจะผ่านขั้นตอนที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามพัฒนาการทางด้านสร้างสรรค์ต้องอาศัยเสรีภาพทางความคิดและการกระทำ เมื่อเด็กรู้สึกมีอิสรภาพและความกล้าที่จะแสดงออก การแสดงออกในครั้งต่อไป เด็กจะสร้างรูปร่าง และใส่บางสิ่งลงในภาพของตน สิ่งที่แสดงออกมานั้นมาจากความคิด จินตนาการ ความรู้สึกอิสระและมั่นใจที่สร้างสิ่งใหม่ๆ รวมถึงการใช้วัสดุในการสร้างสรรค์ด้วย เด็กที่จะถูกขัดขวางหรือยับยั้งด้วยกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับที่ไม่มีเหตุผล มักจะขาดความเชื่อมั่นในความคิดของตนเอง การแสดง ออกมักเลียนแบบผู้อื่น

นอกจากนี้ ประเทิน มหาจันทร์ (2506: 264 – 268) ได้กล่าวถึงเด็กที่มีความเจริญทางด้านต่างๆ ย่อมแสดงออกทางการวาดภาพ ดังนี้

1. เด็กที่มีความเจริญทางสติปัญญา ภาพที่เด็กวาดย่อมแสดงสิ่งเหล่านี้
 - 1.1 แสดงความแจ่มชัดออกมาในภาพ เด็กฉลาดวาดได้โดยละเอียด แม้จะเป็นเพียงส่วนประกอบย่อยๆ เช่น เส้นผม เล็บ ขนตา ส่วนเด็กที่สติปัญญายังไม่เจริญมักจะเขียนไว้เป็นจุดๆ เท่านั้น
 - 1.2 รู้จักเปรียบเทียบขนาดของสิ่งของที่วาดได้ถูกต้อง ใกล้เคียงความจริง
 - 1.3 แสดงความคิดออกมาอย่างเด่นชัดในภาพที่เขาวาด เช่น ถ้าวาดครูกับพ่อของเขา เด็กก็จะวาดแตกต่างกัน
 - 1.4 เมื่อเปรียบเทียบผลงานครั้งหลังสุดกับผลงานครั้งก่อน จะเห็นว่า เด็กมีความมั่งคั่งทางด้านการวาดภาพมากขึ้น
2. เด็กที่มีความเจริญทางอารมณ์ ภาพที่เด็กวาดจะแสดงสิ่งเหล่านี้
 - 2.1 ภาพที่วาดจะเปลี่ยนแบบไปเสมอ ไม่ซ้ำซาก
 - 2.2 วาดในขอบเขตที่จำกัดได้ เด็กบางคนครู่ให้วาดในกรอบสี่เหลี่ยม แต่มักจะวาดล้าออกมาหรือไม่ถึงกรอบ
 - 2.3 ภาพที่เด็กวาด เส้นจะหนักแน่นมั่นคง และมักจะวาดติดต่อกันโดยไม่ขาดตอน
3. เด็กที่มีความเจริญทางร่างกาย การวาดภาพจะแสดงให้เห็นสิ่งเหล่านี้
 - 3.1 เด็กที่มีสุขภาพดี จะแสดงความรู้สึกที่เป็นอิสระออกมาในภาพที่เขาวาด
 - 3.2 มีการแสดงความเคลื่อนไหวในภาพ เช่น ถ้าวาดคนวิ่งเขาจะแสดงการเคลื่อนไหวให้ปรากฏที่ขา เป็นต้น
 - 3.3 เด็กจะสามารถบังคับมือให้ลากเส้นได้เรียบร้อย ทำให้รูปชัดเจน ไม่เปรี๊ยะเปื้อน เส้นงดงาม
 - 3.4 เด็กแสดงออกทางภาพ ซึ่งมีร่องรอยชี้ให้เห็นความไวต่อความรู้สึกของเด็ก เช่น มีการเน้นที่ตา มือ และปาก เพื่อแสดงความรู้สึกบางอย่างออกมาในภาพ
4. เด็กที่มีความเจริญทางสังคม ภาพที่เด็กวาดจะแสดงให้เห็นสิ่งเหล่านี้
 - 4.1 สามารถแสดงรายละเอียดในภาพได้มาก เพราะเด็กได้มีโอกาสสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมได้มาก
 - 4.2 เด็กรู้จักสร้างจุดสำคัญของภาพก่อนแล้วสร้างส่วนประกอบที่ละเอียดภายหลัง
 - 4.3 เด็กจะแสดงคุณสมบัติพิเศษที่เขาเคยมีต่อสิ่งแวดล้อมลงในภาพที่เขาวาด
5. เด็กที่มีความเจริญทางการรับรู้ การแสดงออกทางภาพที่เด็กวาดภาพ คือ
 - 5.1 เด็กจะสามารถกะระยะเปรียบเทียบเสมือนได้อย่างถูกต้อง เช่น แขนต้องไม่โตกว่าขา นิ้วมือจะวาดได้ครบถ้วน เป็นต้น

5.2 เด็กจะวาดภาพจากส่วนใหญ่ของภาพก่อน แล้วจึงเพิ่มเติมส่วนย่อย ภายหลัง

5.3 เด็กจะลาดเส้นติดต่อกันไปโดยมาก ไม่ขยุกขยิกหรือขาดตอน

5.4 เด็กสามารถใช้สีได้อย่างใกล้เคียงกับสีธรรมชาติ

6. เด็กที่มีความเจริญทางสุนทรียภาพ ความเจริญด้านนี้หมายถึงการรู้จักคุณค่าของสิ่งที่สวยงาม รู้จักจำแนกว่าอะไรสวย อะไรไม่สวย การวาดภาพของเขาจะแสดงสิ่งเหล่านี้

6.1 แสดงการตกแต่งประดับประดาภาพของเขาได้อย่างงดงาม

6.2 เด็กรู้จักจัดระเบียบของภาพได้ดี รู้ว่าอะไรควรวางไว้ที่ใด

6.3 เด็กจะคำนึงถึงความสำคัญของส่วนรวมในภาพก่อน แล้วจึงตกแต่ง ประดับประดารายละเอียดภายหลัง

7. เด็กที่มีความเจริญทางสร้างสรรค์ ภาพที่เด็กวาดจะแสดงสิ่งต่อไปนี้

7.1 มักหาเรื่องราวที่แปลกๆ และเหมาะสมมาวาดเป็นภาพได้

7.2 เด็กรู้จักวาดภาพที่คิดขึ้นเป็นเรื่องราวต่างๆ ทั้งรู้จักตั้งชื่อภาพได้อย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า การวาดภาพของเด็กปฐมวัยพัฒนาไปพร้อมกับความเจริญเติบโตทางด้าน การมองเห็น การรับรู้สิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวาดภาพ ซึ่งจะปรากฏออกมาในแง่ของรายละเอียด การแสดงรูปร่าง การออกแบบ และการระบายสี เป็นต้น

3.2.3 พัฒนาการทางการวาดภาพของเด็กปฐมวัย

การวาดภาพของเด็กปฐมวัย เป็นการแสดงออกถึงการปรับตัวในวัยที่กำลังมีการเจริญเติบโตของร่างกาย ทั้งในด้านการมองเห็น การรับรู้สิ่งแวดล้อม ความคิดภายในและการแสดงออก ที่แตกต่างกัน ซึ่งเงื่อนไขเหล่านี้มีส่วนในการผลักดันให้รูปแบบและเนื้อหาในการแสดงออกทางการวาดภาพของเด็กเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ การแสดงออกนี้จะแตกต่างกันไปตามระดับอายุ และประสบการณ์ที่ต่างกัน จึงมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการวาดภาพของเด็กต่อไป ดังต่อไปนี้

โลเวนเฟลด์ (Lowenfeld. 1957: 33 – 39) ได้ทำการศึกษาขั้นพัฒนาการด้านศิลปะของเด็ก โดยแบ่งขั้นพัฒนาการไว้ ดังนี้

1. ขั้นขีดเขียน (The Scribbling Stage) อายุ 2 – 4 ปี
2. ขั้นเริ่มเป็นสัญลักษณ์หรือขั้นเขียนภาพให้มีความหมาย (Pre-Schematic Stage) อายุ 4 – 7 ปี
3. ขั้นเริ่มใช้สัญลักษณ์หรือขั้นเขียนภาพได้คล้ายของจริง (Schematic Stage) อายุ 7 – 9 ปี
4. ขั้นเขียนภาพของจริง (Drawing Realistic) อายุ 9 – 11 ปี
5. ขั้นเขียนภาพเหมือนของจริง (Pseudo Realistic) อายุ 11 – 12 ปี
6. ขั้นความคิดสร้างสรรค์ (Period of Decision) อายุ 12 – 16 ปี

ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะขั้นพัฒนาการในระยะ 2 – 6 ปี ซึ่งมีขั้นพัฒนาการ ดังต่อไปนี้

1. ขั้นขีดเขียน (Scribbling Stage) อายุประมาณ 2 – 4 ปี ในขั้นนี้เด็กจะสนุกกับการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อ และเป็น การเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา การขีดเขียนของเด็กจะเป็นไปตามลำดับขั้นที่สามารถทำนายได้ ซึ่งในขั้นนี้ยังแบ่งออกเป็นขั้นย่อยๆ 4 ขั้น ดังนี้

1.1 ขั้นการขีดเขียนไม่เป็นระเบียบ (Disordered Scribbling) หมายถึง การลากเส้นของเด็กจะยุ่งเหยิงสับสน ไม่คำนึงว่าเป็นรูปอะไร แสดงให้เห็นว่า การควบคุมทางกล้ามเนื้อของเด็กยังไม่เจริญพอ จึงไม่สามารถบังคับมือให้เป็นไปตามต้องการได้

1.2 ขั้นเส้นนอน (Longitudinal Scribbling) หมายถึง ขั้นที่เด็กสามารถขีดเขียนเส้นในแนวนอนยาวๆ ได้ เป็นขั้นที่พัฒนาว่าขั้นที่ขีดเขียนไปเป็นระเบียบ

1.3 ขั้นวงกลม (Circular Scribbling) หมายถึง ขั้นที่เด็กสามารถขีดเขียนได้เป็นวงกลม เด็กเคลื่อนไหวได้ทั้งแขน แสดงว่า กล้ามเนื้อเริ่มแข็งแรงขึ้น

1.4 ขั้นตั้งชื่อ (Naming Scribbling) หมายถึง ขั้นที่เด็กเขียนอะไรลงไปก็จะให้ชื่อสิ่งที่เขียนนั้นว่าชื่ออะไร คืออะไร เด็กเริ่มใช้ความคิดคำนึงในขณะที่เขียนภาพคน สัตว์ หรือวัตถุ สิ่งที่เกิดเขียนจะไม่เป็นภาพที่ถูกต้องหรือมีรูปร่างในสายตาของผู้ใหญ่ แต่จะมีความหมายสำหรับเด็ก จะพอใจสนุกสนานกับสิ่งที่เขาเขียนขึ้น ขั้นนี้จะเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อในการวาดภาพของเด็กต่อไป

2. ขั้นเริ่มเป็นสัญลักษณ์หรือขั้นเขียนภาพให้มีความหมาย (Pre-Schematic Stage) อายุประมาณ 4 – 7 ปี เป็นขั้นเริ่มต้นของการแสดงออกที่มีความหมาย ภาพสิ่งของสิ่งเดียวกันอาจจะเขียนได้หลายๆ แบบ ในระยะนี้โลกที่เด็กเห็นหรือรู้จัก จึงแตกต่างจากโลกที่เด็กเขียนภาพ การพัฒนาความคิดเกี่ยวกับคนและสิ่งของยังไม่เด่นชัด ทำให้ภาพที่เด็กวาดบรรยายถึงสิ่งเหล่านี้ อยู่ในรูปแบบทางเรขาคณิต เช่น ในการวาดรูปคน เด็กจะเขียนวงกลมแทนศีรษะ เส้นตามแนวขวางแทนแขนและเส้นตามแนวตั้งแทนขา แต่ยังไม่มียรายละเอียดส่วนต่างๆ ของร่างกาย การใช้สี ในขั้นนี้การใช้สีของเด็กยังไม่เป็นไปตามธรรมชาติ สีที่เด็กใช้เขียนภาพกับสีที่เด็กเห็นจริงๆ จะไม่เหมือนกัน ทั้งนี้เพราะเด็กใช้สีตามอารมณ์ แล้วแต่ว่าสีไหนจะสะดุดตาเด็ก หรือเด็กชอบสีไหนเป็นพิเศษก็จะใช้สีนั้น ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องสอดคล้องกับความเป็นจริง บริเวณว่างหรือช่องไฟ เด็กยังไม่เข้าใจว่า ควรจะเขียนรูปตรงไหนขนาดเท่าใด จึงจะเหมาะสม แต่จะวาดลงไปโดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ตรงไหนมีบริเวณว่าง เด็กจะเขียนสิ่งต่างๆ ลงไป (Lowenfeld. 1957: 33 – 39)

ภรณ์ คุรุรัตน์ (2523: 115 – 116) ได้กล่าวถึง ระดับความสามารถในการวาดรูปด้วยสีเทียน และลักษณะภาพวาดของเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

ความสามารถในการวาดภาพด้วยสีเทียน

อายุ 1 – 2 ขวบ จะสามารถลากเส้นยุ่งๆ โดยไม่มีความหมาย เด็กจะลากเส้นตามความพอใจของตนเอง

อายุ 3 – 4 ขวบ เด็กจะเริ่มบอกชื่อภาพที่ตนวาดได้

อายุ 4 – 5 ขวบ เด็กจะพบว่า ตนสามารถวาดภาพของจริงได้ ภาพที่วาดจะเป็นสิ่งที่เด็กคุ้นเคย

อายุ 5 – 6 ขวบ จะเริ่มปรับตัวโดยการสังเกต จะพยายามวาดภาพตามความเป็นจริงแต่จะยังไม่แสดงความถูกต้อง ในเรื่องของสี ขนาด และความเป็นจริง

ลักษณะภาพวาดของเด็ก

1. มีลักษณะโปร่ง อาจมองเห็นสิ่งที่อยู่หลังกำแพงหรือฝาได้
2. ไม่เป็นไปตามธรรมชาติและไม่ได้สัดส่วน เช่น กระจ่ายสูงกว่าบ้าน
3. ภาพจะเป็นไปตามความต้องการของเด็ก เช่น หากมีคนสองคนยืนห่างกัน ถ้าประสงค์จะให้คนทั้งสองจับมือกันก็จะลากมือยาวจนมือชนกัน
4. สับสนในเรื่องฤดูกาล สถานที่และเวลา เช่น วาดภาพให้พระอาทิตย์ พระจันทร์และดาว ขึ้นพร้อมกัน

5. สีไม่เป็นไปตามความเป็นจริง

เด็ก 5 – 6 ขวบ จะพยายามใช้สีเหมือนจริงมากขึ้น

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523: 58) ได้แบ่งพัฒนาการทางศิลปะเป็น 10 ระยะด้วยกัน โดยเริ่มตั้งแต่เด็กวัยทารก เป็นต้นมา คือ

1. ระยะแห่งการแสวงหา (The Search) 8 สัปดาห์ถึง 2 ขวบ ความสามารถในการใช้มือจะสามารถจับวัตถุได้ จับเอาของเข้าปากได้ เล่นกับนิ้วเท้า ขยำกระดาษ เล่นกับน้ำ เวลาอาบน้ำ เวลาจับแท่งไม้สีเหลี่ยมจะใช้สองมือแล้วเอาเข้าปาก ความสามารถในการแสดงออกซึ่งความเข้าใจ เช่น ยิ้มกับตัวเองในกระจก ตบขวิดนม เปล่งเสียงแหลม เป็นต้น พัฒนาการทางศิลปะได้เกิดขึ้น แอบแฝงกับพฤติกรรมเหล่านี้

2. ระยะของการขีดเขียน (Scribbles and Scribbling) พัฒนาการเด็กระยะนี้อยู่ในอายุประมาณ 2 – 3 ขวบ การขีดเขียนเป็นพฤติกรรมที่เด็กสามารถกระทำได้ทันทีโดยปราศจากการกระตุ้นเมื่อเด็กโตขึ้นการขีดเขียนจะไปปรากฏเป็นส่วนประกอบของการเขียนรูปต่อไป เช่น เป็นส่วนของผม เมื่อวาดคน ใบของต้นไม้ คานไฟ ก้อนเมฆ ระยะการขีดเขียนเด็กจะใช้เป็นการตอบสนองการเคลื่อนไหวของมือและแขนตามความพอใจของเด็กเอง การขีดเขียนของเด็กระยะนี้จะใช้เส้นพื้นฐานเหล่านี้ในการขีดเขียนออกมาเส้นพื้นฐานต่างๆ คือ เส้นตรง (Vertical) เส้นนอน (Horizontal) เส้นทแยงมุม (Diagonal) วงกลม (Circular) เส้นโค้ง (Curving) เส้นเป็นคลื่น (Waving) การขีดเขียนนั้นรวมถึงรูปแบบต่างๆ มีอยู่ประปรายอยู่อย่างไม่ชัดเจน

3. ระยะของการซ่อนเร้นรูปทรง (The Secrets of Shape) การพัฒนาทางศิลปะระยะนี้จะอยู่อายุระหว่าง 2 – 3 ขวบ เด็กอายุ 2 ขวบ ไม่สามารถวาดรูปวงกลมได้สมบูรณ์ตามใจปรารถนา รูปแบบการเขียนจะปรากฏออกมาแบบขีดเขียน มีรูปทรงเกิดขึ้น รูปทรงจะปรากฏให้เห็นได้เมื่ออายุ 3 ขวบ เด็กจะสามารถเขียนรูปสี่เหลี่ยม วงกลม และรูปร่าง ภายนอกของรูปทรงอื่นๆ และรูปทรงเหล่านี้จะปรากฏออกมากับการขีดเขียนทั่วไป

4. ระยะของการสร้างเค้าโครงทางศิลปะ (Art in Outline) พัฒนาการทางศิลปะขั้นนี้อยู่ในระหว่างอายุประมาณ 3 – 4 ขวบ เด็กจะเริ่มวาดรูปทรงต่างๆ เช่น วงกลม วงรี รูปสามเหลี่ยม สี่เหลี่ยมผืนผ้า สี่เหลี่ยมจัตุรัส และรูปกากบาท ระยะนี้เป็นระยะที่สำคัญที่เด็กจะสร้างความพอใจสำหรับเด็กที่มีความเจริญเติบโตทางศิลปะ

5. ระยะของการออกแบบ (The Child and Design) พัฒนาการระยะนี้อยู่ในระหว่างอายุประมาณ 3 – 5 ขวบ เด็กจะเริ่มนำเอารูปทรงต่างๆ มาผสมผสานกันเมื่อเด็กเอารูปทรงมาประกอบเข้าด้วยกันเป็นการเริ่มพัฒนาการออกแบบ เด็กจะแสดงความสามารถในการใช้รูปทรงหลายๆ รูปทรงได้ อย่างคล่องแคล่วระยะของการพัฒนา วงกลม ดวงอาทิตย์ และรัศมี (Mandalas Sun and Radials) พัฒนาการทาง

6. ศิลปะระยะนี้อยู่ในอายุประมาณ 3 – 5 ขวบ ความสำคัญของการแสดงออกอย่างแจ่มชัดของการพัฒนาในระยะนี้ค่อนข้างจะเพี้ยนจากคำพูดของเด็ก การแสดงออกในการวาดรูปค่อนข้างจะสมบูรณ์ มีความสมดุล มีความงดงามในการออกแบบเด็กสามารถเขียนรูปดวงอาทิตย์ มีรัศมี และการพัฒนาจากดวงอาทิตย์ก็จะไปสู่การวาดรูปหน้าคน และเส้นรัศมีของดวงอาทิตย์ เด็กจะนำมาใช้เป็นเส้นผม เมื่อวาดรูปหน้าคน

7. ระยะการวาดรูปคน (People) เด็กเริ่มเขียนรูปคนได้ในอายุประมาณ 4 – 6 ขวบ แต่หน้าตาจะใหญ่โตมาก แขนขาจะมีขนาดเล็ก จะมุ่งความสนใจเขียนแต่หน้าตา แขนจะต่อออกมาทางศีรษะ และเริ่มเขียนขา ต่อมาจะเขียนรูปคนโดยลึ้มเขียนแขนจะมีแต่ขาเพื่อให้เกิดความสมดุล

8. ระยะของการวาดรูปค่อนข้างจะเป็นเรื่องราว (Almost Pictures) อยู่ในอายุประมาณ 4 – 6 ขวบ เด็กส่วนมากจะเริ่มพัฒนาเข้าสู่ระยะของการออกแบบรูปทรง เด็กจะเขียนรูปคนชัดเจนขึ้น และมองดูตามที่ตนเห็นเหมือนผู้ใหญ่มากขึ้น เด็กเริ่มเขียนรูปสัตว์มีขา 4 ขา อยู่บนข้างเดียวกันของรูปภาพและใส่หูบนหัว เขียนต้นไม้คล้ายแขนมนุษย์ ต่อไปก็จะพัฒนาดีขึ้นการเขียนรูปมีเรื่องราวมากขึ้น เช่น มีผลไม้ มีดอกไม้ และมีบ้าน เป็นต้น เด็กจะเริ่มสร้างภาพจริง มีดวงอาทิตย์ มีรัศมี มีเรือ

9. ระยะของการวาดภาพ มีเรื่องราว (Pictures) ระยะนี้แบ่งออกเป็นสองตอนคือระยะต้น การเขียนรูปของเด็กจะวาดรูปคน สัตว์ บ้าน และต้นไม้ เป็นต้น ต่อมาคือ ระยะหลัง เด็กจะวาดรูปต่างๆ มีความชัดเจนมากขึ้น และง่ายต่อการเข้าใจและการยอมรับของผู้ใหญ่

10. ระยะของการซ่อนเร้นสิ่งที่มีคุณค่า (Hidden Treasures) เด็กวัย 5 – 7 ขวบ จะเขียนภาพที่เรียกว่า x-ray Picture ลักษณะภาพจะแสดงถึงส่วนละเอียดภายในเช่นสิ่งของภายในบ้านที่มองเห็นได้จากภายนอก

สรุปได้ว่า พัฒนาการทางการวาดภาพของเด็กปฐมวัย จะพัฒนาเป็นลำดับตามวัยของพัฒนาการของการใช้กล้ามเนื้อย่อย ประสาทสัมผัสระหว่างตากับมือ ตลอดจนการเรียนรู้สิ่งแวดล้อม รอบๆ ตัว โดยเริ่มจากการขีดเขียนที่ไม่มีความหมายไปสู่การวาดภาพที่มีความหมาย และสามารถใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งที่ตนเข้าใจได้ตามลำดับพัฒนาการ

3.2.4 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพของเด็กปฐมวัย

จากการศึกษาพบว่า การวาดภาพของเด็กปฐมวัยต้องอาศัยองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ทางด้านการใช้กล้ามเนื้อย่อยและประสาทสัมผัสระหว่างตากับมือ การวาดภาพของเด็กปฐมวัยเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยการใช้ความสามารถของกล้ามเนื้อย่อย และประสาทสัมผัสระหว่างตากับมือ ซึ่งพบว่า พัฒนาการจากการใช้มือและตา ในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน เช่น การช่วยเหลือตัวเองในการแต่งกาย การเล่นเกมและการเล่นของเล่นต่างๆ พัฒนาการทางการใช้กล้ามเนื้อย่อยและประสาทสัมผัสระหว่างตากับมือจะอยู่ในระดับใด ขึ้นอยู่กับความอยากรู้อยากเห็น และประสบการณ์ที่เด็กมีโอกาสในการปฏิบัติกิจกรรมมากน้อยเพียงใด (สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย. 2524: 123 – 124)

2. ทางด้านการรับรู้ เมื่อเด็กวาดภาพในช่วงแรกรูปทรงต่างๆ จะเป็นเพียงสัญลักษณ์ที่สื่อสารเฉพาะตัว ซึ่งจะกระตุ้นการรับรู้ให้เป็นรูปธรรมขึ้น เพราะในช่วงการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย รูปทรงของสิ่งต่างๆ จะมีสภาพเป็นนามธรรมหรือการรับรู้ที่ยังไม่กระจ่างชัด ซึ่งเมื่อเด็กมองดูสิ่งแวดล้อมเขาย่อมมองเห็นรูปร่าง รูปทรง มวล ปริมาตร และพื้นผิวของสิ่งนั้น สัมพันธ์กับการสร้างศิลปะของเขา การรับรู้สิ่งแวดล้อมจึงช่วยให้เด็กรู้จักการสังเกต การพินิจพิเคราะห์ หรือการวิเคราะห์สิ่งต่างๆ และเขียนออกมาเป็นภาพได้

3. ทางด้านการคิด ขณะที่เด็กวาดภาพเขาจะจัดระบบความคิดอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่อง ในอันที่จะควบคุมการแสดงออกให้เป็นอย่างที่คิดคำนึง เด็กส่วนใหญ่เมื่อวาดภาพสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จะแปลความรูปทรงต่างๆ ออกมามากมายหลายชนิด และเกือบไม่ซ้ำกันในแต่ละครั้ง ภาพวาดของเด็กจะเปลี่ยนไปตามแง่มุมความคิดต่างๆ นั้น ซึ่งความคิดทั้งหมดย่อมมี “ความหมาย” สำหรับเขาการวาดภาพของเด็กจึงเปรียบเสมือนการแสดงออกทางความคิดของเด็กทางหนึ่งนั่นเอง (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2526: 19)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า พัฒนาการทางการวาดภาพของเด็กปฐมวัยจะเป็นไปตามลำดับขั้นตอนและพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งเริ่มจากการพัฒนากล้ามเนื้อย่อย ประสาทสัมผัสระหว่างตากับมือ ไปสู่การเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก ประกอบกับเด็กในวัยนี้ยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลางจะนั้นเวลาวาดภาพเด็กจึงยึดเอาความคิดของตนเองเป็นหลัก และเพิ่มเติมสิ่งที่ตนรู้เข้าไปในสิ่งที่ตนเห็นด้วย

3.2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพ

งานวิจัยในประเทศ

ภัทรา สุคนธ์ทรัพย์ (2505: 67 – 69) ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางศิลปะของเด็กไทยในชั้นประถมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนประถมสาธิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ที่มีอายุ 5 – 11 ปี จำนวน 160 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทดสอบเด็กในด้านการวาดภาพและการปั้น เพื่อศึกษาพัฒนาการทางศิลปะของเด็กตามเกณฑ์ของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Victor Lowenfeld) ผลการศึกษาพบว่า

1. เด็กจะมีพัฒนาการทางศิลปะอยู่ในชั้นต่างๆ ตามระดับอายุ ดังนี้
 ตั้งแต่ 5 – 6 ขวบ จนถึง 7 ขวบ พัฒนาการขั้นที่ 2 หรือขั้นต้นของการเขียน
 ภาพให้มีความหมาย
 ตั้งแต่ 7 – 8 ขวบ จนถึง 10 ขวบ อยู่ในขั้นที่ 3 หรือขั้นเขียนรูปได้คล้าย
 ของจริง
 ตั้งแต่ 9 – 11 ขวบ อยู่ในขั้นที่ 4 หรือ เริ่มต้นของการเขียนภาพอย่าง
 ของจริง
 ตั้งแต่ 11 ขวบ ขึ้นไป เป็นวัยที่มีความโน้มอยู่ในระยะต้นของขั้นพัฒนาการ
 ขั้นที่ 5 หรือขั้นการใช้เหตุผลสำหรับขั้นพัฒนาการขั้นที่ 1 เด็กทุกคนในกลุ่มตัวอย่างมีพัฒนาการพัน
 ชั้นนี้หมดทุกคน

2. เด็กที่อยู่ในขั้นพัฒนาการทางศิลปะขั้นเดียวกัน เขียนภาพแสดงลักษณะ
 รูปคน การใช้ช่องไฟ การใช้สีและการออกแบบแตกต่างกันไปตามลำดับด้วย เด็กอายุมากจะเขียนภาพ
 มีลักษณะใกล้เคียงลักษณะของภาพในขั้นพัฒนาการขั้นต่อไปมากขึ้น

3. เด็กส่วนมากมีพัฒนาการทางการเขียนภาพอยู่ในขั้นเดียวกันการปั้น

4. เด็กหญิงทุกวัยชอบวาดภาพบ้านและคน แต่วัย 9 – 10 ขวบ วาดภาพ
 ทิวทัศน์เพิ่มขึ้น 10 – 11 ขวบ วาดฉากนวนิยายหรือเรื่องราว และภาพสัตว์เพิ่มขึ้น ส่วนเด็กผู้ชายทุก
 วัยชอบวาดฉากรบ แต่บางวัยมีการวาดจากสิ่งอื่นๆ รองลงไปจากฉากรบ คือ 5 ขวบ วาดฉากนิยาย
 หรือเรื่องราว 9 ขวบ วาดฉากการต่อสู้ 10 ขวบ วาดทิวทัศน์และบ้าน 11 ขวบ วาดฉากท้องทะเล

5. เด็กหญิงส่วนมากของกลุ่มตัวอย่างวาดภาพบ้านและคนมากที่สุด และ
 ปั้นภาชนะที่ใช้ในบ้านมากที่สุด แต่เด็กชายส่วนมากวาดฉากรบมากที่สุด

อชชา แสงอัสนีย์ (2514: 61 – 62) ได้ศึกษา ขั้นพัฒนาการทางศิลปะของนักเรียน
 ชั้นประถมศึกษาตอนต้นที่เรียนศิลปะตามแนวเก่าและแนวใหม่ กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียน
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 4 ชั้นและ 1 ห้องเรียน จากโรงเรียนสาธิตราชดำริ ซึ่งเป็น
 ตัวแทนโรงเรียนที่สอนศิลปะตามแนวเก่าและโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นตัวแทน
 โรงเรียนที่สอนศิลปะตามแนวใหม่ วิเคราะห์ผลการทดสอบเพื่อแบ่งขั้นพัฒนาการทางศิลปะตามหลักเกณฑ์
 ของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. นักเรียนที่เรียนศิลปะแนวใหม่ มีขั้นพัฒนาการทางศิลปะ เป็นไปตาม
 หลักเกณฑ์ของ วิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ มากกว่านักเรียนที่เรียนศิลปะแนวเก่า

2. นักเรียนที่อยู่ในขั้นพัฒนาการขั้นที่ 2 ที่เรียนศิลปะแนวใหม่ วาดภาพคน
 มากลักษณะกว่านักเรียนที่เรียนศิลปะแนวเก่า 1 ลักษณะ

3. นักเรียนที่อยู่ในขั้นพัฒนาการขั้นที่ 2 ที่เรียนศิลปะแนวใหม่ใช้ช่องไฟ
 และสีมาก ลักษณะกว่านักเรียนที่เรียนศิลปะแนวเก่า 1 ลักษณะ

4. นักเรียนที่อยู่ในขั้นพัฒนาการขั้นที่ 3 ที่เรียนศิลปะแนวใหม่และแนวเก่า
 วาดภาพคน 3 ลักษณะเท่ากัน

5. นักเรียนที่อยู่ในขั้นพัฒนาการขั้นที่ 3 ที่เรียนศิลปะแนวใหม่ใช้ช่องไฟมากกว่าลักษณะกว่านักเรียนที่เรียนศิลปะแนวเก่า 2 ลักษณะ
6. นักเรียนที่อยู่ในขั้นพัฒนาการขั้นที่ 3 ที่เรียนศิลปะแนวใหม่และแนวเก่าใช้สี 4 ลักษณะเท่ากัน
7. นักเรียนที่อยู่ในขั้นพัฒนาการขั้นที่ 4 วิเคราะห์เฉพาะนักเรียนที่เรียนศิลปะตามแนวใหม่ได้ผลคือ วาดภาพ คน 4 ลักษณะ ใช้ช่องไฟ 5 ลักษณะ และใช้สี 2 ลักษณะ
8. นักเรียนที่เรียนศิลปะตามแนวเก่า วาดภาพคนหน้าตรงมากที่สุด ทุกขั้นพัฒนาการ แต่นักเรียนที่เรียนศิลปะตามแนวใหม่ วาดภาพคนหน้าตรงมากที่สุด ในขั้นพัฒนาการทางศิลปะขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 ส่วนขั้นที่ 4 วาดภาพหน้าตรงและหน้าด้านข้างปนกันมากที่สุด

นนท์ศุภรีย์ คำทันเจริญ (2522: 76 – 78) ได้ศึกษาวุฒิภาวะทางเชาว์ปัญญาของเด็กไทยในระดับอนุบาล โดยใช้แบบทดสอบวาดภาพ กู๊ดอี้นฟ – แฮร์ริส กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นเด็กอนุบาลที่มีอายุตั้งแต่ 4 – 6 ปี จำนวน 328 คน จากโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา กรุงเทพมหานคร 4 แห่ง ผลการศึกษาปรากฏว่า นักเรียนที่มีอายุต่างกันมีวุฒิภาวะทางเชาว์ปัญญาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทุกมาตรา โดยที่วุฒิภาวะทางเชาว์ปัญญาเพิ่มขึ้นตามระดับอายุ ตั้งแต่อายุ 4 ปี จนถึง 6 ปี นักเรียนชายมีวุฒิภาวะทางเชาว์ปัญญาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทุกมาตรา ยกเว้นมาตราผู้ชาย โดยนักเรียนหญิงมีวุฒิภาวะทางเชาว์ปัญญาสูงกว่านักเรียนชายในมาตราผู้หญิงและมาตราตัวเอง และวุฒิภาวะทางเชาว์ปัญญา มีความสำคัญทางบวกกับความพร้อมในการเรียนอ่าน

บุญไท เจริญผล (2533) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการวาดภาพกับวุฒิภาวะทางสติปัญญาที่แสดงออก โดยการวาดภาพทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย อายุ 3 – 5 ปี จำนวน 120 คน โดยใช้แบบทดสอบวาดภาพคนและกู๊ดอี้นฟ-แฮร์ริสกับแบบทดสอบวัดทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ด้านการสังเกต จำแนก และเปรียบเทียบ ผลจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ความสามารถทางสติปัญญา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ โดยจำแนกตัวตามตัวแปรอายุ และเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การวาดภาพของเด็กนอกจากเป็นไปตามลำดับขั้นพัฒนาการของแต่ละคนแล้ว ยังสามารถชี้ให้เห็นถึงความสามารถทางสติปัญญาของเด็กได้อีกด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้มาจากการที่เด็กมีประสบการณ์และการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว นอกจากนี้ในการวาดภาพเด็กจะมีลักษณะการคิดตามวิถีทางเฉพาะตัว โดยเด็กจะใช้การสังเกตการเปรียบเทียบ และการทำความเข้าใจกับสภาพแวดล้อมนั้นๆ แสดงออกมาเป็นภาพวาดตามความคิดของตน

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวาดภาพของเด็กปฐมวัยพบว่า การวาดภาพเด็กสามารถนำมาใช้เป็นสื่อในการส่งเสริมทักษะด้านต่างๆ เช่น ทักษะทางด้านการพูด ความคิดสร้างสรรค์ การใช้กล้ามเนื้อ หรือความสามารถอีกหลายด้านได้เป็นอย่างดี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนปัญญาثرพ์ย์ ดินแดง กรุงเทพมหานคร จำนวน 38 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนปัญญาثرพ์ย์ ดินแดง กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงโดยใช้คะแนนจากแบบวัดความสามารถทางด้านการพูดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วเลือกเด็กที่มีคะแนนต่ำสุด 15 คนสุดท้าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบการวาดภาพ
2. แบบวัดความสามารถทางด้านการพูด

ด้านที่ 1 แบบวัดความสามารถทางด้านการพูดคำศัพท์ จำนวน 10 ข้อ แต่ละข้อให้คะแนนเต็ม 3 คะแนน

ด้านที่ 2 แบบวัดความสามารถด้านการพูดเป็นประโยค จำนวน 10 ข้อ แต่ละข้อให้คะแนนเต็ม 3 คะแนน

ด้านที่ 3 แบบวัดความสามารถด้านการพูดเป็นเรื่องราว จำนวน 10 ข้อ แต่ละข้อให้คะแนนเต็ม 3 คะแนน

การสร้างเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า

1. แผนการจัดประสบการณ์เล่นิทานประกอบการวาดภาพ

1.1 ศึกษารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษา เน้นความสามารถทางการพูด

1.2 ศึกษาคู่มือหลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546

1.3 ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเล่าิทาน วาริ นิยมธรรม (2536) สุภัค ไหวหากิจ (2543) ประไพ แสงดา (2544) อภิตี สีนวล (2547) วราภรณ์ ปานทอง (2548) จิราพร บันทอง (2550) มุขนิย์ สมญาประเสริฐ (2551) อิงอร รอดน้อย (2551) อริสา โสคำภา (2551) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเล่าิทานประกอบการวาดภาพ

1.4 สร้างแผนการจัดกิจกรรมการเล่าิทานประกอบการวาดภาพ จำนวน 24 แผน ซึ่งประกอบด้วยจุดประสงค์ เนื้อหา และขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเล่าิทานประกอบการวาดภาพ (ขั้นนำ ขั้นดำเนินกิจกรรม ขั้นสรุป)

1.5 นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่าิทานประกอบการวาดภาพ ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย ครูผู้สอนระดับปฐมวัย 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหา ขั้นตอนการจัดกิจกรรม สื่อ และการประเมิน มีรายนาม ดังต่อไปนี้

1. อาจารย์ธิดิตมา เรืองสกุล ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่นราธิวาส เขต 2 จังหวัดนราธิวาส

2. อาจารย์สมศรี ปาณะโตชะ อาจารย์ระดับ 7 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสาน (ฝ่ายประถม) กรุงเทพมหานคร

3. อาจารย์กณิการ์ พงษ์พันธุ์สถาพร อาจารย์ผู้สอนระดับปฐมวัย โรงเรียนสาธิตพัฒนา กรุงเทพมหานคร

1.6 ปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการเล่าิทานประกอบการวาดภาพ

1.7 นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่าิทานประกอบการวาดภาพที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับทดลองใช้จริงกับเด็กระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 จำนวน 30 คน ที่เลือกมาโดยการสุ่มอย่างง่าย แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมกับระยะเวลาที่กำหนด เนื้อหาและภาษาที่ใช้

2. แบบวัดความสามารถทางการพูด

2.1 ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพูดของ รจนา ทรรทรานนท์ (2537) สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2546) จุฬารัตน์ อินนุพัฒน์ (2543) นงเยาว์ คลิกคล้าย (2543) จุฑา สุกใส (2545) ปานใจ จารุวณิช (2548) สมศรี ปาณะโตชะ (2551) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย

2.2 สร้างแบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย จำนวน 3 ด้าน รวม 45 ข้อ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ด้านที่ 1 แบบวัดความสามารถทางการพูดคำศัพท์ จำนวน 15 ข้อ

ด้านที่ 2 แบบวัดความสามารถทางการพูดเป็นประโยค จำนวน 15 ข้อ

ด้านที่ 3 แบบวัดความสามารถทางการพูดเป็นเรื่องราว จำนวน 15 ข้อ

2.3 นำแบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและทดสอบ 2 ท่าน ครูผู้สอนระดับปฐมวัย 1 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยการประเมินความสอดคล้องของแบบวัดความสามารถทางการพูดกับวัตถุประสงค์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพดล กองศิลป์ อาจารย์ผู้สอนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนสาธิต มศว ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร
2. อาจารย์สนอง ตรงเที่ยง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเชิงกระบือ จังหวัดนนทบุรี
3. อาจารย์นันทัชพร จิรขจรชัย อาจารย์ผู้สอนระดับปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลตราด จังหวัดตราด

2.4 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดความสามารถทางการพูด โดยนำแบบวัดความสามารถทางการพูดไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พิจารณาลงความเห็นและให้คะแนนดังนี้

- + 1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าสอดคล้อง
- 0 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าไม่แน่ใจ
- 1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าไม่สอดคล้อง

นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Consistency) ซึ่งต้องมีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2526: 89) ขึ้นไป จำนวน 30 ข้อ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.66 – 1.0

2.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบวัดความสามารถทางการพูดตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่มีความคิดเห็นตรงกัน โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 2 ใน 3 ท่าน ให้เหมาะสม

2.6 นำแบบทดสอบที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขในข้อ 2.5 ไปทดสอบกับเด็กระดับ ชั้นปฐมวัยปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพแบบวัดความสามารถทางการพูด

2.7 นำคะแนนมาวิเคราะห์หาความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก (r) โดยหาค่าความสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมข้ออื่นๆที่เหลือ คัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไปได้ 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .30 – .69

2.8 นำแบบวัดที่คัดเลือกไว้ในข้อ 2.7 มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับใช้สูตรสัมประสิทธิ์ของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha) ได้ค่าเท่ากับ .82 ซึ่งมีความเชื่อมั่นสูงเพียงพอที่นำมาใช้ในการวิจัยและคัดเลือกแบบวัดความสามารถทางการพูดไว้อย่างละ 10 ข้อ รวม 30 ข้อ ดังนี้

ด้านที่ 1 แบบวัดความสามารถทางการพูดคำศัพท์ จำนวน 10 ข้อ

ด้านที่ 2 แบบวัดความสามารถทางการพูดเป็นประโยค จำนวน 10 ข้อ

ด้านที่ 3 แบบวัดความสามารถทางการพูดเป็นเรื่องราว จำนวน 10 ข้อ

2.9 จัดทำเป็นแบบวัดความสามารถทางการพูดฉบับสมบูรณ์และจัดทำคู่มือ

แบบวัดความสามารถทางการพูด

ตาราง 2 วันและกิจกรรที่ดำเนินการทดลอง

สัปดาห์ที่	วัน	ชื่อหน่วย	ชื่อนิทานประกอบการวาดภาพ
1	จันทร์	นิ้วมือ	ชื่อของนิ้ว
	พุธ ศุกร์	การรักษาความสะอาด การแต่งกาย	แก้วรู้จักรักษาความสะอาดร่างกาย เด็กดีของคุณครู
2	จันทร์	บ้าน	อยู่กับใครดี
	พุธ ศุกร์	อาชีพ โรงเรียน	หนูนิตอยากเป็นหมอ น้องก้องอยากไปโรงเรียน
3	จันทร์	ฤดูกาล	วันฝนตก
	พุธ ศุกร์	ดอกไม้ ผีเสื้อ	คำคืนของดอกไม้ ผีเสื้อแสนงาม
4	จันทร์	สุขภาพ	ธิดาเป็นหวัด
	พุธ ศุกร์	การอนุรักษ์น้ำ ดวงอาทิตย์ - ดวงจันทร์	แม่น้ำผู้นำสงสาร ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์
5	จันทร์	การเล่น	ต้นกล้าจอมชน
	พุธ ศุกร์	การเข้าห้องน้ำ การรับประทานอาหาร	น้องฟ้าคนเก่ง น้องซูปกินมูมมาม
6	จันทร์	สถานที่	หมู่บ้านธรรมชาติ
	พุธ ศุกร์	สมาชิกในครอบครัว การปฏิบัติตนในครอบครัว	บ้านของการ์ตูน สัญญาของแมวน้อย
7	จันทร์	ทะเล	ลุงเต่าใจดี
	พุธ ศุกร์	สัตว์บก ต้นไม้	น้ำใจของกระต่าย ถ้าโลกขาดต้นไม้
8	จันทร์	ความกตัญญู	ลายดอกกตัญญู
	พุธ ศุกร์	ผลไม้ สัตว์มีพิษ	ตุ๊กตาชอบผลไม้ อันตรายจากสัตว์มีพิษ

วิธีการดำเนินการทดลอง

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยอาศัยการวิจัยแบบการทดลองกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการทดลองตามแบบแผนการวิจัยแบบ One - Group Pretest - Posttest Design (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2521: 36) ดังนี้

ตาราง 3 แบบแผนการทดลอง

Pretest	Treatment	Posttest
T ₁	X	T ₂

ความหมายของสัญลักษณ์

T ₁ แทน	การทดสอบความสามารถทางด้านการพูด ก่อนการทดลอง
X แทน	กิจกรรมการเล่านิทานประกอบการวาดภาพ
T ₂ แทน	การทดสอบความสามารถทางด้านการพูด หลังการทดลอง

วิธีดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์ วันละ 40 นาที ในช่วงเวลา 09.00 – 09.40 น. รวม 24 ครั้ง โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. สร้างความคุ้นเคยกับกลุ่มตัวอย่างเป็นเวลา 1 สัปดาห์
2. นำแบบวัดความสามารถทางด้านการพูดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาทดสอบ (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่าง
3. ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง โดยเด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงหรือทบทวนข้อตกลงในการทำกิจกรรม ครูแนะนำนิทานที่จะใช้ทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งนิทานที่ครูใช้เล่าให้เด็กฟัง เป็นนิทานที่ครูแต่งขึ้นเอง ครูเล่านิทานให้เด็กฟัง ในขณะที่เล่านิทานครูกระตุ้นเด็กด้วยคำถาม เพื่อให้เด็กได้สนทนาพูดคุยเกี่ยวกับสิ่งที่พบเห็นและเรื่องราวที่ได้ฟัง นำเข้าสู่การวาดภาพ ในขณะที่เด็กกำลังวาดภาพครูคอยดูแลเด็กและใช้คำถามกระตุ้น เพื่อให้เด็กตอบเกี่ยวกับภาพที่เด็กกำลังวาด ครูบันทึกสิ่งที่เด็กพูด หลังจากนั้นครูให้เด็กเล่าเรื่องราวที่กลุ่มจนครบทุกคน เป็นเวลา 8 สัปดาห์ๆ ละ 3 ครั้ง
4. เมื่อดำเนินการทดลองครบ 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยทำการทดสอบ (Posttest) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบวัดความสามารถทางด้านการพูดฉบับเดียวกันกับแบบวัดที่ใช้ก่อนการทดลองอีกครั้ง
5. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 คำนวณค่าเฉลี่ยของคะแนน (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2521: 36) โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนเด็กปฐมวัย

1.2 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) คำนวณจากสูตร (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2521: 55)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
 N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

2. สถิติการหาคุณภาพของแบบวัดความสามารถทางการพูด

2.1 การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดความสามารถทางการพูด (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545: 179) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของข้อสอบกับจุดประสงค์

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบวัดกับจุดประสงค์
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หาค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบรายข้อ โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนข้ออื่นๆ ที่เหลือจากสูตร (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2526: 258) ดังนี้

$$r_{item-total} = \frac{n \sum it - (\sum i)(\sum t)}{[n \sum i^2 - (\sum i)^2][n \sum t - (\sum t)^2]}$$

เมื่อ	$r_{item-total}$	แทน	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
	i	แทน	คะแนนรายข้อ
	t	แทน	คะแนนรวมของข้ออื่นๆที่เหลือ

2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความสามารถทางการพูด โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก (Cronbach's Alpha) (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2521: 291) ดังนี้

$$r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบวัดความสามารถทางการพูด
	K	แทน	จำนวนข้อของแบบวัดความสามารถทางการพูดทั้งหมด
	s_i	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบวัดรายข้อ
	s_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบวัดความสามารถทางการพูด

2.4 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ทำการวิเคราะห์

2.4.1 หาคะแนนเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

2.4.2 เปรียบเทียบคะแนนความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลอง

โดยใช้สถิติ Paired t-test

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 การเปรียบเทียบคะแนนความต่างของคะแนนเฉลี่ย จากแบบวัดความสามารถทางการพูดก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการวาดภาพ โดยใช้สูตร t - test for Dependent Samples (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2526: 99)

$$t = \frac{\bar{D}}{S_{\bar{D}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ใน	t - distribution
	D	แทน	ค่าความแตกต่างของคะแนน	
	N	แทน	จำนวนคู่ของคะแนน	
	\bar{D}	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนความแตกต่าง	
	$S_{\bar{D}}$	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนความแตกต่าง	

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง และการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ให้เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
SD	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t - distribution
\bar{D}	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนความแตกต่าง
Df	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนความแตกต่าง
P	แทน	ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ
**	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบวัดความสามารถทางการพูด
ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนพัฒนาการทางการพูดก่อนและหลังการทดลอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากแบบวัดความสามารถทางการพูด ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตาราง 4 และแปลความหมายคะแนน ดังนี้

ตาราง 4 ค่าสถิติพื้นฐานของแบบวัดความสามารถทางด้านการพูด ก่อนการจัดกิจกรรม

ความสามารถทางด้านการพูด	ก่อน		
	\bar{X}	SEM	SD
ด้านที่ 1 การพูดคำศัพท์	15.87	.45635	1.77
ด้านที่ 2 การพูดเป็นประโยค	16.93	.46257	1.79
ด้านที่ 3 การพูดเป็นเรื่องราว	16.87	.23637	0.92
โดยรวม	49.67	.92924	3.60

ผลการวิเคราะห์ตาราง 4 พบว่า ค่าสถิติพื้นฐานของแบบวัดความสามารถทางด้านการพูด มีค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนการจัดประสบการณ์เล่านิทานประกอบการวาดภาพโดยรวมเท่ากับ 49.67 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านที่ 1 ความสามารถทางด้านการพูดคำศัพท์ก่อนการทดลอง เท่ากับ 15.87 แสดงว่า ความสามารถทางด้านการพูดคำศัพท์อยู่ในระดับ ปานกลาง ด้านที่ 2 ความสามารถทางด้านการพูดเป็นประโยค ก่อนการทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.93 ความสามารถทางด้านการพูดเป็นประโยค ปานกลาง ด้านที่ 3 ความสามารถทางด้านการพูดเป็นเรื่องราว ก่อนการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.87 มีความสามารถทางด้านการพูดเป็นเรื่องราวอยู่ในระดับ ปานกลาง

ตาราง 5 ค่าสถิติพื้นฐานของแบบวัดความสามารถทางด้านการพูด หลังการจัดกิจกรรม

ความสามารถทางด้านการพูด	หลัง		
	\bar{X}	SEM	SD
ด้านที่ 1 การพูดคำศัพท์	19.53	.27372	1.06
ด้านที่ 2 การพูดเป็นประโยค	24.33	.31873	1.23
ด้านที่ 3 การพูดเป็นเรื่องราว	23.00	.41404	1.60
โดยรวม	66.87	.56793	2.20

ผลการวิเคราะห์ตาราง 5 พบว่า ค่าสถิติพื้นฐานของแบบวัดความสามารถทางด้านการพูด มีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการจัดประสบการณ์เล่านิทานประกอบการวาดภาพโดยรวมเท่ากับ 66.87 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านที่ 1 ความสามารถทางด้านการพูดคำศัพท์ หลังการทดลองเท่ากับ 19.53 แสดงว่า ความสามารถทางด้านการพูดคำศัพท์ สูง ด้านที่ 2 ความสามารถทางด้านการพูดเป็นประโยคหลังการทดลองเท่ากับ 24.33 มีความสามารถทางด้านการพูดเป็นประโยค

สูง ด้านที่ 3 ความสามารถทางด้านการพูดเป็นเรื่องราว คะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองเท่ากับ 23.00 มีความสามารถทางด้านการพูดเป็นเรื่องราว สูง

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความสามารถทางด้านการพูด

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากแบบวัดความสามารถทางด้านการพูด มาวิเคราะห์หาข้อเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวัดความแตกต่างโดยใช้ t - test ทดสอบค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติของแบบทดสอบในตาราง 6

ตาราง 6 คะแนนจากแบบวัดความสามารถทางด้านการพูดมาวิเคราะห์หาข้อเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวัดความแตกต่างโดยใช้ t - test

ความสามารถทาง ด้านการพูด	ก่อน		หลัง		\bar{D}	S_D	t	df	P
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD					
ด้านที่ 1 การพูดคำศัพท์	15.87	1.77	19.53	1.06	3.67	1.72	8.27	14	.00
ด้านที่ 2 การพูดเป็นประโยค	16.93	1.79	24.33	1.23	7.40	2.10	13.66	14	.00
ด้านที่ 3 การพูดเป็นเรื่องราว	16.87	0.92	23.00	1.60	6.13	1.55	15.30	14	.00
โดยรวม	49.67	3.60	66.87	2.20	17.20	3.80	17.52	14	.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 6 พบว่า พัฒนาการทางด้านการพูดโดยรวมของเด็กปฐมวัยก่อนได้รับการจัดประสบการณ์เล่นิทานประกอบการวาดภาพมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 49.67 หลังได้รับการจัดประสบการณ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 66.87 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างได้ค่าความแตกต่างเฉลี่ยเท่ากับ 17.20 และได้ค่า $t = 17.52$ $p = 0.00$ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า หลังได้รับการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัยมีคะแนนพัฒนาการด้านการพูดโดยรวมเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ด้านที่ 1 ความสามารถทางด้านการพูดคำศัพท์ ก่อนได้รับการจัดประสบการณ์เล่นิทานประกอบการวาดภาพมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.87 หลังได้รับการจัดประสบการณ์มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 19.53 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยได้ค่าความแตกต่างเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 และได้ค่า $t = 8.27$ $p = 0.00$ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าหลังได้รับการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัยมีคะแนนความสามารถทางด้านการพูดคำศัพท์เฉลี่ย สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

ด้านที่ 2 ความสามารถทางด้านการพูดเป็นประโยค ก่อนได้รับการจัดประสบการณ์เล่นิทานประกอบการวาดภาพมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.93 หลังได้รับการจัดประสบการณ์มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ

24.33 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยได้ค่าความแตกต่างเฉลี่ยเท่ากับ 7.40 และได้ค่า $t = 13.66$ $p = 0.00$ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าหลังได้รับการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัยมีคะแนนความสามารถทางด้านการพูดเป็นประโยคเฉลี่ย สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

ด้านที่ 3 ความสามารถทางด้านการพูดเป็นเรื่องราว ก่อนได้รับการจัดประสบการณ์เล่า นิทานประกอบการวาดภาพมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.87 หลังได้รับการจัดประสบการณ์มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 23.00 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยได้ค่าความแตกต่างเฉลี่ยเท่ากับ 6.13 และได้ค่า $t = 15.30$ $p = 0.00$ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าหลังได้รับการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัยมีคะแนนความสามารถทางด้านการพูดเป็นเรื่องราวเฉลี่ย สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยใช้กลุ่มทดลองกลุ่มเดียว ศึกษาความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานประกอบ การวาดภาพเป็นแนวทางในการส่งเสริมความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย พัฒนาการจัด ประสบการณ์การเล่านิทานประกอบ การวาดภาพสำหรับครู เพื่อพัฒนาทักษะด้านอื่นๆ ของเด็กปฐมวัย ต่อไป ซึ่งลำดับขั้นตอนของการวิจัยและผลของการวิจัยโดยสรุป ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัย ที่เป็นผลมาจากการจัดประสบการณ์เล่านิทานประกอบ การวาดภาพ โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบ การวาดภาพ
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบ การวาดภาพ

สมมุติฐานในการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานประกอบ การวาดภาพมีความสามารถทางการพูดสูงขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนปัญจทรัพย์ ดินแดง กรุงเทพมหานคร จำนวน 38 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 4 – 5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนปัญจทรัพย์ ดินแดง กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยใช้คะแนนจากแบบวัดความสามารถทางการพูด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วเลือกเด็กที่มีคะแนนต่ำสุด 15 คน สุ่มท้าย

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดประสบการณ์เล่านิทานประกอบการวาดภาพ
ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการวาดภาพ
2. แบบวัดความสามารถทางด้านการพูด

วิธีดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วันๆ ละ 40 นาที ในช่วงเวลา 09.00 – 09.40 น. รวม 24 ครั้ง โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. สร้างความคุ้นเคยกับกลุ่มตัวอย่างเป็นเวลา 1 สัปดาห์
2. นำแบบวัดความสามารถทางด้านการพูดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาทดสอบ (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่าง

3. ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง โดยเด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลง หรือทบทวนข้อตกลงในการทำกิจกรรม ครูแนะนำนิทานที่จะใช้ทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งนิทานที่ครูใช้เล่าให้เด็กฟัง เป็นนิทานที่ครูแต่งขึ้นเอง ครูเล่านิทานให้เด็กฟัง ในขณะที่เล่านิทานครูกระตุ้นเด็กด้วยคำถาม เพื่อให้เด็กได้สนทนาพูดคุยเกี่ยวกับสิ่งที่พบเห็นและเรื่องราวที่ได้ฟัง นำเข้าสู่การวาดภาพ ในขณะที่เด็กกำลังวาดภาพครูคอยดูแลเด็กและใช้คำถามกระตุ้น เพื่อให้เด็กตอบเกี่ยวกับภาพที่เด็กกำลังวาด ครูบันทึกสิ่งที่เด็กพูด หลังจากนั้นครูให้เด็กเล่าเรื่องราวที่ละกลุ่มจนครบทุกคน เป็นเวลา 8 สัปดาห์ๆ 3 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที

4. เมื่อดำเนินการทดลองครบ 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยทำการทดสอบ (Posttest) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบวัดความสามารถทางด้านการพูดฉบับเดียวกันกับแบบวัดที่ใช้ก่อนการทดลองอีกครั้ง

5. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำคะแนนที่ได้จากการวัดความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลองมาหาค่าสถิติพื้นฐาน โดยนำข้อมูลไปหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลองโดยใช้วิธีการทางสถิติ t - test for Dependent Sample

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานประกอบการวาดภาพ ผลการศึกษา พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานประกอบการวาดภาพ มีความสามารถทางด้านการพูดคำศัพท์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีค่า $\bar{X} = 19.53$ คะแนน ซึ่งก่อนการทดลองมีค่า $\bar{X} = 15.87$ ในด้านการพูดเป็นประโยคสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีค่า $\bar{X} = 24.33$ คะแนน ซึ่งก่อนการทดลองมีค่า $\bar{X} = 16.93$ ในด้านการพูดเป็นเรื่องราวสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีค่า $\bar{X} = 23.00$ คะแนน ซึ่งก่อนการทดลองมีค่า $\bar{X} = 16.87$ ค่าคะแนน \bar{X} ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์เล่านิทานประกอบการวาดภาพนั้นจะเห็นได้ว่า ความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยแต่ละด้านสูงขึ้นทั้งหมด ส่งผลให้ความสามารถทางด้านการพูดโดยรวมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานประกอบการวาดภาพ ผลการวิจัยอภิปรายได้ ดังนี้

เด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานประกอบการวาดภาพ มีความสามารถทางด้านการพูดคำศัพท์ การพูดประโยค การพูดเป็นเรื่องราว สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานประกอบการวาดภาพ มีความสามารถทางด้านการพูดสูงขึ้นที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า กิจกรรมการเล่านิทานประกอบการวาดภาพ เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กปฐมวัยได้พัฒนาความสามารถทางด้านการพูดทั้งทางด้านการพูดคำศัพท์จากเนื้อเรื่องในนิทาน การพูดเป็นประโยคและการพูดเป็นเรื่องราว โดยใช้การวาดภาพประกอบการเล่านิทานเป็นตัวเร้าความสนใจและเสริมแรงเอื้อให้เด็กได้มีพัฒนาการทางการพูดสูงขึ้น สอดคล้องกับ ฮอลลาแฮม และ คูฟแมน (ศรีเรือน แก้วกังวาน. 2548; อ้างอิงจาก Hallaham; & Kauffan. 1994) กล่าวถึงกระบวนการเรียนภาษาของเด็กเกิดจากการตอบสนองหลายอย่างต่อสิ่งเร้าหลายตัว พฤติกรรมตอบสนองสิ่งเร้า คือ ความพยายามลองใช้วิธีอะเครืองแปลงเสียงต่างๆ ทำงานสัมพันธ์กันหลายส่วนพร้อมกัน ได้แก่ ส่วนสมองทำหน้าที่ในการมองเห็น ได้ยิน สัมผัสความจำ จำว่าแม่แบบ (คือตัวเร้า) นั้น ทำริมฝีปากอย่างไร มีสีหน้าท่าที่สายตา คิ้ว และสัมผัส ด้วยอาการอย่างไร เด็กก็จะทำพฤติกรรมตอบสนองเช่นเดียวกัน เช่น เมื่อพูดก็ยกมือ ขยับตัว ฯลฯ พฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าในกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการวาดภาพ คือ นิทานที่ครูเล่าให้เด็กฟังในแต่ละครั้งที่เข้าร่วมกิจกรรม สิ่งเร้าตัวต่อมาคือ การวาดภาพและการเล่าเรื่องราวจากภาพวาด การเล่าเรื่องราวจากภาพวาด เด็กสนใจที่จะอาสาออกมาเล่าเรื่องราวให้เพื่อนและครูฟัง เพื่อนในห้องเรียนจึงเป็นสิ่งเร้าถัดมา ด้วยการตอบสนองต่อสิ่งเร้าหลายอย่างพร้อมๆ กัน กิจกรรมการเล่านิทานประกอบการวาดภาพ ทำให้เด็กสามารถบังคับกล้ามเนื้อในการวาดภาพ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ในขณะที่เด็กได้เห็นรูปภาพ ที่ครูนำมาประกอบการเล่านิทาน

ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในกลุ่ม หลังจากการเล่านิทานประกอบ การวาดภาพจะมีการพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องราวในนิทาน หรือเรื่องราวเกี่ยวกับภาพที่เด็กวาดว่า เด็กๆ ได้รู้จักและเคยพบเห็นอะไร เช่น กระจายในหนังสือนิทานที่เด็กๆ เคยเห็น กระจายมีหูยาวๆ 2 หู กินแครอทเป็นอาหาร มีสีขาว เดินก็ได้ กระโดดก็ได้ หรือจากภาพวาดของเด็ก เต่ามีกระดอง มีขา 4 ขา เดินช้า ชอบกินผักบุ้งเป็นอาหาร เป็นต้น เด็กจะมีโอกาสได้พูดในสิ่งที่ตนเองพบเห็น ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางภาษากับเพื่อน ส่งผลให้เด็กมีความสามารถทางด้านภาษาพูดสูงขึ้น ทำให้เด็กมีประสบการณ์ที่กว้างขวาง สอดคล้องกับปรัชญาของ จอห์น ดิวอี้ ที่กล่าวว่า เด็กจะเรียนรู้ด้วยดีจากการกระทำ (Learning by doing) และเด็กเรียนรู้ด้วยดีจากประสบการณ์ตรง (พัฒนา ชัชพงศ์. 2540: 15) ในระยะเวลาตลอด 8 สัปดาห์ของการทดลอง เด็กมีโอกาสดูฝึกพูดตลอดทุกๆ วัน ที่เข้าร่วมกิจกรรม ได้ฝึกพูดซ้ำๆ ทั้งการพูดเป็นคำศัพท์ การพูดเป็นประโยค และการพูดเป็นเรื่องราว เมื่อครูกระตุ้นให้เด็กพูด สอดคล้องกับกฎการฝึกหัด (Laws of Exercise) ของ ธอร์นไดค์ (Thorndike) ที่กล่าวว่า เมื่อต้องการให้เด็กมีทักษะจะต้องให้เด็กเกิดความเข้าใจและหมั่นฝึกฝนบ่อยๆ เด็กจะเรียนรู้จากการสังเกต โดยการฟังในสิ่งที่ครูพูด อ่านริมฝีปากของครูและพูดตาม ซึ่งสอดคล้องกับ เพียเจท์ (Piaget) ที่กล่าวว่า พัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กในชั้นที่ 2 ชั้นก่อนปฏิบัติการ เด็กช่วงอายุ 2 – 6 ปี จะถือเอาตนเองเป็นสำคัญ (Self Centered) และการเรียนรู้จากการสัมผัสและใช้ทุกส่วนของร่างกายในการทำกิจกรรม นอกจากการที่เด็กได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางภาษากับเพื่อนและครู ซึ่งทำให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านภาษาพูดสูงขึ้นแล้ว บรรยากาศในขณะที่ทำกิจกรรมก็เป็นส่วนหนึ่งที่กระตุ้นให้เด็กได้มีโอกาสได้ฝึกพูด เพื่อให้มีพัฒนาการทางการพูดสูงขึ้น สอดคล้องกับ กุลยา ดันติผลชีวะ (2547: 115) และ สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2550; อ้างอิงจาก Bruner. 1960: 60) ที่กล่าวว่า การส่งเสริมและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก เป็นสิ่งจำเป็นในการเป็นแรงเสริมให้เกิดการเรียนรู้สำหรับเด็ก เนื่องจากเด็กเริ่มเรียนรู้ภาษาจากการเลียนแบบเสียงมาเป็นภาษาพูด และสอดคล้องกับ นกเนตร ธรรมบวร (2544: 130; อ้างอิงจาก Robbins Well. 1985) ที่กล่าวว่า ที่กล่าวว่า ถ้าเด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีการพูดคุย สนทนากันมาก เด็กก็จะได้พูด และเรียนรู้คำศัพท์ต่างๆ มากขึ้น การฝึกให้เด็กได้พูดคุยเกี่ยวกับกิจวัตรประจำวันของตนเอง หรือเรื่องราวที่ตนเองพบเห็น ถือเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของภาษา จากเรื่องง่ายไปสู่เรื่องยากและสลับซับซ้อนได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้การใช้รูปภาพมาประกอบในการเล่านิทาน และนำภาพวาดจากผลงานของเด็กๆ มาเป็นสื่อ ทำให้เด็กเข้าใจความหมายของคำชัดเจนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งในขณะที่วาดภาพหลังจากเล่านิทานจบครูได้ตั้งคำถามโดยเลือกคำถามที่ง่าย เด็กสามารถเข้าใจ เพื่อให้เด็กตอบเป็นการเรียนรู้คำศัพท์และการพูดเป็นประโยคต่างๆ ให้เด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการพูดสนทนาโต้ตอบเรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เป็นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้สนุกสนาน สอดคล้องกับ กรวิภา สรรพกิจจำนง (2547: 63) ที่กล่าวว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กในรูปแบบการบูรณาการให้เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลายได้รับการฝึกฝนการใช้ภาษา มีโอกาสได้ยินได้ฟังภาษาที่เหมาะสมกับวัย สามารถแสดงความรู้สึกนึกคิด ตามความต้องการ และการใช้ภาพขนาดใหญ่ที่มีสีสันสวยงามหลากหลาย ทำให้เกิดแรงจูงใจสำหรับเด็กในการเข้าร่วมกิจกรรม

เปรียบเทียบความสามารถทางด้านการพูดคำศัพท์ก่อนและหลังที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานประกอบการวาดภาพ ปรากฏว่า หลังการทดลองเด็กมีความสามารถทางด้านการพูดคำศัพท์สูงขึ้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการวาดภาพ สามารถช่วยให้เด็กมีความสามารถทางด้านการพูดคำศัพท์สูงขึ้น ซึ่งจากการทดสอบก่อนการทดลองเด็กได้คุณภาพเพียงอย่างเดียว เด็กบางคนอาจจะรู้จักและสามารถพูดได้อย่างถูกต้อง แต่เด็กบางคนยังไม่รู้จักและไม่สามารถพูดคำศัพท์ได้ ขณะที่ทำการทดลอง ผู้วิจัยได้นำสื่อที่เป็นรูปภาพและของจริงมาให้เด็กได้เรียนรู้และนำไปประกอบการเล่านิทาน ทำให้เด็กพูดคำศัพท์จากสื่อให้เพื่อนฟังและเด็กเกิดความภาคภูมิใจที่มีคนสนใจฟังในสิ่งที่ตนเองพูดและการวาดภาพหลังจากฟังนิทาน เด็กมีโอกาสดูคำศัพท์จากการเล่าเรื่องราวจากผลงาน ทำให้เด็กพูดคำศัพท์ได้มากขึ้นรวมถึงกล้าที่จะพูดคำศัพท์ได้เป็นอย่างดี

เปรียบเทียบความสามารถทางด้านการพูดเป็นประโยคก่อนและหลังที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานประกอบการวาดภาพ ปรากฏว่า หลังการทดลองเด็กมีความสามารถทางด้านการพูดเป็นประโยคสูงขึ้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะขณะจัดกิจกรรมมีการพูดคำถามคำถามระหว่างทำกิจกรรมและหลังทำกิจกรรมแต่ละครั้ง ทำให้เด็กได้คำตอบชัดเจน ซึ่งครูจะเป็นผู้กระตุ้นด้วยคำถามที่เป็นประโยคชัดเจน ทำให้เด็กเข้าใจและตอบคำถามได้อย่างชัดเจนเช่นกัน หากเด็กคนใดเพียงพยักหน้าส่ายหน้าหรือตอบสั้นๆ ก็จะมีการแนะนำแก้ไขให้เด็กมีการตอบที่ชัดเจน เด็กๆ ก็จะเรียนรู้การพูดให้เป็นประโยคหรือหากเด็กทราบแล้วแต่ยังไม่ค่อยพูดก็นับเป็นการช่วยให้เด็กได้มีโอกาสฝึกพูดจนชิน ไม่ตอบและไม่ถามเพียงสั้นๆ แบบเดิม ซึ่งส่งผลให้หลังการทดลองเด็กมีความสามารถทางด้านการพูดเป็นประโยคสูงขึ้น

เปรียบเทียบความสามารถทางด้านการพูดเป็นเรื่องราวก่อนและหลังที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานประกอบการวาดภาพ ปรากฏว่า หลังการทดลองเด็กมีความสามารถทางด้านการพูดเป็นเรื่องราวสูงขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่ากิจกรรมการเล่านิทานประกอบการวาดภาพ ระหว่างที่เด็กวาดภาพ ครูดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด ให้เด็กเล่าเรื่องราวจากภาพวาดให้ครูฟัง หลังจากวาดภาพเสร็จเด็กๆ จะนำผลงานของตนเอง ไปเล่าให้เพื่อนฟังหน้าห้องผู้ฟังสนใจและติดตามฟังจนจบ หรือเด็กอาจพูดคุยซักถามกับเพื่อนๆ ต่อ ทำให้เด็กฝึกฝนการพูดเป็นเรื่องราวได้ดียิ่งขึ้น

ข้อสังเกตที่ได้จากการวิจัย

1. ในการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบการวาดภาพ ในระยะแรกที่เข้าร่วมกิจกรรม ครูตั้งคำถามเพื่อฝึกทักษะด้านการพูดเด็กไม่กล้าพูด เพราะยังไม่คุ้นเคยกับการแสดงความคิดเห็น แต่เมื่อครูกระตุ้นเด็กด้วยคำถามและให้การเสริมแรง เด็กพยายามที่จะพูด ให้ความสนใจในการสนทนามากขึ้น
2. การวาดภาพหลังจากที่เล่านิทานจบ ระยะแรกเด็กยังไม่กล้าพูดเรื่องราวเกี่ยวกับภาพที่เด็กวาด เป็นเพียงการตอบคำถามสั้นๆ เท่านั้น แต่ในระยะหลังเด็กเริ่มที่จะแสดงความคิดเห็นพูดเป็นเรื่องราวได้มากขึ้น บางคนได้นำผลงานที่เพื่อนในกลุ่มเดียวกันวาดมาเป็นส่วนประกอบในการเล่าเรื่องราวของตนเอง ผู้วิจัยคิดว่า เด็กรู้จักคำศัพท์มากขึ้น พูดเป็นประโยคได้ และสามารถเล่าเรื่องราวให้ผู้อื่นฟังได้ดี

3. การจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบการวาดภาพ เด็กชอบวาดภาพเป็นกลุ่ม ในแต่ละครั้ง ที่ให้เด็กจับกลุ่มเพื่อทำกิจกรรม เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ทำกิจกรรมร่วมกันอย่างมีความสุข รู้จักแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น รู้จักอดทนและรอคอย ในขณะที่ออกมาเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับผลงานหน้าชั้นเรียน เป็นผู้ฟังที่ดี

4. การวาดภาพของเด็กและการเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับภาพ ส่วนมากเด็กจะเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเองที่ได้รับจากบุคคลใกล้ชิด และได้พบเห็นในชีวิตประจำวัน บางคนเลียนแบบจากเรื่องราวในนิทานที่ได้ฟัง

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ในการนำนิทานมาใช้ในการจัดกิจกรรมควรเลือกนิทานที่เด็กให้ความสนใจโดยเปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้เลือกนิทาน เพื่อนำมาใช้ในการทำกิจกรรม

2. การวาดภาพหลังจากเล่านิทานจบ ควรให้เวลากับเด็กเพิ่มขึ้น ครูตั้งคำถามไม่ควรใช้คำถามที่ยากและซับซ้อนเกินไป มีสื่อรูปภาพที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นความสนใจของเด็กในการเข้าร่วมกิจกรรม

3. ก่อนจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการวาดภาพ ครูควรนำอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการทำกิจกรรมมาอธิบายถึงขั้นตอนในการทำกิจกรรมให้ชัดเจน เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจตรงกัน

4. การจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบการวาดภาพ ควรเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. การเข้าร่วมกิจกรรมเล่านิทานประกอบการวาดภาพ ศึกษาในตัวแปรอื่น นอกเหนือจากความสามารถทางด้านการพูด เช่น ทักษะด้านสังคม การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

2. ในการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบการวาดภาพ ควรมีการศึกษาความสามารถทางด้านการฟัง การอ่านและการเขียนไปพร้อมๆ กัน ซึ่งทักษะดังกล่าวนับเป็นการพัฒนาทางภาษาโดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม

3. เมื่อเด็กวาดภาพเรียบร้อยแล้ว ควรมีการนำผลงานมาแสดงให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กณิการ์ พงศ์พันธุ์สถาพร. (2553). พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงประกอบการเล่นิทาน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- กรมวิชาการ. (2540). คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (อายุ 3 – 5 ปี). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2535). ความคิดสร้างสรรค์ หลักการ หลักทฤษฎี การเรียนการสอน การประเมินผล. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- . (2546). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). การประเมินสภาพจริง. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- . (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- กัลยา นิมจิตต์. (2546). ศึกษารูปแบบการเล่นิทานของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2542). การเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน 3 – 5 ขวบ. กรุงเทพฯ: โชติสุข.
- . (2545). รูปแบบการสอนปฐมวัย. กรุงเทพฯ: สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- . (2547). การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เอดิชั่นเพรสโปรดักส์.
- . (2541, เมษายน). เล่นิทาน. วารสารการศึกษาปฐมวัย. 2(2): 10 – 19.
- เกริก ยุ้นพันธ์. (2539). การเล่นิทาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็กสุวีริยาสาส์น.
- . (2543). การออกแบบและเขียนภาพประกอบหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- . (2544). การเล่นิทาน. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- เกษลดา มานะจตุ. (2529). สื่อการเรียนและเครื่องเล่นของเด็กวัยก่อนเรียน. เชียงใหม่: สหวิทยาลัยล้านนาวิทยาลัยครู วิทยาลัยครูเชียงใหม่.
- แก้วตา คณะวรรณ. (2524). พัฒนาการสอน. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- โกวิท วรพิพัฒน์. (2544). การเล่นิทาน. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- ขวัญตา แต่พงษ์ไสรธ. (2538). การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในกิจกรรมการเล่นน้ำเล่นทราย แบบครุมีปฏิสัมพันธ์และแบบครุไม่มีปฏิสัมพันธ์. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- ขวัญนุช บุญชูสง. (2546). *การวัดและประเมินแนวใหม่: เด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- . (2546). *ส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยโดยการ "นิทานคณิต"*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จักรพันธ์ โปรษทยกฤต. (2546). *สาหรานุกรมสำหรับเยาวชนชุดศิลปะและงานสร้างสรรค์ศิลปะพื้นบ้าน*. กรุงเทพฯ: แสงศิลป์การพิมพ์.
- จันทร์เพ็ญ สุภาผล. (2535). *การศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังนิทานประกอบดนตรีและนิทานประกอบภาพควบคู่กิจกรรมการช่วยเหลือ*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- จิราพร บันทอง. (2550). *ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่นนิทานประกอบการขีดหุ่นมือ*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จุฑา สุกลใส. (2545). *ผลการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบมีความหมายที่มีต่อพัฒนาการพูดของเด็กปฐมวัย*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จุฬารัตน์ อินุพัฒน์. (2543). *พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่นตามมุมบล็อก*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฉันทนา ภาคบงกช. (2538). *การสัมมนาทางวิชาการเรื่องสื่อพัฒนาเด็กไทยในวัยเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชนันพร โอภาสพันธ์. (2536). *การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการทางการพูดของเด็กไทยภาคกลางเด็กไทยเหนือและเด็กไทยม้งที่มีอายุ 7 – 9 ปี*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชมพูนุท จันทรางกูร. (2549). *ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารประเภทขนม*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2542). *นวัตกรรมและเทคโนโลยีการสอนระดับอนุบาล*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ดวงเดือน แจ่มสว่าง. (2542). *นิทานสำหรับเด็กปฐมวัย*. สงขลา: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสงขลา.
- ดวงเดือน ศาสตร์ภัทร. (2529). *การเปรียบเทียบทฤษฎีพัฒนาการเด็ก*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ทรงพร สุทธิธรรม. (2534). การศึกษาความสามารถในรับรู้และเข้าใจทักษะของผู้อื่นของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองจัดกิจกรรมนิทานเพื่อส่งเสริมการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทัศนีย์ อินทรบำรุง. (2539). วินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานก่อนกลับบ้าน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทีศนา เขมณี; และคณะ. (2535). การเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิด. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอน. นิตยา สุวรรณศรี. (2540). การศึกษาก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ: คอมแพคพริ้นท์.
- . (2544). แนวการจัดประสบการณ์การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- เนื่อน้อง สันบุญ. (2541). ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. (2519). การวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- . (2521). การวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- . (2526). การสอนแบบอิงเกณฑ์: แนวคิดและวิธีการ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- . (2545). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่องการวัดผลและการประเมินการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญเยี่ยม จิตรดอน. (25429). หนังสือชุดคู่มือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ: หน่วยงานศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
- บุษบง ดันติวงศ์. (2535). มิติใหม่การสอนระดับปฐมวัย เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องนวัตกรรม การสอนและภาษาธรรมชาติในการอ่านเขียนของเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏ จันทร์เกษม.
- บุษนีย์ สมญาประเสริฐ. (2551). ผลของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการเล่นเกมที่มีผลต่อ การรักการอ่านของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เบญจา แสงมลิ. (2545). การพัฒนาเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

- ประไพ แสงตา. (2544). ผลการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานไม่จบเรื่องที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การศึกษาปฐมวัย).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประยงค์ อนันท์วงศ์. (2537). กลอนและวิธีเขียนกลอน. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- ประสาธ อิศรปริดา. (2523). จิตวิทยาการเรียนรู้กับการสอน. กรุงเทพฯ: กราฟฟิคอาร์ต.
- ปราณี ปรีวาที. (2551). การพัฒนาจริยธรรมของเด็กปฐมวัยโดยการเล่านิทานและติดตามผล. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปรีชาติ อรุณศักดิ์. (2533). การศึกษาการเล่านิทานที่ไม่จบเรื่องสมบูรณ์ที่มีผลต่อความคิดแบบอเนกนัยของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปรีดา ปัญญาจันทร์; และ ชีวัน วิสาสะ. (2537). คู่มือเล่านิทาน : เล่านิทานอย่างไรให้สนุก. กรุงเทพฯ: แพรวเพื่อนเด็ก.
- ปานใจ จารุณิข. (2548). พฤติกรรมทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมคำคล้องจอง. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พีรพงษ์ กุลพิศาล. (2536). สมอกลูกพัฒนาได้ด้วยศิลปะ. กรุงเทพฯ: แปลนพัชลิขซึ่ง.
- ไพวรรณ อินทนิล. (2534). เทคนิคการเล่านิทาน. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาระบบการพิมพ์.
----- . (2528). กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
----- . (2542). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
----- . (2542). กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: แม็ค.
- รจนา ทรรทรานนท์. (2537). รวบรวมบทความทางวิชาการเรื่องปัญหาทางการพูดและวิธีการแก้ไข : คลินิกโสตสัมผัสและการพูด ภาควิชาภาษาศาสตร์ โสต ศอ นาสิกวิทยา. กรุงเทพฯ: คณะแพทยศาสตร์ รามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- รัฐจวน ประโมจน์ย์. (2544). ผลการจัดกิจกรรมเสริมการเล่านิทานประกอบภาพที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ลัดดา นิลมะณี. (2527). หน่วยที่ 7 สื่อการเล่าเรื่องและเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย. ใน เอกสารการสอนชุดวิชา สื่อการสอนระดับปฐมวัยศึกษา เล่ม 1. กรุงเทพฯ: ฝ่ายการพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ลัดดาวัลย์ ยรรยงสง่า. (2548). *การพัฒนาชุดนิทานเพื่อการส่งเสริมจริยธรรมของเด็กวัยเตาะแตะ*.
 ปรินญาณีพันธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วงพัทตร์ ภูพันธ์; และ ศรีนันท์ ดำรงผล. (2535). *จิตวิทยาพัฒนาการและการศึกษา*. กรุงเทพฯ:
 ภาควิชาจิตวิทยา.คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรรณิ ศิริสุนทร. (2532). *เอกสารคำสอนวิชา บร 602 การเล่านิทาน*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- วราภรณ์ ปานทอง. (2548). *ผลของการเล่านิทานคติธรรมประกอบการเล่นบทบาทสมมติที่มีต่อพฤติกรรม
 ทางสังคมของเด็กปฐมวัย*. ปรินญาณีพันธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วราภรณ์ รักวิชัย. (2533). *การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วันเนา ยูเต็น. (2542). *นิทานคือชีวิต*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วาริ นิยมธรรม. (2536). *ผลการใช้เทคนิคแม่แบบนิทานชาดก เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม
 สำหรับเด็กปฐมวัย*. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วาโร เฟิงสวัสดิ์. (2542). *การวิจัยทางการศึกษาปฐมวัย*. สกลนคร: โปรแกรมวิชาการวัดผลการศึกษา
 คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสกลนคร.
- วิจิตรา วิเศษสมบัติ. (2539). *ความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
 ความคิดรวบยอดประกอบการสนทนากาบัดนี้*. ปรินญาณีพันธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย).
 กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2542). *พลังการเรียนรู้ในกระบวนทัศน์ใหม่*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศรียา นิยมธรรม; และ ประภัสสร นิยมธรรม. (2541). *พัฒนาการทางภาษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
 ภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2548). *ภาษาและความคิดเราด้วยภาษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.
- ศศินันท์ นิลจันทร์. (2547). *ผลของการจัดกิจกรรมเล่านิทานที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย
 ในชุมชนแออัดคลองเตย*. ปรินญาณีพันธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2546). *คู่มือฝึกการพูดเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ:
 โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สมคิด ชนแดง. (2540). *ผลการจัดประสบการณ์การเล่าเรื่องคำรูปธรรมและการเล่าเรื่องคำรูปธรรมประกอบ
 การวาดภาพที่มีต่อความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย*. ปรินญาณีพันธ์ กศ.ม.
 (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมศักดิ์ ปริบูรณ์. (2542). *นิทานความสำคัญและประโยชน์*. ราชบุรี: สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

- สมาพร สามเตี้ย. (2545). พฤติกรรมทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยการเล่นเกมทางการศึกษา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สรราชัย ศรีสุข. (2530). เปรียบเทียบองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์โดยใช้กิจกรรมเกมนิทานและปริศนาคำทายของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 5. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สัญญาลักษณ์ สุวรรณรัมย์. (2534). คู่มือการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์และศิลปะเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 1. ชลบุรี: โรงเรียนอนุบาลชลบุรี สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2544). แนวคิดและประสบการณ์การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสหรัฐอเมริกา. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สำนักราชเลขา. (2540). พระราชดำรัสในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร. กรุงเทพฯ: สำนักราชเลขา.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2538). แนวคิดสู่แนวปฏิบัติ : แนวการจัดประสบการณ์ปฐมวัยศึกษา (หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: ดวงกลม. ถ่ายเอกสาร.
- . (2545). การวัดและประเมินแนวใหม่ : เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุดาวดี ไยพิมล. (2533). ความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์เด็กปฐมวัยที่ได้ฟังการเล่านิทานโดยใช้หุ่นมือและการเล่านิทานโดยแสดงบทบาทสมมติประกอบ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุภัค ไหวหากิจ. (2543). เปรียบเทียบการรับรู้ในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานคติธรรมและการเล่นเกมแบบมีส่วนร่วม. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาวดี ศรีวรรณะ. (2542). พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยและวิธีการส่งเสริม. นครสวรรค์: เจ กรุป แอดเวอร์ไทซิ่งการพิมพ์.
- สุมาลี เรืองศิลป์. (2537). การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- . (2540). ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- หรรษา นิลวิเชียร. (2535). ปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อนงค์ วรพันธ์. (2545). พัฒนาการอ่านและการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการทำสมุดเล่มเล็ก. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- อริสา โสคำภา. (2551). *พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง*. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อิงอร รอดน้อย. (2551). *พฤติกรรมการแสดงมารยาทไทยที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบการฝึกปฏิบัติจริง*. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อภิรติ สีนวล. (2547). *ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทาน*. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Blood, R.W. (1996). *What is in a Name ? The Role of Name Writing in Children Literacy Acquisition*. Virginia: University of Virginia.
- Carroll, J.B. (1964). *Language and Thought*. New Jersey: Prentice - Hall.
- Connie, Champi. (1998). *Storytelling Puppet*. Chicago: America Library Association.
- Cowe, A.H. (2000). *Connecting Parents and School : An Ecological Construction of Parent Involvements in their Children*. New York: Willey.
- Dale, P.S. (1987). *Language Learning Early Encyclopedia of Education 5*.
- Halliday, M.A.K. (1977). *Exploration Hall in the Function of Lounge*. New York: Driver.
- Macnado, M.J. (2003). *Early Childhood Experience in Language Art*. Canada: Thomsm – Delmar Learning.
- Ott, B. (2002). *Language Development in Early Childhood*. New Jersey: Merrill Prentice.

ภาคผนวก ก

- คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเล่าิทานประกอบการวาดภาพ
- ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการเล่าิทานประกอบการวาดภาพ

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบการวาดภาพ

หลักการและเหตุผล

การส่งเสริมทักษะด้านการพูดของเด็กปฐมวัย สามารถจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมได้หลายวิธี อีกวิธีหนึ่งที่สามารถจัดให้เด็กได้ คือ การเล่านิทานประกอบการวาดภาพ การเล่านิทาน เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับเด็ก การเล่านิทานเป็นการแสดงถึงการให้ความรัก การดูแลเอาใจใส่ต่อเด็กแบบหนึ่ง เพราะเด็กปฐมวัยจะสนใจและชอบหนังสือนิทาน การเล่าเรื่องราวต่างๆ จะเป็นการพัฒนาทักษะด้านการพูด การวาดภาพ เป็นกิจกรรมที่แสดงออกถึงสัญลักษณ์ที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวในการสื่อความหมายได้ง่าย เป็นภาษาสากล ทั้งเด็กและผู้ใหญ่สามารถแปลความหมายและเข้าใจได้อย่างแจ่มชัด ภาพที่เด็กวาดเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อเด็ก เมื่อเด็กเกิดความพอใจก็สามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นฟังได้ การพูดเป็นทักษะในการสื่อความหมาย ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานการจัดโครงสร้างของสิ่งที่พูดได้ถูกต้อง ครบถ้วน การจัดลำดับความคิดของเรื่องที่จะพูดได้อย่างต่อเนื่องและสอดคล้อง การเลือกวิธีการนำเสนอและสำนวนภาษาให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการพูด การเรียบเรียงความคิดทั้งหมดถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูด การใช้เทคนิคต่างๆ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการนำเสนอความคิดด้วยการพูด ทำให้ผู้ฟังเกิดการตอบสนองตามที่คุณผู้พูดต้องการ การเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาทักษะด้านการพูดของเด็กจะส่งผลให้เด็กมีทักษะด้านภาษาเหมาะสมกับวัย

กิจกรรมการเรียนรู้ประกอบการวาดภาพ ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านการพูดดีขึ้น สามารถพูดคำศัพท์ พูดประโยคเกี่ยวกับสิ่งที่พบเห็น พูดเป็นเรื่องราวให้ผู้อื่นฟังได้ดี เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง เด็กมีความมั่นใจขณะพูด อีกทั้งเป็นวางรากฐานบุคลิกภาพที่ดีในอนาคต

จุดมุ่งหมาย

ส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถด้านการพูดในด้านต่างๆ ต่อไปนี้

1. การพูดคำศัพท์
2. การพูดเป็นประโยค
3. การพูดเป็นเรื่องราว

หลักการจัดกิจกรรม

1. การจัดกิจกรรมในครั้งนี้ครูเล่านิทานให้เด็กฟัง ในขณะที่ครูเล่านิทาน ครูใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้เด็กสนทนาเกี่ยวกับเรื่องราวที่ได้ฟัง ภาพประกอบการเล่านิทาน ฯลฯ จากนั้นครูให้เด็กวาดภาพเกี่ยวกับเรื่องราวที่ได้ฟังเป็นกลุ่ม ในขณะที่เด็กกำลังวาดภาพครูคอยดูแลเด็กและใช้คำถามกระตุ้น เพื่อให้เด็กตอบเกี่ยวกับภาพที่เด็กกำลังวาด ครูบันทึกสิ่งที่เด็กพูด หลังจากนั้นครูให้เด็กเล่าเรื่องราวจากผลงาน โดยสลับกันเล่าทีละกลุ่มและเด็กเล่าเรื่องราวครบทุกคน

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม 8 สัปดาห์ๆ ละ 3 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์

วันละ 40 นาที ซึ่งจัดในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ตั้งแต่เวลา 09:00 – 09.40 น. รวม 24 วัน

3. การจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบการวาดภาพ ครูเล่านิทานวันละ 1 เรื่องโดยครูเป็นผู้แตง
นิทานเอง

ลักษณะการจัดกิจกรรม

ครูจัดกิจกรรมในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรม ดังนี้
ขั้นนำ

ครูใช้การร้องเพลง การท่องคำคล้องจอง ปริศนาคำทาย (ซ้ำๆ) และสนทนาร่วมกัน
ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. เด็กและครูสร้างข้อตกลงในการทำกิจกรรม พร้อมทั้งให้เด็กทบทวนอีกครั้ง
2. ครูเล่านิทานให้เด็กฟัง ในขณะที่เล่านิทานครูกระตุ้นเด็กด้วยคำถาม เพื่อให้เด็กสนทนาเกี่ยวกับเรื่องราวที่ได้ฟัง ภาพประกอบการเล่านิทาน เพื่อนำเข้าสู่การวาดภาพให้สอดคล้องกับเรื่องราวที่ได้ฟัง ครูให้เด็กวาดภาพเป็นกลุ่ม ในขณะที่เด็กวาดภาพครูคอยดูแลเด็กและตั้งคำถาม เพื่อให้เด็กตอบเกี่ยวกับภาพที่เด็กกำลังวาด ครบบันทึกสิ่งที่เด็กพูด หลังจากนั้นครูให้เด็กนำเสนอผลงานโดยการเล่าเรื่องราวจากผลงาน เด็กเล่าเรื่องราวทีละกลุ่มและเด็กเล่าเรื่องราวจนครบทุกคน

ขั้นสรุป

เด็กและครูสนทนาถึงกิจกรรมที่ปฏิบัติร่วมกัน นิทานที่ได้ฟัง ให้การเสริมแรงเด็กที่สามารถ
เล่าเรื่องราวจากผลงาน และสามารถวาดภาพนำมาใช้ประกอบการพูด

การประเมินผล

สังเกตความสามารถด้านการพูดคำศัพท์ การพูดเป็นประโยค การพูดเป็นเรื่องราว การตอบ
คำถาม และความสนใจในขณะที่ทำกิจกรรม

บทบาทของครู

1. ศึกษาแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการวาดภาพ
2. จัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบการวาดภาพ
3. เปิดโอกาสให้เด็กสร้างข้อตกลงร่วมกัน
4. บันทึกสิ่งที่เด็กพูด
5. ใช้คำถามเชื่อมโยงความรู้ ฝึกทักษะด้านการพูดโดยใช้คำถามกระตุ้นและให้การเสริมแรง

บทบาทของเด็ก

1. สร้างข้อตกลงในการทำกิจกรรมร่วมกัน
2. เข้าร่วมกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการวาดภาพ
3. นำเสนอผลงานของตนเอง

แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการวาดภาพ
ระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 สัปดาห์ที่ 1 วันที่ 1 เรื่องนิ้วมือ

วัน วันที่ เดือน พ.ศ. เวลา 09:00 – 0 9:40 น.

จุดประสงค์

เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูด ดังต่อไปนี้

1. ความสามารถในการพูดคำศัพท์
2. ความสามารถในการพูดเป็นประโยค
3. ความสามารถในการพูดเป็นเรื่องราว

เนื้อหา

ร่างกายของเรามี มือ เป็นอวัยวะที่สำคัญ มือประกอบด้วยนิ้วมือ 5 นิ้ว ซึ่งนิ้วมือของคนเรามีลักษณะ มีชื่อเรียกแตกต่างกันไป ได้แก่ นิ้วโป้ง นิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง นิ้วก้อย

คำศัพท์ที่ควรรู้

มือ นิ้วมือ ล้างมือ สะอาด สกปรก ร่างกาย หิว รับประทานอาหาร ปวดท้อง

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการวาดภาพ

ขั้นนำ

เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง นิ้วอยู่ไหน โดยครูนำแผ่นภาพเพลงมาให้เด็กดูและให้เด็กชูนิ้วมือขึ้นมาทีละนิ้ว เมื่อร้องเพลงจบครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับภาพ ดังนี้

- นิ้วมือของเรามีกี่นิ้ว

ตอบ 5 นิ้ว

- นิ้วมือแต่ละนิ้ว มีลักษณะอย่างไร

ตอบ ตามความคิดเห็นของเด็กและที่สิ่งเด็กพูด

- นิ้วมือของคนเรามีนิ้วอะไรบ้าง

ตอบ นิ้วโป้ง นิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง นิ้วก้อย

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. เด็กและครูสร้างข้อตกลงในการทำกิจกรรม
2. ครูเล่านิทาน เรื่อง ชื่อของนิ้วมือ ให้เด็กฟัง ในขณะที่ฟังนิทาน ครูใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้เด็กสนทนาเกี่ยวกับเรื่องราวที่ได้ฟัง ภาพประกอบการเล่านิทาน เนื้อหาของนิทานมี ดังนี้

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีเด็กผู้หญิงสองคนเป็นพี่น้องที่รักกันมาก พี่เป็นคนที่ดีดูแลเอาใจใส่ในการรักษาความสะอาดร่างกาย แต่น้องเป็นคนที่ไม่รักษาความสะอาด วันหนึ่งในขณะที่กำลังเล่นตุ๊กตาดูอยู่ แม่มาจากตลาด แม่ซื้อผลไม้มาให้เด็กสองคน แม่บอกเด็กๆ ว่า วันนี้แม่ซื้อผลไม้มาฝาก แต่ก่อนจะกินผลไม้ต้องไปล้างมือให้สะอาด และมาให้แม่ดูก่อนว่ามือสะอาดหรือยัง พี่ไปล้างมือด้วยความเต็มใจ แต่น้องสาวถามแม่ว่า ทำไมต้องล้างมือด้วยเพราะตอนนี้หนูหิวมาก แม่บอกว่า ต้องไปล้างมือเพราะมือสกปรกเวลาหยิบผลไม้เข้าปากเชื้อโรคจะเข้าไปในท้อง เด็กหญิงจึงไปล้างมือ เมื่อล้างมือเสร็จลูกทั้งสองก็มาหาแม่ แม่จึงถามว่าลูกรู้ไหมว่ามือของเราประกอบด้วยนิ้ว ห้านิ้วแต่ละนิ้วมีชื่ออะไรบ้าง พี่ยกมือและบอกว่า นิ้วของเรานิ้วแรกคือ นิ้วโป้ง นิ้วที่สอง คือ นิ้วชี้ นิ้วที่สามคือ นิ้วกลาง นิ้วที่สี่คือนิ้วนาง นิ้วที่ห้า คือ นิ้วก้อย อะ แม่จึงชมว่า หนูเก่งมากที่ตอบคำถามแม่ได้ แม่จะให้รางวัลเป็นผลไม้ส่วนน้องแม่ ก็ให้รางวัลเช่นเดียวกันที่ตั้งใจฟัง เมื่อโตขึ้นหนูก็จะเก่งเหมือนพี่เช่นเดียวกัน เด็กทั้งสองคนก็รับประทานผลไม้ที่แม่ซื้อมาให้ เมื่อเล่านิทานจบครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในนิทาน เช่น

- แม่ซื้อไปตลาดซื้ออะไรมาฝากเด็กสองคน

ตอบ ผลไม้ หรืออื่นๆ ตามความคิดเห็นที่เด็กพูด

- ก่อนรับประทานผลไม้ที่แม่ซื้อมาให้ควรทำอะไรก่อน

ตอบ ล้างผลไม้ และล้างมือ หรืออื่นๆ ตามความคิดเห็นที่เด็กพูด

- ถ้าไม่รู้จักรักษาความสะอาด หรือไม่ล้างมือก่อนรับประทานผลไม้ ขนมห จะเป็นอย่างไ

ตอบ ปวดท้อง ไม่สบาย หรืออื่นๆ ตามความคิดเห็นที่เด็กพูด

- ภาพผลไม้ที่เด็กๆมองเห็นมีผลไม้อะไรบ้าง

ตอบ แดงโม มะม่วง ทุเรียน เงาะ หรืออื่นๆ ตามความคิดเห็นที่เด็กพูด

3. ครูให้เด็กวาดภาพจากเรื่องราวที่ได้ฟังเป็นกลุ่มโดยครูเป็นผู้กำหนดหัวข้อในการวาดภาพ เช่น วันนี้ครูให้เด็กวาดภาพ ล้างมือกันดีกว่า ในขณะที่เด็กกำลังวาดภาพ ครูคอยดูแลเด็กเมื่อเด็กทำกิจกรรมกลุ่มและใช้คำถามกระตุ้น เพื่อให้เด็กตอบเกี่ยวกับภาพที่เด็กกำลังวาดตามความคิดของเด็กครูบันทึกสิ่งที่เด็กพูด

4. ครูให้เด็กนำเสนอผลงาน โดยเล่าเรื่องราวจากผลงานที่ละกลุ่มและเล่าเรื่องราวจนครบทุกคน

ขั้นสรุป

1. เด็กและครูสนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมที่ปฏิบัติร่วมกันสรุปเนื้อเรื่องจากนิทานที่ได้ฟังว่ามีใคร ทำอะไร ที่ไหน ดังคำถามต่อไปนี้

- ครอบครัวนี้มีคนอาศัยอยู่ที่คน ไครบ้าง

ตอบ 3 คน มี แม่ พี่ น้อง

- นิ้วมือของคนเรามีกี่นิ้ว นิ้วอะไรบ้าง

ตอบ 5 นิ้ว ได้แก่ นิ้วโป้ง นิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง นิ้วก้อย

ครูชักชวนให้เด็กๆ ติดตามนิทานในวันต่อไป

สื่อ

1. นิทาน เรื่อง ชื่อของนิ้วมือ (ที่ครูแต่งขึ้นเอง)
2. เพลง นิ้วอยู่ไหน
3. ภาพวาด
4. รูปภาพ

การประเมินผล

สังเกตความสามารถด้านการพูด 3 ด้าน คือ การพูดคำศัพท์ การพูดเป็นประโยค การพูดเป็นเรื่องราว สังเกตการตอบคำถาม การใช้คำถาม และความสนใจในขณะทำกิจกรรม

ภาคผนวก

เพลง นิ้วอยู่ไหน

ไม่ปรากฏนามผู้แต่ง

นิ้วโป่งอยู่ไหนๆ อยู่นี้จะๆ สุขสบายดีหรือไร สุขสบายทั้งกายและใจ ไปก่อนละ สวัสดิ์สวัสดิ์ (เปลี่ยนเป็นนิ้วชี้ นิ้วกลาง นิ้วนาง นิ้วก้อย)

นิทานเรื่อง ชื่อของนิ้วมือ

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีเด็กผู้หญิงสองคนเป็นพี่น้องที่รักกันมาก พี่เป็นคนที่ดีดูแลเอาใจใส่ในการรักษาความสะอาดร่างกาย แต่น้องเป็นคนที่ไม่รักษาความสะอาด วันหนึ่งในขณะที่กำลังเล่นตุ๊กตาอยู่ แม่มาจากตลาด แม่ซื้อผลไม้มาให้เด็กสองคน แม่บอกเด็กๆ ว่า วันนี้แม่ซื้อผลไม้มาฝาก แต่ก่อนจะกินผลไม้ต้องไปล้างมือให้สะอาดและมาให้แม่ดูก่อนว่ามีสะอาดหรือยัง พี่ไปล้างมือด้วยความเต็มใจ แต่น้องสาวถามแม่ว่าทำไมต้องล้างมือด้วย เพราะตอนนี้หนูหิวมาก แม่บอกว่าต้องไปล้างมือ เพราะมือสกปรกเวลาหยิบผลไม้เข้าปากเชื้อโรคจะเข้าไปในท้อง เด็กหญิงจึงไปล้างมือ เมื่อล้างมือเสร็จ ลูกทั้งสองก็มาหาแม่ แม่จึงถามว่าลูกรู้ไหมว่ามีชื่อของเราระบุกับนิ้ว ห้านิ้วแต่ละนิ้วมีชื่ออะไรบ้าง พี่ยกมือและบอกว่า นิ้วของเรานิ้วแรกคือ นิ้วโป่ง นิ้วที่สอง คือ นิ้วชี้ นิ้วที่สามคือ นิ้วกลาง นิ้วที่สี่คือ นิ้วนาง นิ้วที่ห้าคือ นิ้วก้อยค่ะ แม่จึงชมว่า หนูเก่งมากที่ตอบคำถามแม่ได้ แม่จะให้รางวัลเป็นผลไม้ ส่วนน้องแม่ก็ให้รางวัลเช่นเดียวกันที่ตั้งใจฟัง เมื่อโตขึ้นหนูก็จะเก่งเหมือนพี่เช่นเดียวกัน เด็กทั้งสองคนก็รับประทานผลไม้ที่แม่ซื้อมาให้

แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการวาดภาพ
ระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 สัปดาห์ที่ 1 วันที่ 2 เรื่อง การรักษาความสะอาด
 วัน วันที่ เดือน พ.ศ. เวลา 09:00 – 0 9:40 น.

จุดประสงค์

เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูด ดังต่อไปนี้

1. ความสามารถในการพูดคำศัพท์
2. ความสามารถในการพูดเป็นประโยค
3. ความสามารถในการพูดเป็นเรื่องราว

เนื้อหา

คีรีชะ เป็นอวัยวะที่มีความสำคัญและมีอวัยวะอื่นเป็นส่วนประกอบหลายอย่าง เช่น ตา จมูก หู ริมฝีปาก เราต้องรู้จักรักษาอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกายให้สะอาดอยู่เสมอ ซึ่งมีวิธีการที่แตกต่างกันไป

คำศัพท์ที่ควรรู้

จมูก คิ้ว คาง หู ปาก ตา คีรีชะ ฟัน มือ อาบน้ำ สระผม ล้างหน้า แปรงฟัน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการวาดภาพ

ขั้นนำ

เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง คีรีชะ พร้อมให้สัมผัสส่วนที่กล่าวถึง ครูนำแผ่นภาพเพลง และนำภาพคีรีชะมาให้เด็กดู เมื่อร้องเพลงจบครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับเพลงและรูปภาพ ดังนี้

- บนคีรีชะของเรามีอะไรบ้าง

ตอบ มีหู มีตา มีปาก มีจมูก และอื่นๆ ตามความคิดเห็นของเด็ก

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. เด็กและครูสร้างข้อตกลงในการทำกิจกรรม หลังจากนั้นสนทนาร่วมกันเกี่ยวกับเนื้อหา นิทานที่ได้ฟังครั้งที่ผ่านมา

2. ครูเล่านิทาน เรื่อง แก้วรู้จักรักษาความสะอาด ให้เด็กฟัง ในขณะที่ฟังนิทาน ครูใช้คำถามกระตุ้น เพื่อให้เด็กสนทนาเกี่ยวกับเรื่องราวที่ได้ฟัง ภาพประกอบการเล่านิทาน เนื้อหาของนิทาน มีดังนี้

แก้วเป็นเด็กหญิงที่ไม่รักษาความสะอาด วันหนึ่งคุณแม่มาปลุกแก้วให้ตื่น แก้วก็ยังนอนต่อจนกระทั่งสาย เมื่อแก้วตื่นจึงลุกขึ้นเปลี่ยนเสื้อผ้า แล้วรีบรับประทานอาหาร เสร็จแล้วก็ไป

โรงเรียน เมื่อไปถึงโรงเรียนแก้วก็ไปหาเพื่อนยิ้มให้กับเพื่อน และกล่าวทักทาย สวัสดิ์ แก้วเห็นเพื่อน ทำท่าประหลาด แล้วเอามือปิดจมูก แก้วเพิ่งจะนึกออกว่าไม่ได้แปรงฟันทั้งก่อนและหลังอาหาร เมื่อเจอเพื่อนอีกครั้ง เพื่อนก็ทักแก้วว่า ทำไมฟันเหลืองและมีคราบสีดำ เมื่อแก้วได้ยินดังนั้น จึงรู้สึกอาย รีบเดินไปส่องกระจกและล้างหน้า เมื่อถึงเวลาเข้าแถวครูเดินผ่านมา ก็ถามแก้วอีกว่า แก้วไม่ได้สระผม มาที่วันแล้ว กลิ่นเหม็นมาก เมื่อครูตรวจเล็บและหู ครูจึงบอกกับแก้วว่า วันนี้ครูจะพาไปอาบน้ำ สระผม ตัดเล็บและแปรงฟัน จึงจะเข้าห้องเรียนได้ เพราะฉะนั้นแล้ว แก้วจะไม่มีใครอยากเข้าใกล้ เพราะตัวของแก้วมีกลิ่น ตั้งแต่นั้นมา แก้วจึงเปลี่ยนนิสัยของตนเองใหม่ รีบตื่นแต่เช้าเพื่อมาทำความสะอาดร่างกายให้เรียบร้อยก่อนจึงไปโรงเรียน เพื่อนๆ และครูชมว่า แก้วฟันขาว หน้าตาสวย น่ารัก และทุกคนอยากเป็นเพื่อนกับแก้ว เมื่อเล่านิทานจบครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในนิทาน เช่น

- เมื่อตื่นนอนแก้วทำอะไรก่อนไปโรงเรียน

ตอบ เปลี่ยนเสื้อผ้า และไปรับประทานอาหารเช้าไม่อาบน้ำและแปรงฟัน

- ถ้าแก้วไม่แปรงฟัน อาบน้ำ ก่อนไปโรงเรียนจะเป็นอย่างไร

ตอบ เพื่อนไม่มาเล่นด้วย มีกลิ่นตัว หรืออื่นๆ ตามความคิดเห็นของเด็ก

- เมื่อไปถึงโรงเรียนใครพาแก้วไปอาบน้ำ แปรงฟัน

ตอบ คุณครู

- เราควรอาบน้ำ แปรงฟัน วันละกี่ครั้ง

ตอบ วันละ 2 ครั้ง ตอนเช้า และตอนเย็น

3. ครูให้เด็กวาดภาพจากเรื่องราวที่ได้ฟังเป็นกลุ่มโดยครูเป็นผู้กำหนดหัวข้อในการวาดภาพ เช่น วันนี้ครูให้เด็กวาดภาพ ฉันชอบอาบน้ำ ในขณะที่เด็กกำลังวาดภาพ ครูคอยดูแลเด็กเมื่อเด็กทำกิจกรรมกลุ่มและใช้คำถามกระตุ้น เพื่อให้เด็กตอบเกี่ยวกับภาพที่เด็กกำลังวาดตามความคิดของเด็ก ครูบันทึกสิ่งที่เด็กพูด

4. ครูให้เด็กนำเสนอผลงานโดยเล่าเรื่องราวจากผลงานที่ละกลุ่ม และเล่าเรื่องราวจนครบทุกคน

ขั้นสรุป

1. เด็กและครูสนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมที่ปฏิบัติร่วมกัน สรุปเนื้อเรื่องจากนิทานที่ได้ฟังอีกครั้ง ว่ามีใคร ทำอะไร ที่ไหน ครูชักชวนให้เด็กๆ ติดตามนิทานในวันต่อไป

สื่อ

1. นิทาน เรื่อง แก้วรู้จักรักษาความสะอาด (ที่ครูแต่งขึ้นเอง)
2. เพลง ศีรษะ
3. ภาพวาด
4. รูปภาพ

การประเมินผล

สังเกตความสามารถด้านการพูด 3 ด้าน คือ การพูดคำศัพท์ การพูดเป็นประโยค การพูดเป็นเรื่องราว สังเกตการตอบคำถาม การใช้คำถาม และความสนใจในขณะทำกิจกรรม

ภาคผนวก

เพลง ศีรษะ

กิตติยวดี บุญเชื้อ

คาง คิ้ว ปาก ตา หู จมูก คิ้ว คาง หู ปาก ตา หัว
ปาก คาง คิ้ว ตา จมูก หู ปาก ตา คิ้ว คาง จมูก หัว

นิทานเรื่อง แก้วรู้จักรักษาความสะอาดร่างกาย

แก้วเป็นเด็กหญิงที่ไม่รักษาความสะอาด วันหนึ่งคุณแม่มาปลุกแก้วให้ตื่น แก้วก็ยังไม่ตื่นต่อจนกระทั่งสาย เมื่อแก้วตื่นจึงลุกขึ้นเปลี่ยนเสื้อผ้า แล้วรับประทานอาหารเช้า เสร็จแล้วก็ไปโรงเรียน เมื่อไปถึงโรงเรียนแก้วก็ไปหาเพื่อนยิ้มให้กับเพื่อน และกล่าวทักทาย สวัสดี แก้วเห็นเพื่อนทำท่าประหลาดแล้วเอามือปิดจมูก แก้วเพิ่งจะนึกออกว่าไม่ได้แปรงฟันทั้งก่อนและหลังอาหาร เมื่อเจอเพื่อนอีกครั้งเพื่อนก็ทักแก้วว่า ทำไมฟันเหลืองและมีคราบสีดำ เมื่อแก้วได้ยินดังนั้นจึงรู้สึกอายรีบเดินไปส่องกระจกและล้างหน้า เมื่อเวลาเข้าแถวครูเดินผ่านมา แก้วก็ถามอีกว่า แก้วไม่ได้สระผมมาที่วันแล้ว กลิ่นเหม็นมากเมื่อครูตรวจเล็บและหู ครูจึงบอกกับแก้วว่า วันนี้ครูจะพาไปอาบน้ำ สระผม ตัดเล็บและแปรงฟัน จึงจะเข้าห้องเรียนได้ เพราะฉะนั้นแล้ว แก้วจะไม่มีใครอยากเข้าใกล้ เพราะตัวของแก้วมีกลิ่น ตั้งแต่นั้นมาแก้วจึงเปลี่ยนนิสัยของตนเองใหม่ รับประทานอาหารเพื่อมาทำความสะอาดร่างกายให้เรียบร้อยก่อน จึงไปโรงเรียน เพื่อนๆ และครูชมว่า แก้วฟันขาว หน้าตาสวย น่ารัก และทุกคนอยากเป็นเพื่อนกับแก้ว

แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการวาดภาพ
ระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 สัปดาห์ที่ 1 วันที่ 3 เรื่อง การแต่งกาย
 วัน วันที่ เดือน พ.ศ. เวลา 09:00 – 0 9:40 น.

จุดประสงค์

เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูด ดังต่อไปนี้

1. ความสามารถด้านการพูดคำศัพท์
2. ความสามารถด้านการพูดเป็นประโยค
3. ความสามารถด้านการพูดเป็นเรื่องราว

เนื้อหา

เราควรรี้น เดิน นั่ง ให้ถูกต้องทางช่วยให้เรามีท่าทางที่สง่างาม และปลอดภัย เราควรรักษาความสะอาดร่างกายอยู่เสมอ แต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สะอาดและแต่งกายให้เรียบร้อย

คำศัพท์ที่ควรรู้

กางเกง เสื้อ กระโปรง ยืน เดิน นั่ง นอน กิน แต่งกาย พูด แบ่งปัน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการวาดภาพ

ขั้นนำ

เด็กและครูร่วมกันท่องคำคล้องจอง การแต่งกาย ครูนำแผ่นภาพคำคล้องจองและนำภาพการแต่งกายตามโอกาสต่างๆมาให้เด็กดู เมื่อท่องคำคล้องจองเสร็จครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับคำคล้องจองและรูปภาพ ดังนี้

- เครื่องแต่งกายของเรามีอะไรบ้าง
ตอบ เสื้อ กางเกง กระโปรง หรืออื่นๆตามความคิดเห็นของเด็ก

- เราควรแต่งกายอย่างไร
ตอบ สะอาด เรียบร้อย หรืออื่นๆตามความคิดเห็นของเด็ก

- เราควรแต่งกายอย่างไรเมื่อมาโรงเรียน
ตอบ เด็กผู้ชายใส่เสื้อ และกางเกง เด็กผู้หญิงใส่เสื้อ และกระโปรง หรืออื่นๆ

ตามความคิดเห็นของเด็ก

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. เด็กและครูทบทวนข้อตกลงในการทำกิจกรรม หลังจากนั้นสนทนาร่วมกันเกี่ยวกับเนื้อหาที่ได้อ่านที่ได้ฟังครั้งที่ผ่านมา

2. ครูเล่านิทาน เรื่อง เด็กดีของคุณครู ให้เด็กฟัง ในขณะที่ฟังนิทาน ครูใช้คำถามกระตุ้น เพื่อให้เด็กสนทนาเกี่ยวกับเรื่องราวที่ได้ฟัง ภาพประกอบการเล่านิทาน เนื้อหาของนิทานมี ดังนี้

ห้องเรียนแห่งหนึ่งมีเด็กๆ อยู่ในห้องหลายคน ครูถามเด็กๆ ว่า ก่อนเรามาโรงเรียน เราควรปฏิบัติอย่างไร น้องดีดีตอบว่า เราต้องสวัสดีคุณพ่อ คุณแม่ ในตอนเช้า ค่ะ น้องดีดี เราต้องรับประทานอาหารเช้า ครับ น้องเอมตอบว่า ก่อนมาโรงเรียนเราต้องแต่งกายให้เรียบร้อย ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนค่ะ คุณครูจึงกล่าวว่าวันนี้เด็กๆ เก่งมากสามารถตอบคำถามครูและมีความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น คุณครูจึงเรียกน้องเอมออกมาหน้าห้องและให้เด็กๆ ทุกคนดูน้องเอม ว่า วันนี้ น้องเอมแต่งกายเรียบร้อยหรือไม่ เพื่อนจึงบอกว่า วันนี้ น้องเอมแต่งกายเรียบร้อย สะอาด และเป็นเด็ก มีน้ำใจกับเพื่อน คุณครูจึงบอกว่า เด็กทุกคนก็เป็นเด็กดีเด็กน่ารักเหมือนน้องเอมได้ ถ้าแต่งกายเรียบร้อย พุดจาไพเราะ และรู้จักแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น เด็กๆ ทุกคนตกลงกับคุณครูว่าจะเป็นเด็กดีเหมือนน้องเอม เมื่อเล่านิทานจบครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในนิทาน เช่น

- ก่อนไปโรงเรียนน้องดีดี ทำอย่างไร

ตอบ สวัสดีคุณพ่อ คุณแม่ หรืออื่นๆ ตามความคิดเห็นของเด็ก

- ก่อนไปโรงเรียนน้องดีดี ทำอย่างไร

ตอบ รับประทานอาหารเช้า หรืออื่นๆ ตามความคิดเห็นของเด็ก

- น้องเอมบอกว่าการไปโรงเรียนในตอนเช้าต้องทำอย่างไร

ตอบ ต้องแต่งกายให้เรียบร้อย เมื่อมาถึงโรงเรียนต้องพุดจาไพเราะ และ ต้องรู้จักแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น หรืออื่นๆ ตามความคิดเห็นของเด็ก

3. ครูให้เด็กวาดภาพจากเรื่องราวที่ได้ฟังเป็นกลุ่ม โดยครูเป็นผู้กำหนดหัวข้อในการ วาดภาพ เช่น วันนี้ครูให้เด็กวาดภาพ ชุดที่ฉันชอบใส่ ในขณะที่เด็กกำลังวาดภาพ ครูคอยดูแลเด็ก เมื่อเด็กทำกิจกรรมกลุ่มและใช้คำถามกระตุ้น เพื่อให้เด็กตอบเกี่ยวกับภาพที่เด็กกำลังวาดตามความคิด ของเด็ก ครูบันทึกสิ่งที่เด็ก

4. ครูให้เด็กนำเสนอผลงาน โดยเล่าเรื่องราวจากผลงานที่ละกลุ่มและเล่าเรื่องราว จน ครบทุกคน

ขั้นสรุป

1. เด็กและครูสนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมที่ปฏิบัติร่วมกัน สรุปเนื้อเรื่องจากนิทานที่ได้ฟัง อีกครั้ง ว่ามีใคร ทำอะไร ที่ไหน ครูชักชวนให้เด็กๆ ติดตามนิทานในวันต่อไป

สื่อ

1. นิทาน เรื่อง เด็กดีของคุณครู (ที่ครูแต่งขึ้นเอง)
2. คำคล้องจอง การแต่งกาย
3. ภาพวาด
4. รูปภาพ

การประเมินผล

สังเกตความสามารถด้านการพูด 3 ด้าน คือ การพูดคำศัพท์ การพูดเป็นประโยค การพูดเป็นเรื่องราว สังเกตการตอบคำถาม การใช้คำถาม และความสนใจในขณะทำกิจกรรม

ภาคผนวก

คำคล้องจอง การแต่งกาย

แต่งกายสะอาด ไม่ต้องฉูดฉาด ดูสง่างาม
 ผู้คนต้องถาม หนูสง่างาม หนูชื่ออะไร
 หนูๆ น่ารัก ทุกคนต้องทัก เรื่องกายแต่งกาย
 ถ้าหนูใสใจ เรื่องกายแต่งกาย เรียบร้อยดูดี

นิทานเรื่อง เด็กดีของคุณครู

ห้องเรียนแห่งหนึ่งมีเด็ก ๆ อยู่ในห้องหลายคน ครูถามเด็ก ๆ ว่า ก่อนเรามาโรงเรียนเราควรปฏิบัติอย่างไร น้องดีดีตอบว่า เราต้องสวัสดีคุณพ่อ คุณแม่ ในตอนเช้า ค่ะ น้องดีดี เราต้องรับประทานอาหารเช้า ครับ น้องเอมตอบว่า ก่อนมาโรงเรียนเราต้องแต่งกายให้เรียบร้อย ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนค่ะ คุณครูจึงกล่าวว่า วันนี้เด็ก ๆ เก่งมากสามารถตอบคำถามครู และมีความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น คุณครูจึงเรียกน้องเอมออกมาหน้าห้องและให้เด็ก ๆ ทุกคนดูน้องเอม ว่า วันนี้น้องเอมแต่งกายเรียบร้อยหรือไม่ เพื่อนจึงบอกว่า วันนี้น้องเอมแต่งกายเรียบร้อย สะอาด และเป็นเด็กมีน้ำใจกับเพื่อน คุณครูจึงบอกว่า เด็กทุกคนก็เป็นเด็กดีเด็กน่ารักเหมือนน้องเอมได้ ถ้าแต่งกายเรียบร้อยพูดจาไพเราะ และรู้จักแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น เด็ก ๆ ทุกคนตกลงกับคุณครูว่าจะเป็นเด็กดีเหมือนน้องเอม

แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการวาดภาพ
ระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 สัปดาห์ที่ 2 วันที่ 1 เรื่อง บ้าน

วัน วันที่ เดือน พ.ศ. เวลา 09:00 – 0 9:40 น.

จุดประสงค์

เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูด ดังต่อไปนี้

1. ความสามารถด้านการพูดคำศัพท์
2. ความสามารถด้านการพูดเป็นประโยค
3. ความสามารถด้านการพูดเป็นเรื่องราว

เนื้อหา

ลักษณะของบ้านที่อยู่อาศัย เช่น บ้านที่สร้างด้วยปูน เราเรียกว่า บ้านตึก บ้านที่สร้างด้วยไม้และอยู่บนพื้นดิน เราเรียกว่า บ้านไม้ บ้านที่สร้างด้วยไม้อยู่ในน้ำ เราเรียกว่า แพ

คำศัพท์ที่ควรรู้

บ้าน ตึก พื้น ดิน ไม้ แพ ตีใจ ซ่อมแซม ให้ เลี้ยงดู เติบ

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการวาดภาพ

ขั้นนำ

เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง บ้านเธออยู่ไหน ครูนำแผ่นภาพเพลงและนำภาพบ้านแบบต่างๆ มาให้เด็กดู เมื่อร้องเพลงจบครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับเนื้อหาของเพลงและรูปภาพ ดังนี้

- วัสดุที่ใช้ในการสร้างบ้านที่เด็กๆ รู้จักมีอะไรบ้าง

ตอบ ปูน ไม้ หรืออื่นๆ ตามความคิดเห็นของเด็ก

- เราสามารถช่วยเหลือคุณพ่อ คุณแม่ในการดูแลรักษาความสะอาดบ้านอย่างไร

ตอบ ช่วยกวาดบ้าน ช่วยถูบ้าน ทิ้งขยะให้ถูกที่ หรืออื่นๆ ตามความคิดเห็น

ของเด็ก

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. เด็กและครูทบทวนข้อตกลงในการทำกิจกรรม หลังจากนั้นสนทนาร่วมกันเกี่ยวกับเนื้อหาที่ได้อ่านที่ได้ฟังครั้งที่ผ่านมา

2. ครูเล่านิทาน เรื่อง อยู่กับใครดี ให้เด็กฟัง ในขณะที่ฟังนิทาน ครูใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้เด็กสนทนาเกี่ยวกับเรื่องราวที่ได้ฟัง ภาพประกอบการเล่านิทาน เนื้อหาของนิทานมี ดังนี้

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีสามีภรรยาคนหนึ่ง เขาทั้งสองมีลูกสองคน เวลานั้นเขารู้สึกว่า เขาแก่ชรามาก จึงอยากมอบสมบัติที่มีให้ลูกของเขา ลูกคนแรกเขาได้มอบบ้านไม้ให้ แต่ลูกคนแรกเห็นว่า บ้านเก่าจนเกินไปจึงรื้อบ้านและทำใหม่เป็นบ้านตึกตามความชอบใจ ส่วนลูกคนที่สองเขาให้บ้านไม้เป็นมรดก ลูกคนที่สองเห็นคุณค่าของบ้านไม้ที่พ่อแม่มอบให้ จึงซ่อมแซมให้สวยงามและอาศัยอยู่บ้านหลังนั้น พ่อแม่จึงเดินทางมาหาลูกคนแรก เขาเห็นบ้านที่เขามอบให้เป็นบ้านใหม่ จึงเข้าไปหาลูกและบอกว่า พ่อแม่คิดว่าจะมาอยู่กับลูก แต่เห็นบ้านหลังใหม่ที่ไม่ใช่บ้านเดิมจึงรู้สึกเสียใจมาก จึงพูดว่า พ่อแม่ไม่อยู่กับลูกหรอก เพราะบ้านที่เราต้องการจะอยู่ต้องเป็นบ้านเดิมของเราเท่านั้น หลังจากพูดจบก็เดินทางไปหาลูกคนที่สอง พ่อเขาทั้งสองเดินทางมาถึง เห็นบ้านหลังที่เขามอบให้ได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดี ทาสี ซ่อมแซมใหม่ ก็ดีใจ และได้อาศัยอยู่กับลูกคนที่สองอย่างมีความสุขเรื่อยมา เมื่อเล่านิทานจบครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับเนื้อเรื่องในนิทาน เช่น

- ครอบครัวนี้มีลูกกี่คน

ตอบ 2 คน

- ลูกชายคนแรกพ่อแม่ ได้ยกสมบัติอะไรให้เขา และลูกชายคนแรกได้ทำอะไรกับสิ่งที่ได้รับ

ตอบ บ้านตึกที่ทำจากปูน เขารื้อบ้านหลังเก่าทิ้งและทำบ้านใหม่ หรืออื่นๆ ตามความคิดเห็นของเด็ก

- ลูกชายคนที่สองพ่อแม่ ได้ยกสมบัติอะไรให้เขา และลูกชายคนแรกได้ทำอะไรกับสิ่งที่ได้รับ

ตอบ บ้านที่ทำจากไม้ เขาดูแลรักษาบ้านที่ได้รับเป็นอย่างดี หรืออื่นๆ ตามความคิดเห็นของเด็ก

- พ่อแม่ตัดสินใจไปอาศัยอยู่กับใคร

ตอบ ลูกคนที่ 2

3. หลังจากนั้น ครูให้เด็กวาดภาพจากเรื่องราวที่ได้ฟังเป็นกลุ่ม โดยครูเป็นผู้กำหนดหัวข้อในการวาดภาพ เช่น วันนี้ครูให้เด็กวาดภาพ บ้านที่หนูชอบ ในขณะที่เด็กกำลังวาดภาพ ครูคอยดูแลเด็ก เมื่อเด็กทำกิจกรรมกลุ่มและใช้คำถามกระตุ้น เพื่อให้เด็กตอบเกี่ยวกับภาพที่เด็กกำลังวาด ตามความคิดของเด็ก ครูบันทึกสิ่งที่เด็กพูด

4. ครูให้เด็กนำเสนอผลงาน โดยเล่าเรื่องราวจากผลงานที่ละกลุ่มและเล่าเรื่องราว จนครบทุกคน

ขั้นสรุป

1. เด็กและครูสนทนากับกิจกรรมที่ปฏิบัติร่วมกัน สรุปเนื้อเรื่องจากนิทานที่ได้ฟังอีกครั้ง ว่ามีใคร ทำอะไร ที่ไหน ครูชักชวนให้เด็กๆ ติดตามนิทานในวันต่อไป

สื่อ

1. นิทาน เรื่อง อยู่กับใครดี (ที่ครูแต่งขึ้นเอง)
2. เพลง บ้านเธออยู่ไหน
3. ภาพวาด
4. รูปภาพ

การประเมินผล

สังเกตความสามารถด้านการพูด 3 ด้าน คือ การพูดคำศัพท์ การพูดเป็นประโยค การพูดเป็นเรื่องราว สังเกตการตอบคำถาม การใช้คำถาม และความสนใจในขณะทำกิจกรรม

ภาคผนวก

เพลง บ้านเธออยู่ไหน

กิตติยวดี บุญชื้อ

บ้านเธออยู่ไหน บ้านเธออยู่ไหน

อยู่ที่นี่จะ อยู่ที่นี่จะ

อยู่ไม่ไกลและไม่ไกล อยู่ไม่ไกลและไม่ไกล

ใกล้โรงเรียน ใกล้โรงเรียน

นิทานเรื่อง อยู่กับใครดี

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีสามี ภรรยาคนหนึ่ง เขาทั้งสองมีลูกสองคน เวลานั้นเขารู้สึกว่าเขาแก่ชรามากจึงอยากมอบสมบัติที่มีให้ลูกของเขา ลูกคนแรกเขาได้มอบบ้านไม้ให้ แต่ลูกคนแรกเห็นว่าบ้านเก่าจนเกินไปจึงรื้อบ้าน และทำใหม่เป็นบ้านตึกตามความชอบใจ ส่วนลูกคนที่สองเขาให้บ้านไม้เป็นมรดก ลูกคนที่สองเห็นคุณค่าของบ้านไม้ที่พ่อแม่มอบให้ จึงซ่อมแซมให้สวยงามและอาศัยอยู่บ้าน หลังจากนั้น พ่อแม่จึงเดินทางมาหาลูกคนแรก เขาเห็นบ้านที่เขามอบให้เป็นบ้านใหม่ จึงเข้าไปหาลูกและบอกว่า พ่อแม่คิดว่าจะมาอยู่กับลูกแต่เห็นบ้านหลังใหม่ที่ไม่ใช่บ้านเดิมจึงรู้สึกเสียใจมาก จึงพูดว่า พ่อแม่ไม่อยู่กับลูกหรอก เพราะบ้านที่เราต้องการจะอยู่ต้องเป็นบ้านเดิมของเราเท่านั้น หลังจากพูดจบก็เดินทางไปหาลูกคนที่สอง พ่อเขาทั้งสองเดินทางมาถึง เห็นบ้านหลังที่เขามอบให้ได้รับการดูแลเอาใจใส่ เป็นอย่างดี ทาสี ซ่อมแซมใหม่ กิติใจ และได้อาศัยอยู่กับลูกคนที่สองอย่างมีความสุขเรื่อยมา

ภาคผนวก ข

- คู่มือการใช้แบบวัดความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัย
- ตัวอย่างแบบวัดความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัย

คู่มือการใช้แบบวัดความสามารถทางด้านการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับ การจัดประสบการณ์เล่นิทานประกอบการวาดภาพ

คำแนะนำ

แบบวัดความสามารถทางด้านการพูดนี้ ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบเด็กทีละ 1 คน โดยผู้ดำเนินการทดสอบจะนำภาพแบบวัดความสามารถทางด้านการพูดให้เด็กดูทีละภาพ ให้เด็กบอกชื่อภาพ พูดเป็นประโยค พูดเป็นเรื่องราว ผู้ดำเนินการทดสอบบันทึกสิ่งที่เด็กพูดในแต่ละข้อ บันทึกเด็กแต่เป็นรายบุคคล

ตอนที่ 1 แบบวัดความสามารถทางด้านการพูดคำศัพท์ ข้อละ 30 วินาที หากเด็กทำเสร็จก่อนผ่าน
ไปข้อต่อไปได้

เกณฑ์การให้คะแนนการพูดคำศัพท์

- คะแนน 3 ถ้าบอกชื่อภาพได้และบอกรายละเอียดที่มองเห็นได้ครบ
- คะแนน 2 ถ้าบอกชื่อภาพได้และบอกรายละเอียดที่มองเห็นได้บางส่วน
- คะแนน 1 ถ้าบอกชื่อภาพไม่ได้แต่บอกรายละเอียดที่มองเห็นได้บางส่วน หรือบอกชื่อภาพได้แต่บอกรายละเอียดไม่ได้
- คะแนน 0 ถ้าบอกชื่อภาพไม่ได้และบอกรายละเอียดที่มองเห็นไม่ได้

ความสามารถทางด้านการพูด	เกณฑ์การให้คะแนน	การบอกชื่อภาพ	บอกรายละเอียด
1. ด้านการพูดคำศัพท์	3	✓	✓
	2	✓	✓
	1	✗	✓
	1	✓	✗
	0	✗	✗

ความหมายของสัญลักษณ์

- เครื่องหมาย ✓ บอกชื่อภาพได้และบอกรายละเอียดที่มองเห็นได้ครบ
- เครื่องหมาย ✓ บอกรายละเอียดที่มองเห็นได้บางส่วน
- เครื่องหมาย ✗ ออกชื่อภาพไม่ได้และบอกรายละเอียดที่มองเห็นไม่ได้

ตอนที่ 2 แบบวัดความสามารถทางด้านการพูดเป็นประโยค (ข้อละ 40 วินาที)

เกณฑ์การให้คะแนนการพูดเป็นประโยค

- คะแนน 3 ถ้าพูดเป็นประโยคสอดคล้องกับภาพทั้งหมด
- คะแนน 2 ถ้าพูดเป็นประโยคสอดคล้องกับภาพบางส่วน

คะแนน 1 ถ้าพูดเป็นวลีสอดคล้องกับภาพบางส่วน

คะแนน 0 ถ้าพูดเป็นประโยค/วลีไม่ได้

2. ด้านการพูด เป็นประโยค	เกณฑ์การ ให้คะแนน	พูดเป็นวลี สอดคล้องกับภาพ	พูดเป็นประโยค สอดคล้องกับภาพ
	3	-	✓
	2	-	<u>✓</u>
	1	<u>✓</u>	✗
	0	✗	✗

ความหมายของสัญลักษณ์

- เครื่องหมาย ✓ พูดเป็นประโยคสอดคล้องกับภาพทั้งหมด
- เครื่องหมาย ✓ พูดเป็นประโยค/วลีสอดคล้องกับภาพบางส่วน
- เครื่องหมาย ✗ พูดเป็นประโยค/วลีไม่ได้

ตอนที่ 3 แบบวัดความสามารถทางการพูดเป็นเรื่องราว (ข้อละไม่เกิน 2 นาที)

เกณฑ์การให้คะแนนการพูดเป็นเรื่องราว

คะแนน 3 ถ้าพูดเป็นเรื่องราวสอดคล้องกับภาพมีรายละเอียดครบ

คะแนน 2 ถ้าพูดเป็นเรื่องราวสอดคล้องกับภาพบางส่วน

คะแนน 1 ถ้าพูดเป็นเรื่องราวแต่ไม่สอดคล้องกับภาพ

คะแนน 0 ถ้าพูดไม่ได้ หรือพูดโดยไม่มีเนื้อหาจากภาพ

3. ด้านการพูดเป็นเรื่องราว	เกณฑ์การให้คะแนน	พูดเป็นเรื่องราว	สอดคล้องกับภาพ
	3	✓	✓
	2	✓	<u>✓</u>
	1	✓	✗
	0	✗	✗

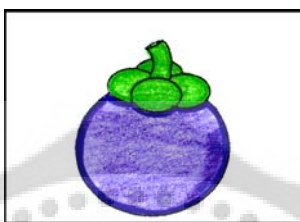
ความหมายของสัญลักษณ์

- เครื่องหมาย ✓ พูดเป็นเรื่องราวสอดคล้องกับภาพมีรายละเอียดครบ
- เครื่องหมาย ✓ พูดเป็นเรื่องราวสอดคล้องกับภาพบางส่วน
- เครื่องหมาย ✗ ถ้าพูดไม่ได้ หรือพูดโดยไม่มีเนื้อหาจากภาพ

แบบวัดความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับ การจัดประสบการณ์เล่นบทบาทสมมติการวาดภาพ

ตอนที่ 1 ความสามารถทางการพูดคำศัพท์

1. เด็กดูภาพและบอกครูว่าภาพนี้คือภาพอะไร และมีลักษณะที่มองเห็นเป็นอย่างไร

ชื่อภาพ

ลักษณะที่มองเห็น

.....

สรุปคะแนนที่ได้

2. เด็กดูภาพและบอกครูว่าภาพนี้คือภาพอะไร และมีลักษณะที่มองเห็นเป็นอย่างไร

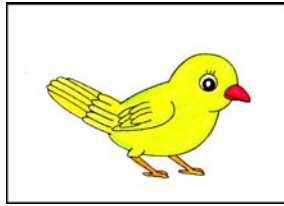
ชื่อภาพ

ลักษณะที่มองเห็น

.....

สรุปคะแนนที่ได้

3. เด็กดูภาพและบอกครูว่าภาพนี้คือภาพอะไร และมีลักษณะที่มองเห็นเป็นอย่างไร

ชื่อภาพ

ลักษณะที่มองเห็น

.....

.....

สรุปคะแนนที่ได้	
-----------------	--

ตอนที่ 2 ความสามารถทางด้านการพูดเป็นประโยค

1. ให้เด็กดูภาพแล้วพูดประโยคให้สอดคล้อง

.....

.....

.....

สรุปคะแนนที่ได้	
-----------------	--

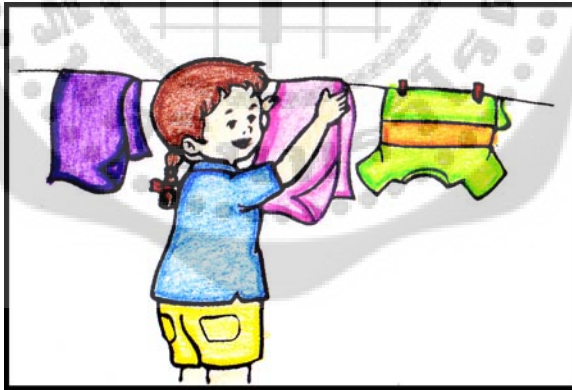
2. ให้เด็กดูภาพแล้วพูดเป็นประโยคให้สอดคล้อง

.....
.....
.....

สรุปคะแนนที่ได้	
-----------------	--

3. ให้เด็กดูภาพแล้วพูดเป็นประโยคให้สอดคล้อง

.....
.....
.....

สรุปคะแนนที่ได้	
-----------------	--

ตอนที่ 3 ความสามารถทางด้านการพูดเป็นเรื่องราว

1. ให้เด็กดูภาพแล้วพูดเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับภาพ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุปคะแนนที่ได้	
-----------------	--

2. ให้เด็กดูภาพแล้วพูดเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับภาพ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุปคะแนนที่ได้	
-----------------	--

ภาคผนวก ค

- ตารางผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก
- ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก

ตอนที่ 1

ข้อที่	อำนาจจำแนก	หมายเหตุ
1	0.51	ใช้ได้
2	0.44	ใช้ได้
3	0.44	ใช้ได้
4	0.14	ตัดออก
5	0.44	ใช้ได้
6	0.00	ตัดออก
7	0.47	ใช้ได้
8	0.05	ตัดออก
9	0.54	ใช้ได้
10	0.38	ใช้ได้
11	0.14	ตัดออก
12	0.53	ใช้ได้
13	0.41	ใช้ได้
14	-0.34	ตัดออก
15	0.60	ใช้ได้
ความเชื่อมั่น	0.70	

ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก เมื่อตัดข้อที่ไม่มีคุณภาพออก

ตอนที่ 1

ข้อที่	อำนาจจำแนก	หมายเหตุ
1	0.54	
2	0.43	
3	0.46	
5	0.48	
7	0.51	
9	0.44	
10	0.43	
12	0.58	
13	0.48	
15	0.62	
ความเชื่อมั่น	0.82	

ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก

ตอนที่ 2

ข้อที่	อำนาจจำแนก	หมายเหตุ
1	0.54	ใช้ได้
2	0.47	ใช้ได้
3	0.40	ใช้ได้
4	0.18	ตัดออก
5	0.17	ตัดออก
6	0.52	ใช้ได้
7	0.07	ตัดออก
8	0.47	ใช้ได้
9	0.44	ใช้ได้
10	-0.02	ตัดออก
11	0.37	ใช้ได้
12	0.38	ใช้ได้
13	0.54	ใช้ได้
14	0.08	ตัดออก
15	0.51	ใช้ได้
ความเชื่อมั่น	0.73	

ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก เมื่อตัดข้อที่ไม่มีคุณภาพออก

ตอนที่ 2

ข้อที่	อำนาจจำแนก	หมายเหตุ
1	0.54	
2	0.30	
3	0.51	
6	0.45	
8	0.52	
9	0.58	
11	0.56	
12	0.53	
13	0.57	
15	0.51	
ความเชื่อมั่น	0.82	

ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก

ตอนที่ 3

ข้อที่	อำนาจจำแนก	หมายเหตุ
1	0.44	ใช้ได้
2	0.36	ใช้ได้
3	0.45	ใช้ได้
4	0.13	ตัดออก
5	0.47	ใช้ได้
6	0.57	ใช้ได้
7	0.15	ตัดออก
8	0.42	ใช้ได้
9	0.50	ใช้ได้
10	0.46	ใช้ได้
11	0.13	ตัดออก
12	0.66	ใช้ได้
13	0.65	ใช้ได้
14	0.15	ตัดออก
15	0.09	ตัดออก
ความเชื่อมั่น	0.76	

ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก เมื่อตัดข้อที่ไม่มีคุณภาพออก

ตอนที่ 3

ข้อที่	อำนาจจำแนก	หมายเหตุ
1	0.51	
2	0.37	
3	0.45	
5	0.52	
6	0.56	
8	0.34	
9	0.60	
10	0.39	
12	0.67	
13	0.69	
ความเชื่อมั่น	0.82	

ตาราง 7 แสดงดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ

เนื้อหา	แบบวัดความสามารถทางด้านการพูด	ความคิดเห็นของ			MR	IOC
		ผู้เชี่ยวชาญ				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1. ความสามารถทางด้านการพูด คำศัพท์	สี่เหลี่ยม 1 ภาพมังกุด	1	1	1	3	1
	สี่เหลี่ยม 2 ภาพทุเรียน	1	1	1	3	1
	สี่เหลี่ยม 3 ภาพนก	1	1	1	3	1
	สี่เหลี่ยม 4 ภาพดวงอาทิตย์	0	1	1	2	.66
	สี่เหลี่ยม 5 ภาพแครอท	1	0	1	2	.66
	สี่เหลี่ยม 6 ภาพผักกาด	0	1	1	2	.66
	สี่เหลี่ยม 7 ภาพองุ่น	1	1	1	3	1
	สี่เหลี่ยม 8 ภาพมะม่วง	1	1	1	3	1
	สี่เหลี่ยม 9 ภาพเต่า	1	1	1	3	1
	สี่เหลี่ยม 10 ภาพปลา	1	1	1	3	1
	สี่เหลี่ยม 11 ภาพดวงจันทร์	0	0	1	1	.33
	สี่เหลี่ยม 12 ภาพเงาะ	1	0	1	2	.66
	สี่เหลี่ยม 13 ภาพยีราฟ	1	1	1	3	1
	สี่เหลี่ยม 14 ภาพนาฬิกา	0	1	1	2	.66
	สี่เหลี่ยม 15 ภาพช้าง	1	1	1	3	1
2. ความสามารถทางด้านการพูด เป็นประโยค	วงรี 1 ภาพเด็กผู้ชายปลูกต้นไม้	1	1	1	3	1
	วงรี 2 ภาพเด็กผู้ชายถูพื้น	1	1	1	3	1
	วงรี 3 ภาพเด็กผู้หญิงตากผ้า	1	1	1	3	1
	วงรี 4 ภาพเด็กผู้ชายอาบน้ำ	1	1	1	3	1
	วงรี 5 ภาพเด็กผู้ชายวิ่ง	0	1	1	2	.66
	วงรี 6 ภาพเด็กผู้ชายขี่ม้า	1	1	1	3	1
	วงรี 7 ภาพเด็กผู้หญิงชুমือถือกล่องของขวัญ	1	1	1	3	1
	วงรี 8 ภาพเด็กผู้หญิงนั่งอ่านหนังสือ	1	1	1	3	1
	วงรี 9 ภาพผู้หญิงทำอาหาร	1	1	1	3	1
	วงรี 10 ภาพผู้ชายนั่งฟังเพลง	1	1	1	3	1

ตาราง 7 (ต่อ)

เนื้อหา	แบบวัดความสามารถทางด้านการพูด	ความคิดเห็นของ			MR	IOC
		เชี่ยวชาญ				
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
	วงรี 11 ภาพเด็กผู้ชายตีมน้ำ	0	1	1	2	.66
	วงรี 12 ภาพเด็กผู้หญิงขี่รถจักรยาน	1	1	1	3	1
	วงรี 13 ภาพเด็กผู้หญิงจูงสุนัข	1	1	1	3	1
	วงรี 14 ภาพเด็กผู้หญิงเล่น คอมพิวเตอร์	1	1	1	3	1
	วงรี 15 ภาพเด็กผู้หญิงทิ้งขยะ	0	1	1	2	.66
3. ความสามารถ ทางด้านการพูด เป็นเรื่องราว	วงกลม 1 ภาพเด็กให้อาหารไก่	1	1	0	2	.66
	วงกลม 2 ภาพเด็กเก็บที่นอนใน ตอนเช้า	0	1	1	2	.66
	วงกลม 3 ภาพเด็กสองคนถือหนังสือ วิ่งเล่น	1	0	0	1	.33
	วงกลม 4 ภาพเด็กไปโรงเรียนสวัสดิ์ คุณครู	0	0	0	0	0
	วงกลม 5 ภาพผู้ชายอ่านหนังสือ ให้เด็กสองคนฟังใต้ต้นไม้	1	1	1	3	1
	วงกลม 6 ภาพเด็กสามคนนั่งเล่น ของเล่น	1	1	1	3	1
	วงกลม 7 ภาพเด็กผู้หญิงใส่บาตร	0	1	1	2	.66
	วงกลม 8 ภาพเด็กผู้หญิงถือตุ๊กตา	1	0	1	2	.66
	วงกลม 9 ภาพเด็กสองคนพายเรือ	1	0	1	2	.66
	วงกลม 10 ภาพเด็กสองคนลอย กระทง	1	1	1	3	1
	วงกลม 11 ภาพชายสองคนปลูกต้นไม้	0	1	1	2	.66
	วงกลม 12 ภาพเด็กเที่ยวชายทะเล	1	1	1	3	1
	วงกลม 13 ภาพเด็กสามคนกำลัง ปรบมือร้องเพลง	1	0	0	1	.33
	วงกลม 14 ภาพเด็กกราบแม่	1	1	1	3	1
	วงกลม 15 ภาพเด็กกำลังเล่นฟุตบอล	0	1	1	2	.66

ภาคผนวก ง

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญในด้านการตรวจแผนการจัดประสบการณ์เล่านิทานประกอบการวาดภาพ

อาจารย์ชติมา เรืองสกุล

ศึกษานิเทศก์

สำนักงานเขตพื้นที่นราธิวาส เขต 2

จังหวัดนราธิวาส

อาจารย์สมศรี ปาณะโตชะ

อาจารย์ระดับ 7

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

กรุงเทพมหานคร

อาจารย์กณิกาณ์ พงษ์พันธุ์สถาพร

อาจารย์ผู้สอนระดับปฐมวัย

โรงเรียนสาธิตพัฒนา

กรุงเทพมหานคร

ผู้เชี่ยวชาญในด้านการตรวจแผนการจัดประสบการณ์เล่านิทานประกอบการวาดภาพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นภดล กองศิลป์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์

อาจารย์ผู้สอนชั้นประถมศึกษา

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

กรุงเทพมหานคร

อาจารย์สนอง ตรงเที่ยง

ผู้อำนวยการ

โรงเรียนวัดเชิงกระบือ

จังหวัดนนทบุรี

อาจารย์นันท์ชพร จิรขจรชัย

อาจารย์ผู้สอนระดับปฐมวัย

โรงเรียนอนุบาลตราด

จังหวัดตราด

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล นางสาวจิรวรรณ นนทะชัย
 วันเดือนปีเกิด 7 ตุลาคม 2521
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน 212 ซอย โชคชัยร่วมมิตร ถนน วิภาวดี - รังสิต
 เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2542 มัธยมศึกษาปีที่ 6
 จาก โรงเรียนบ้านดุงวิทยา จังหวัดอุดรธานี

พ.ศ. 2546 ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาการศึกษาปฐมวัย
 จาก สถาบันราชภัฏราชชนรินทร์
 จังหวัด ฉะเชิงเทรา

พ.ศ. 2555 การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
 จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

